

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเสนอเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

พฤษภาคม 2565

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยพะเยา

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1

พินิจรัตน์ แร่ทอง

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเสนอเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

พฤษภาคม 2565

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยพะเยา

FACTORS AFFECTING ACADEMIC ADMINISTRATION FOR SCHOOLS UNDER PHAYAO
PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment
of the Requirements for the Master of Education Degree
in Educational Administration

May 2022

Copyright 2022 by University of Phayao

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

เรื่อง

ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1

ของ พิรญาณ์ แร่ทอง

ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

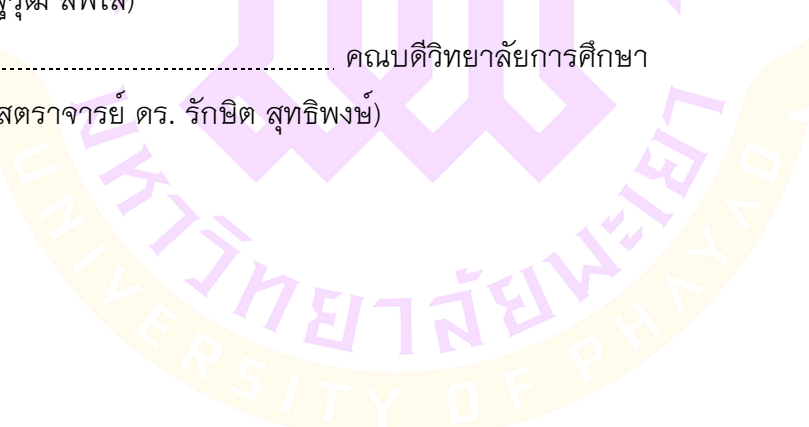
ของมหาวิทยาลัยพะเยา

..... ประธานกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง
(รองศาสตราจารย์ ดร. รักษิต สุทธิพงษ์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. น้ำฝน กันมา)

..... อาจารย์บัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา
(ดร. ณัฐวุฒิ สัพโส)

..... คณบดีวิทยาลัยการศึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. รักษิต สุทธิพงษ์)

เรื่อง:	ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1
ผู้ศึกษาค้นคว้า:	พิชญานันท์ แร่ทอง, การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง: กศ.ม. (การบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัย พะเยา, 2565
อาจารย์ที่ปรึกษา:	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. น้ำฝน กันมา
คำสำคัญ:	ปัจจัย, การบริหารงานวิชาการ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 2) ศึกษาระดับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระดับการบริหารงานวิชาการกับระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 4) สร้างสมการพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือผู้บริหารสถานศึกษาและครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 จำนวน 254 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน และการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ โดยใช้ขนาดโรงเรียนเป็นชั้นของการสุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67–1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.83 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ระดับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 โดยรวมทุกด้าน อยู่ในระดับมาก 3) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา กับระดับการบริหารงานวิชาการของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4) การสร้างสมการพยากรณ์การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 มี 4 ปัจจัย คือ ด้านอาคารสถานที่ (X_5) ด้านครูผู้สอน (X_2) ด้านผู้ปกครองและชุมชน (X_3) และด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา (X_6) ตามลำดับ สามารถพยากรณ์การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ได้ร้อยละ 71 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังสมการพยากรณ์ต่อไปนี้ สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ $= .40 + .35(X_5) + .27(X_2) + .20(X_3) + .14(X_6)$ และ สมการพยากรณ์ในรูปแบบมาตรฐาน $= .46(Z_5) + .31(Z_2) + .20(Z_3) + .13(Z_6)$

Title: FACTORS AFFECTING ACADEMIC ADMINISTRATION FOR SCHOOLS UNDER PHAYAO
PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

Author: Piraya Raethong, Independent Study: M.Ed. (Educational Administration), University of
Phayao, 2022

Advisor: Assistant Professor Dr. Namfon Gunma

Keywords: Factors, Academic Administration

ABSTRACT

The aims of this research are 1) to study the levels of factors affecting academic administration for school under Phayao primary education service area office 1 2) to study the levels of academic administration for school under Phayao primary education service area office 1 3) to study the relationship of factor level of academic administration for school under Phayao primary education service area office 1 and 4) to set forecast equations the factors affecting academic administration for school under Phayao primary education service area office 1. The 254 sample groups are random from educational administrators and teachers under Office of Phayao Primary Educational Service Area 1 with sample size determination using Krejcie and Morgan table. The tools used to collect data of this research are rating (valuation) scale of questionnaire has a rating scale of 5 levels. Index of item-objective congruence was between 0.67–1.00. The reliability used of Cronbach's alpha coefficient with the value 0.83 The data is analyzed by using percentage, average, standard deviation and Pearson's coefficient analysis, and use the analysis of multiple regression equations. The research findings were as follows: 1) the overall of levels of factors affecting academic administration for school under Phayao primary education service area office 1 is in excellent level. 2) the level of the school to be academic administration under Phayao primary education service area office 1 is in excellent level. 3) the overall aspect of the relationship of factor level of school to be academic administration under Office of Phayao Primary Educational Service Area 1. The statistical significance is at .01. 4) there are 4 factors used to predict the school to be academic administration as follow: factor of buildings (X_5), factor of teachers (X_2), factor of parents and communities (X_3), and factor of educational technology (X_6). These factors could predict the academic administration on the percentage of 71 at the statistical significance .01. and can be written in a prediction equation as follows: The multiple regression equations are raw score was: $= .40 + .35(X_5) + .27(X_2) + .20(X_3) + .14(X_6)$ The predict equation of standard score was: $= .46(Z_5) + .31(Z_2) + .20(Z_3) + .13(Z_6)$

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้เป็นอย่างดีได้ด้วยความกรุณาเป็นอย่างยิ่ง จากอาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.น้ำฝน กันมา ที่คอยเอาใจใส่ให้คำปรึกษา คำแนะนำในทุกขั้นตอน ตลอดจนการอ่านและตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ จนเกิดเป็นองค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ศึกษาเป็นอย่างยิ่ง ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงด้วยความเคารพยิ่ง

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัชระ จตุพร ผู้ช่วยคณบดี วิทยาลัยการศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา ท่านผู้อำนวยการวสันต์ วงศ์ปัญญาวิวัฒน์ ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลพะเยา และคุณครูมนัส แสงขัน ครูวิทยฐานะเชี่ยวชาญ โรงเรียนอนุบาลพะเยา อำเภอเมืองจังหวัดพะเยา ที่ให้ความช่วยเหลือและกรุณาเสียสละเวลาเพื่อเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบแนะนำข้อคิดเห็นและแก้ไขในการสร้างเครื่องมือในการทำการวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ เจ้าหน้าที่ในวิทยาลัยการศึกษามหาวิทยาลัยพะเยาทุกท่านที่คอยสั่งสอนให้ความรู้และประสบการณ์ในด้านการบริหารการศึกษา ตลอดจนการช่วยเหลือสนับสนุนทุก ๆ ด้าน รวมถึงการเป็นแบบอย่างที่ดีเสมอมา

ขอขอบพระคุณคณะผู้บริหารสถานศึกษา คณะครูและบุคลากรทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ทุกท่าน ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ เสียสละเวลาในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี ตลอดจนเพื่อนนิสิตปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยการศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา รุ่นที่ 11 ที่คอยให้กำลังใจ ช่วยเหลือและให้คำชี้แนะ ช่วยเหลือ แนะนำโดยตลอด

สุดท้ายนี้ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณครอบครัวที่คอยสนับสนุน ให้ความช่วยเหลือ เป็นกำลังใจและผู้ที่อยู่เบื้องหลังความสำเร็จในการทำการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองครั้งนี้

พิรญาณ์ แร่ทอง

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ที่มาและความสำคัญ	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	4
สมมติฐานการวิจัย.....	4
ขอบเขตการวิจัย	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	8
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
หลักการแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารงานในสถานศึกษา	10
การบริหารวิชาการ	17
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	71
กรอบแนวคิดการวิจัย	74
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	76
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	76
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	77

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ	78
การเก็บรวบรวมข้อมูล	79
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้.....	79
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	81
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	83
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	83
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	84
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	85
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และขอเสนอแนะ.....	102
สรุปผลการวิจัย	102
อภิปรายผล.....	103
ขอเสนอแนะ.....	109
บรรณานุกรม	112
ภาคผนวก	119
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	120
ภาคผนวก ข แบบสอบถามในการศึกษาค้นคว้าอิสระ	121
ภาคผนวก ค ค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม (IOC) และค่าความเชื่อมั่นของ แบบสอบถาม	129
ประวัติผู้วิจัย	138

สารบัญตาราง

	หน้า
ตาราง 1 แสดงการสังเคราะห์การบริหารวิชาการ	31
ตาราง 2 แสดงการสังเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานวิชาการ	56
ตาราง 3 แสดงกลุ่มประชากร.....	76
ตาราง 4 แสดงกลุ่มตัวอย่าง	77
ตาราง 5 แสดงจำนวนและร้อยละของสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่รับผิดชอบในปัจจุบัน และขนาดของโรงเรียน	85
ตาราง 6 แสดงระดับของปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 โดยภาพรวม.....	86
ตาราง 7 แสดงระดับของปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ด้านผู้บริหาร	87
ตาราง 8 แสดงระดับของปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ด้านครูผู้สอน	88
ตาราง 9 แสดงระดับของปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ด้านผู้ปกครองและชุมชน	89
ตาราง 10 แสดงระดับของปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ด้านงบประมาณ.....	90
ตาราง 11 แสดงระดับของปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ด้านอาคารสถานที่.....	91
ตาราง 12 แสดงระดับของปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา	92
ตาราง 13 แสดงระดับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 โดยภาพรวม.....	93

ตาราง 14 แสดงระดับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ด้านงานหลักสูตรและการบริหารงานหลักสูตร	94
ตาราง 15 แสดงระดับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ด้านงานจัดการเรียนการสอน.....	95
ตาราง 16 แสดงระดับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ด้านงานวัดผลและประเมินผล	96
ตาราง 17 แสดงการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา.....	97
ตาราง 18 แสดงค่าความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1	98
ตาราง 19 แสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพยากรณ์ที่แยกเป็น รายด้านเพื่อตรวจสอบสถานะร่วมเส้นตรงพหุ (Multicollinearity)	99
ตาราง 20 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 จากปัจจัยด้านต่างๆ.....	99
ตาราง 21 แสดงค่าสถิติของตัวพยากรณ์ที่ใช้พยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1.....	100

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย	75
--------------------------------------	----

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญ

การศึกษาเป็นการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และเป็นรากฐานที่สำคัญประการหนึ่งในการสร้างสรรค์ ความเจริญก้าวหน้า และแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในสังคม ในปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกมีผลกระทบต่อสังคมไทยอย่างมาก จำเป็นอย่างยิ่งที่การบริหารจัดการศึกษาของประเทศไทย ต้องเร่งปรับปรุง เปลี่ยนแปลง เพื่อพัฒนาคนของประเทศให้มีศักยภาพเพียงพอต่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพในสังคมที่เปลี่ยนแปลง โดยยังคงความเป็นไทยได้

นอกจากนี้การพัฒนาประเทศไทยในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560–2564) อยู่ในห้วงเวลาแห่งการปฏิรูปประเทศ เพื่อแก้ปัญหาพื้นฐานหลายด้านท่ามกลางสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงรวดเร็วและเชื่อมโยงกันมากขึ้น การแข่งขันด้านเศรษฐกิจที่เข้มข้นขึ้น สังคมโลกมีความเชื่อมโยงใกล้ชิดมากขึ้น การพัฒนาเทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและมีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ในสังคมและการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก ขณะที่ประเทศไทยมีข้อจำกัดของปัจจัยพื้นฐานเชิงยุทธศาสตร์ในทุกด้าน และเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาที่ชัดเจนขึ้น ช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 นับเป็นจังหวะเวลาที่ทำนายอย่างมาก ประเทศไทยจะต้องมีการปรับตัวขนานใหญ่ โดยจะต้องเร่งพัฒนาเทคโนโลยี วิทยาศาสตร์ การวิจัยและพัฒนา และนวัตกรรมให้เป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนา เพื่อเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันของประเทศท่ามกลางการแข่งขันของโลกที่รุนแรงมากขึ้น แต่ประเทศไทยยังมีข้อจำกัด อาทิ คุณภาพของคนไทยยังต่ำ แรงงานส่วนใหญ่มีปัญหาในเรื่องทักษะ ความรู้ และทัศนคติ สังคมไทยยังขาดคุณภาพและมีความเหลื่อมล้ำที่ยังเป็นอุปสรรคต่อการยกระดับศักยภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาระบบเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559)

จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 39 ได้บัญญัติให้กระทรวงศึกษาธิการมีการกระจายอำนาจการบริหารงาน และการจัดการศึกษาในสถานศึกษาทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านวิชาการ การบริหารงานบุคคลงบประมาณ และการบริหารงานทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา

แห่งชาติ, 2553, หน้า 14) ซึ่งงานทั้ง 4 ด้าน มีความสำคัญในการบริหารสถานศึกษา โดยเฉพาะการบริหารงานวิชาการ ซึ่งถือได้ว่าเป็นหัวใจหลัก เป็นส่วนสำคัญที่สุดของสถานศึกษา ผู้บริหารต้องถือเป็นภารกิจหลัก ต้องตระหนักและใส่ใจในภารกิจ รู้จักปรับปรุงตนเอง รู้และเข้าใจในงานวิชาการ รวมทั้งพัฒนางานวิชาการให้ก้าวหน้า ก้าวทันต่อการจัดการศึกษาในยุคปัจจุบัน (จรูณี เก้าเอี้ยน, 2557, หน้า 6) ดังนั้น การบริหารงานวิชาการจึงถือเป็นหัวใจสำคัญที่กำหนดทิศทางการพัฒนามาตรฐานและคุณภาพสถานศึกษาได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน ซึ่งการบริหารงานโดยทั่วไปจะเน้นการบริหารงานวิชาการเป็นงานหลัก หากต้องการให้งานดังกล่าวดำเนินไปได้ด้วยดี บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย ผู้บริหารต้องนำกระบวนการทางการบริหารมาใช้กับงานวิชาการ เนื่องจากมีผู้เชี่ยวชาญในการบริหารสถานศึกษาต่าง ๆ กล่าวไปในทิศทางเดียวกันว่างานวิชาการถือเป็นหัวใจสำคัญ เพราะการเรียนการสอนเป็นงานหลักของสถานศึกษา ส่วนงานอื่น ๆ ในการบริหารสถานศึกษาถือเป็นงานเสริมหรืองานสนับสนุนงานวิชาการ งานวิชาการในสถานศึกษาทุกระดับ ทุกประเภท สามารถยกระดับให้สูงขึ้นได้ด้วยความเอาใจใส่ดูแลของผู้บริหาร ทั้งผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษาโดยตรง ซึ่งหากจะมอบหมายให้คนใดคนหนึ่งกระทำแทนนั้นเป็นสิ่งที่ไม่ควรกระทำ เพราะบุคคลที่มอบหมายไปนั้นเขาไม่มีอำนาจโดยตรงในการให้คุณหรือให้โทษแก่ผู้สอน โดยหลักการบริหารงานวิชาการในเชิงพัฒนา ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสนใจที่จะใช้ประกอบเป็นแนวทางในการบริหารงานวิชาการให้มีความเจริญก้าวหน้า และทันสมัยต่อการบริหารงานในสถานศึกษาของตนให้บรรลุความสำเร็จในด้านวิชาการต่อไป (สันติ บุญภิรมย์, 2552, หน้า 38-39)

เนื่องจากสภาพการดำเนินการดังกล่าวมีผู้วิจัยหลายท่านนำปัญหาการบริหารงานวิชาการในการดำเนินงานเหล่านี้มาศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบการบริหารจัดการและเพื่อนำเป็นข้อมูลในการสร้างคุณภาพขององค์กรให้มีประสิทธิผล เช่น ชนแดน สมบุตร (2549, หน้า 58-61) ได้กล่าวถึงปัจจัยในการบริหารงานวิชาการมีอยู่ 6 ด้านที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ 1) ด้านสภาพทั่วไปของสถานศึกษา 2) ด้านผู้บริหาร 3) ด้านครูผู้สอน 4) ด้านชุมชน 5) ด้านทรัพยากร และ 6) ด้านกระบวนการ รวมถึง หนึ่งฤทัย หารธรรม (2553, หน้า 91) กล่าวว่าปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษาด้านครูวิชาการ มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในทางบวก และนิตยา แสนสุข (2556, หน้า 5) ได้กล่าวถึงปัจจัยในการบริหารงานวิชาการ มี 6 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วย 1) ด้านผู้บริหารสถานศึกษา 2) ด้านครูผู้สอน 3) ด้านผู้ปกครองและชุมชน

4) ด้านอาคารสถานที่ 5) ด้านงบประมาณ และ 6) ด้านเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ซึ่งในตัว ปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้ ล้วนส่งผลให้การบริหารงานวิชาการประสบผลสำเร็จหรือล้มเหลวได้เช่นกัน

โดยสถานศึกษายังมีภารกิจที่สำคัญในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่ คาดหวังไว้ตามระดับและประเภทของสถานศึกษา สภาพการดำเนินงานของสถานศึกษาอาจ แบ่งการดำเนินงานได้สองส่วน คือ ส่วนที่เกี่ยวกับการบริหารและส่วนที่เกี่ยวกับการ ปฏิบัติการ ซึ่งบุคลากรทั้งสองส่วนต่างก็มีบทบาทในการบริหารงานของสถานศึกษาร่วมกัน โดยเฉพะอย่างยิ่งการบริหารงานวิชาการ อันเป็นงานที่เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา (กมล ภูประเสริฐ, 2547, หน้า 9) การศึกษาได้รับการคาดหวังให้หน้าที่ต่าง ๆ มากมาย ทั้งในทางสังคมการเมืองและเศรษฐกิจ นับตั้งแต่การช่วยให้ประชาชนอ่านออก เขียนได้ และคิดเป็น เรียนรู้จริยธรรมและความเป็นพลเมือง ตลอดจนพัฒนาทักษะทางเศรษฐกิจซึ่งจะ ช่วยเพิ่มความเท่าเทียมในสังคมในระยะยาว จากบทบาทหน้าที่สำคัญหลายประการดังกล่าว การศึกษาที่ไม่มีคุณภาพก่อให้เกิดปัญหาที่ร้ายแรงต่อประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งในศตวรรษที่ 21 ซึ่งประชาชนต้องการทักษะการคิดและการดำรงชีวิตที่แตกต่างจากอดีตที่ผ่านมา การแก้ปัญหา คุณภาพการศึกษาไทยโดยเฉพาะการศึกษาระดับพื้นฐานเป็นเรื่องที่ยาก จากการรายงานผล การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (Ordinary National Educational Test) O-Net ประจำปีการศึกษา 2563 ระดับจังหวัดซึ่งมีค่าเฉลี่ยดังนี้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาษาไทย 60.75 คณิตศาสตร์ 35.20 วิทยาศาสตร์ 43.67 ภาษาอังกฤษ 51.20 จากรายงาน ดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ตกต่ำ เนื่องจากมีเพียงวิชาภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เท่านั้นที่มีคะแนนเฉลี่ยเกินร้อยละ 50 (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2563) จากสภาพดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า การจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ยังไม่บรรลุเป้าหมาย

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นนั้น จะเห็นได้ว่าความสำคัญของงานวิชาการมีผลทำให้ สถานศึกษาเป็นสถานศึกษาที่มีความก้าวหน้าและประสิทธิภาพมากขึ้นนั้นขึ้นอยู่กับ การบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาบริหารจัดการโดยนำปัจจัยเหล่านี้ มาพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงาน วิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ว่ามี ปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการให้มีประสิทธิผล ซึ่งอาจเป็นแนวทางในการ พัฒนาสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิผล หรือสามารถนำผลที่ศึกษาไปเป็นส่วนหนึ่งของการ บริหารงานวิชาการให้เกิดประสิทธิผลและสามารถเป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารหรือผู้ที่มีส่วน เกี่ยวข้องในการพัฒนาคุณภาพของงานวิชาการต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1
2. เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระดับการบริหารงานวิชาการกับระดับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1
4. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1

สมมติฐานการวิจัย

ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 มีอย่างน้อย 1 ปัจจัย

ขอบเขตการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ในครั้งนี้จะศึกษาขอบเขตการวิจัย ดังนี้ ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วย 6 ปัจจัย ได้แก่

1. ปัจจัยด้านผู้บริหาร
2. ปัจจัยด้านครูผู้สอน
3. ปัจจัยด้านผู้ปกครองและชุมชน
4. ปัจจัยด้านงบประมาณ
5. ปัจจัยด้านอาคารสถานที่
6. ปัจจัยด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา

การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 มี 4 ด้าน ประกอบด้วย

1. ด้านงานหลักสูตรและการบริหารงานหลักสูตร
2. ด้านงานจัดการเรียนการสอน
3. ด้านงานวัดผลและประเมินผล
4. ด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ที่ปฏิบัติงานในปีการศึกษา 2564 จำนวน 83 โรงเรียน แบ่งออกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 78 คน และครู จำนวน 646 คน รวมทั้งสิ้น 724 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 จากการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย เกณฑ์การกำหนดการสุ่มตัวอย่างตามตาราง Krejcie and Morgan ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 254 คน แบ่งออกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 27 คน และครู จำนวน 227 คน แบ่งชั้นภูมิตามขนาดสถานศึกษา

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 มีขอบเขต ดังนี้ (อ้างอิงจากตารางสังเคราะห์หน้า 58)

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วย

1. ปัจจัยด้านผู้บริหาร
2. ปัจจัยด้านครูผู้สอน
3. ปัจจัยด้านผู้ปกครองและชุมชน
4. ปัจจัยด้านงบประมาณ
5. ปัจจัยด้านอาคารสถานที่
6. ปัจจัยด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา

การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 มี 4 ด้าน (อ้างอิงจากตารางสังเคราะห์หน้า 32) ประกอบด้วย

1. ด้านงานหลักสูตรและการบริหารงานหลักสูตร
2. ด้านงานจัดการเรียนการสอน
3. ด้านงานวัดผลและประเมินผล
4. ด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา

นิยามศัพท์เฉพาะ

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ หมายถึง สิ่งที่เป็นเหตุซึ่งส่งผลให้การบริหารงานด้านวิชาการ ประสบผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ประกอบไปด้วย ปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านครูผู้สอน ปัจจัยด้านชุมชน ปัจจัยด้านงบประมาณ ปัจจัยด้านอาคารสถานที่ และปัจจัยด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา ดังนี้

1. ปัจจัยด้านผู้บริหาร หมายถึง ปัจจัยสำคัญที่จะส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ ซึ่งเป็นงานหลักของสถานศึกษา โดยผู้บริหารสถานศึกษา จะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการ มีภาวะผู้นำทางวิชาการ มีมนุษยสัมพันธ์ มีวิสัยทัศน์ก้าวไกล มีบุคลิกภาพดี มีคุณธรรม จริยธรรม และเป็นแบบอย่างที่ดี

2. ปัจจัยด้านครูผู้สอน หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่จัดการเรียนการสอนให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่บรรลุเป้าหมาย โดยครูจะต้องเป็นผู้มีความรู้ มีความสามารถในการจัดการเรียนการสอน ให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนเมื่อมีปัญหา ส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ มีความรู้สึกที่ดี รักและเมตตากรุณาต่อนักเรียนทุกคนเท่าเทียมกัน มีคุณธรรม จริยธรรม เป็นแบบอย่างที่ดี ตลอดจนมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมงาน ผู้ปกครอง และชุมชน

3. ปัจจัยด้านผู้ปกครองและชุมชน หมายถึง ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา การจัดการศึกษาของสถานศึกษาควรให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมโดยเป็นผู้ส่งเสริม สนับสนุนในการจัดการศึกษา สถานศึกษาต้องทำงานร่วมกับชุมชน เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน เปิดโอกาสให้บุคคลในชุมชนได้ร่วมคิด ร่วมเสนอแนะร่วมตัดสินใจ และร่วมดำเนินการ สถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพนั้นความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างบ้านกับสถานศึกษาควรมีผลในทางบวก

4. ปัจจัยด้านงบประมาณ หมายถึง ปัจจัยที่มีความสำคัญและเป็นประโยชน์ต่อการบริหารงานวิชาการเป็นเครื่องมือในการจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดให้มีประสิทธิภาพเนื่องจากทรัพยากรของหน่วยงานมีจำกัด ดังนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องใช้งบประมาณเป็นเครื่องมือในการจัดสรรทรัพยากร โดยมีการวางแผนในการใช้และจัดสรรเงินงบประมาณไปในแต่ละด้าน และมีการวางแผนการปฏิบัติงานในการใช้จ่ายทรัพยากรนั้น ๆ ด้วย สถานศึกษาจะต้องบริหารเงินงบประมาณ เงินนอกงบประมาณมาใช้จัดสรรในการจัดการเรียนการสอนอย่างเหมาะสมและพอเพียง

5. ปัจจัยด้านอาคารสถานที่ หมายถึง ปัจจัยที่จะส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน จะต้องมีการวางแผนการใช้อาคารสถานที่ อาคารสถานที่ที่มีขนาดสัดส่วนที่เหมาะสมเพียงพอ มีที่ตั้ง และบรรยากาศดี เป็นระเบียบเรียบร้อย รวมถึงสิ่งแวดล้อมในการทำงานของผู้บริหาร ครู บุคลากร และที่สำคัญคือ ห้องเรียนจะต้องมีลักษณะที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน และมีการใช้อาคารสถานที่อย่างเหมาะสมและคุ้มค่า

6. ปัจจัยด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา หมายถึง ปัจจัยสำคัญที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ และส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ซึ่งส่งผลให้วัสดุ อุปกรณ์และวิธีการใช้เทคโนโลยีในการบริหารงานวิชาการบรรลุเป้าหมาย ได้แก่ ความพอเพียง ความเหมาะสม วิธีการใช้ ใช้ได้ ใช้เป็น มีสื่อการเรียนการสอน นวัตกรรมที่ทันสมัย และเอื้อประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ตลอดจนการบำรุงรักษาให้อยู่ในสภาพใช้การได้เป็นอย่างดี

การบริหารงานวิชาการ หมายถึง กระบวนการบริหารในกิจกรรมต่าง ๆ ที่สถานศึกษาจัดขึ้น ซึ่งส่งผลทั้งโดยตรงและโดยอ้อมต่อผู้เรียน ทั้งนี้เพื่อปรับปรุง ส่งเสริม และพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพมาตรฐานได้ตามเจตนารมณ์ของการศึกษาให้มากที่สุด ประกอบไปด้วย งานหลักสูตร และการบริหารงานหลักสูตร งานจัดการเรียนการสอน งานวัดผลและประเมินผล งานวิจัยในชั้นเรียน งานพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา งานนิเทศภายใน และงานประกันคุณภาพการศึกษา ดังนี้

1. งานหลักสูตรและการบริหารงานหลักสูตร หมายถึง การดำเนินการ วางแผนจัดทำปรับปรุง พัฒนาหลักสูตร คู่มือการใช้ และกิจกรรมต่าง ๆ ทางการศึกษาที่จัดเป็นรายวิชาหรือเนื้อหาวิชาให้กับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ซึ่งเป็นจุดหมายที่ผู้เรียนพึงบรรลุ และพัฒนาหลักสูตรทุกระดับการศึกษา ปรับหลักสูตรเพื่อเตรียมให้เป็นพลเมืองที่มีความพร้อม ให้ผู้เรียนมีทักษะในการคิดวิเคราะห์ เรียนรู้แบบบูรณาการสหวิชาการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง การมีทักษะชีวิตและทักษะในการทำงาน

2. งานจัดการเรียนการสอน หมายถึง การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการจัดครูเข้าสอนในชั้นเรียนให้ตรงตามความสามารถ และความถนัด จัดกิจกรรมประสบการณ์ที่หลากหลาย โดยการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้และส่งเสริมการเรียนรู้ มีการใช้สื่อและสังคมออนไลน์ที่มีวิจารณ์ญาณมากขึ้น และมีความหมายกับผู้เรียนให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งเหล่านั้นด้วยตนเอง เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ และที่สำคัญการจัดกระบวนการเรียนการสอนต้องคำนึงถึงตัวบุคคลด้วย

3. งานวัดผลและประเมินผล หมายถึง องค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาคุณภาพ การศึกษา ทำให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่จำเป็นในการพิจารณาว่าผู้เรียนเกิดคุณภาพการเรียนรู้ ตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและมาตรฐานการเรียนรู้

4. งานนิเทศภายใน หมายถึง กระบวนการ จัดบริหารการศึกษาเพื่อชี้แนะให้ความ ช่วยเหลือและความร่วมมือกับครู และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา เพื่อปรับปรุงการ สอนของครู และเพิ่มคุณภาพของนักเรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายของการศึกษา การนิเทศจะ เป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ เป็นศาสตร์เพราะเป็นปรัชญาที่แสวงหาความจริง ความรู้และคุณค่าใน สิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา และเป็นศิลป์เพราะต้องอาศัยเทคนิควิธี และมนุษยสัมพันธ์ ในการทำงานร่วมกับผู้อื่นติดต่อประสานงานการจูงใจเพื่อการเปลี่ยนแปลงไปสู่เป้าหมายของ การจัดการศึกษา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้สถานศึกษาทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 เพื่อนำไปพัฒนาการบริหารงาน วิชาการของสถานศึกษา
2. ทำให้สถานศึกษาทราบถึงระดับการบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 เพื่อนำไปพัฒนาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา
3. สามารถนำผลที่ได้จากการศึกษามาเป็นแนวทางในการบริหารงานวิชาการให้เกิด ประสิทธิภาพมากขึ้น

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศ ดังต่อไปนี้

1. หลักการแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารงานในสถานศึกษา
 - 1.1 ความหมายของการบริหารการศึกษา
 - 1.2 ความสำคัญของการบริหารการศึกษา
 - 1.3 ทฤษฎีทางการบริหาร
 - 1.4 หลักการหรือทรัพยากรทางการบริหาร
2. การบริหารงานวิชาการ
 - 2.1 ความหมายของการบริหารงานวิชาการ
 - 2.2 ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ
 - 2.3 กระบวนการบริหารงานวิชาการ
 - 2.4 ขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการ
 - 2.5 ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานวิชาการ
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 3.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 3.2 งานวิจัยต่างประเทศ
4. กรอบแนวคิดการวิจัย

หลักการแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารงานในสถานศึกษา

ความหมายของการบริหารการศึกษา

การบริหารการศึกษาเป็นกระบวนการที่สำคัญ และมีความจำเป็นต่อสมาชิกที่จะอยู่ร่วมกันได้อย่างเป็นสุข สามารถดำเนินการให้บรรลุตามวัตถุประสงค์การ ได้มีนักการศึกษาและนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการบริหารไว้หลายแนวทาง ซึ่งผู้วิจัยจะขอนำเสนอ ดังนี้

ซุมัคกี้ อินทร์รักษ์ (2546, หน้า 2) ให้ความหมายว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง การอำนวยความสะดวกเพื่อการเรียนการสอน ซึ่งพิจารณาจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และคำนึงถึงสิ่งอำนวยความสะดวกที่ให้แก่ครูในด้านอุปกรณ์ สื่อโสตทัศนศึกษา วัสดุ เครื่องมือ และบรรยากาศสิ่งแวดล้อมในการเรียนการสอน

รุ่ง แก้วแดง (2546, หน้า 32) ได้กล่าวว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง กระบวนการต่าง ๆ ที่จะทำให้การดำเนินงานทางด้านการศึกษาและการใช้ทรัพยากรให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์การ

เลิศณรงค์ พูนเกิดมะเร็ง (2546, หน้า 11) ได้กล่าวว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง การร่วมมือกันของกลุ่มบุคคลในการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการศึกษา โดยการใช้กระบวนการบริหารตั้งแต่การบริหารวิชาการ การบริหารงานอาคารสถานที่ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานธุรการ การเงิน การบริหารงานกิจการนักเรียน การบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพื่อพัฒนาปรับปรุงการเรียนการสอนให้เกิดผลดี เสริมสร้างสมาชิกของสังคมต่าง ๆ ทั้งด้านความรู้ความสามารถ บุคลิกภาพ และด้านคุณธรรมจริยธรรม สามารถดำรงตนในสังคมได้อย่างมีความสุข

สรุปได้ว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง กระบวนการต่าง ๆ ที่จะทำให้การดำเนินงานทางด้านการศึกษา และการใช้ทรัพยากรให้เกิดประสิทธิภาพ โดยมีคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ร่วมกันปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยนำปัจจัยทางการบริหารจัดการ ได้แก่ บุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และการจัดการ มาใช้อย่างเป็นกระบวนการ โดยผ่านหน้าที่หลัก คือ การวางแผน การจัดองค์การ การเป็นผู้นำและการควบคุมให้การทำงานบรรลุเป้าหมายร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ

ความสำคัญของการบริหารการศึกษา

การบริหาร เป็นศาสตร์ที่มีทฤษฎี มีองค์ประกอบของความรู้ มีกฎมีเกณฑ์ ดังนั้น การที่หน่วยงาน หรือสถานศึกษาจะนำเอาทฤษฎีการบริหารจัดการไปใช้ในการบริหารหน่วยงาน ก็จะเป็นการบริหารจัดการเฉพาะของหน่วยงานนั้น ๆ เพื่อให้หน่วยงานประสบความสำเร็จตาม

จุดมุ่งหมาย ซึ่งจะประสบความสำเร็จมากขึ้นเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับความสามารถในการบริหารจัดการของผู้บริหาร ซึ่งได้นำนักวิชาการได้กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารการศึกษาไว้หลายท่าน ซึ่งผู้วิจัยจะขอนำเสนอ ดังนี้

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553, หน้า 29) กล่าวว่า การบริหารงานของผู้บริหาร จะช่วยให้ผู้บริหารประสบความสำเร็จ ดังนี้

1. ช่วยให้การบริหารงานสะดวกรวดเร็ว เพราะจะทำให้มองเห็นความสำคัญองงาน ช่วยลดปัญหาความซับซ้อน และสามารถมอบหมายงานได้ถูกต้อง
2. ช่วยให้ผู้บริหารนำเทคนิคต่าง ๆ มาใช้ในการปรับปรุงการทำงานให้ทันความเปลี่ยนแปลง และความก้าวหน้าของสังคม
3. ช่วยให้ผู้บริหารได้ขยายงาน มีความเจริญเติบโตและก้าวหน้า มองเห็นปัญหาสามารถทำงานบรรลุวัตถุประสงค์
4. ช่วยส่งเสริมตัวบุคคลในการทำงาน การจัดหน่วยงานการบริหารงานได้งานที่เหมาะสมกับบุคคลจะได้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเต็มใจ
5. ช่วยให้ผู้บริหารได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์ กระตุ้นให้บุคคลในองค์การทำงานอย่างอิสระและมีความคิดสร้างสรรค์
6. ช่วยให้การจัดหมวดหมู่ของงานเป็นไปด้วยความเหมาะสมและรวดเร็ว
7. ช่วยให้มีประเมินผลและติดตามผลการปฏิบัติงาน

สมยศ นาวิการ (2544, หน้า 18-19) ได้สรุปถึงความสำคัญของการบริหารเอาไว้ ดังนี้

1. ช่วยให้การดำเนินงานขององค์การดำเนินไปอย่างมีทิศทาง
2. ช่วยให้เกิดการใช้ทรัพยากรในการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพ
3. ช่วยให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด

รุจิรุ ภูสาระ, และจันทราณี สงวนนาม (2545, หน้า 52) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อให้การดำเนินงานของสถานศึกษาบรรลุเป้าหมายหลัก คือ นักเรียนบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตร กล่าวคือมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข ดังนั้น โรงเรียนในฐานะหน่วยปฏิบัติงานจึงต้องมีการกำหนดหลักการและแนวทางในการบริหารงานโรงเรียน

รุ่ง แก้วแดง (2546, หน้า 43) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารการศึกษา ดังนี้

1. ทำให้งานหรือกิจการต่าง ๆ ดำเนินไปอย่างเป็นระบบและมีระเบียบ โดยไม่ก้าวร้าวเกินไป สามารถเรียงลำดับความสำคัญและความรีบด่วนของงานได้
2. ทำให้การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่นั้นเกิดประโยชน์และประสิทธิภาพสูงสุด
3. เป็นการกระจายงานให้แก่บุคลากรในหน่วยงาน การบริหารจัดการจะเป็นเครื่องช่วยให้ผู้บริหารได้กระจายงานความรับผิดชอบให้บุคลากรต่าง ๆ ตามความรู้ความสามารถของแต่ละบุคคล
4. ทำให้การดำเนินงานของโรงเรียนเป็นไปอย่างมีทิศทาง หรือมีเป้าหมายที่ชัดเจน เพราะการบริหารจะต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์ให้แน่ชัด เพื่อเป็นเครื่องกำหนดทิศทางการดำเนินงานของโรงเรียน

สรุปได้ว่า การบริหารการศึกษา เป็นเครื่องช่วยให้ผู้บริหารได้การกระจายงานให้แก่บุคลากรในหน่วยงานตามความรู้ความสามารถของแต่ละบุคคล ช่วยให้งานหรือกิจการต่าง ๆ ดำเนินไปอย่างมีทิศทาง หรือมีเป้าหมายที่ชัดเจน เป็นระบบและมีระเบียบ สะดวก รวดเร็ว ลดปัญหาที่ซับซ้อน สามารถเรียงลำดับความสำคัญและความรีบด่วนของงานได้ ช่วยให้การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์และประสิทธิภาพสูงสุด ผู้บริหารได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์ กระตุ้นให้บุคคลในองค์การทำงานอย่างอิสระและมีความคิดสร้างสรรค์ สามารถนำเทคนิคต่าง ๆ มาใช้ในการปรับปรุงการทำงานให้ทันความเปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้าของสังคม

ทฤษฎีทางการบริหาร

ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษาและวิวัฒนาการการบริหารการศึกษา มีนักวิชาการได้กล่าวถึง ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษาและวิวัฒนาการการบริหารการศึกษา ไว้หลายท่าน ซึ่งผู้วิจัยจะขอนำเสนอ ดังนี้

ระยะที่ 1 ระหว่าง ค.ศ. 1887 – 1945 (ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ, 2550, หน้า 10) ยุคนักทฤษฎีการบริหารสมัยดั้งเดิม (The Classical organization theory) แบ่งย่อยเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1.1 กลุ่มการจัดการเชิงวิทยาศาสตร์ของเทย์เลอร์ (Scientific management) ของ Frederick Taylor จุดมุ่งหมายสูงสุด คือ จัดการบริหารธุรกิจหรือโรงงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด Taylor มองคนงานแต่ละคนเปรียบเสมือนเครื่องจักรที่สามารถปรับปรุงเพื่อเพิ่มผลผลิตขององค์การได้ เจ้าของตำรับ “The one best way” คือ ประสิทธิภาพของการทำงานสูงสุด จะเกิดขึ้นได้ต้องขึ้นอยู่กับสิ่งสำคัญ 3 อย่างคือ

1.1.1 เลือกคนที่มีความสามารถสูงสุด (Selection)

1.1.2 ฝึกอบรมคนงานให้รู้วิธี (Training)

1.1.3 หาสิ่งจูงใจให้เกิดกำลังใจในการทำงาน (Motivation)

เทย์เลอร์ คือ ผลผลิตของยุคอุตสาหกรรมในงานวิจัยเรื่อง “Time and Motion Studies” เวลาและการเคลื่อนไหว เชื่อว่ามีวิธีการทางวิทยาศาสตร์ที่ดีที่สุดที่จะบรรลุวัตถุประสงค์เพียงวิธีเดียว เขาเชื่อว่าวิธีแบ่งงานกันทำ ผู้ปฏิบัติระดับล่างต้องรับผิดชอบต่อระดับบน เทย์เลอร์ เสนอระบบการจ้างงานบนพื้นฐานการสร้างแรงจูงใจ สรุปหลักวิทยาศาสตร์ของเทย์เลอร์ สรุปง่าย ๆ ประกอบด้วย 3 หลักการ ดังนี้

1. การแบ่งงาน (Division of labors)
2. การควบคุมดูแลบังคับบัญชาตามสายงาน (Hierarchy)
3. การจ่ายค่าจ้างเพื่อสร้างแรงจูงใจ (Incentive payment)

1.2 กลุ่มการบริหารจัดการ (Administration management) หรือ ทฤษฎีบริหารองค์การอย่างเป็นทางการ (Formal organization theory) ของอังรี ฟาโยล (Henri Fayol) บิดาของทฤษฎีการปฏิบัติการและการจัดการตามหลักบริหารทั้ง Fayol และ Taylor เน้นตัวบุคคลปฏิบัติงาน บวกวิธีการทำงาน ได้ประสิทธิภาพและประสิทธิผล แต่ก็ไม่มองด้าน “จิตวิทยา” (ภาววิดา ธาราศรีสุทธิ, 2550, หน้า 17) Fayol ได้เสนอแนวคิดในเรื่องหลักเกี่ยวกับการบริหารทั่วไป 14 ประการ ดังนี้

1.2.1 หลักการทำงานเฉพาะทาง (Specialization) คือ การแบ่งงานให้เกิดความชำนาญเฉพาะทาง

1.2.2 หลักสายบังคับบัญชา จากบังคับบัญชาระดับสูงสุดสู่ระดับต่ำสุด

1.2.3 หลักเอกภาพของบังคับบัญชา (Unity of command)

1.2.4 หลักขอบข่ายของการควบคุมดูแล (Span of control) ผู้ดูแล 1 : 6 คนที่จะอยู่ใต้การดูแลที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพที่สุด

1.2.5 การสื่อสารแนวตั้ง (Vertical communication) การสื่อสารโดยตรงจากบนสู่ล่าง

2.6 หลักการแบ่งระดับการบังคับบัญชาให้น้อยที่สุด คือ ไม่ควรมีสายบังคับบัญชายืดยาว หลายระดับเกินไป

2.7 หลักการแบ่งความรับผิดชอบระหว่างสายบังคับบัญชาและสายเสนาธิการ (Line and staff division)

1.3 ทฤษฎีบริหารองค์การในระบบราชการ (Bureaucracy) มาจากแนวคิดของ Max Weber กล่าวถึงหลักการบริหารราชการ ประกอบด้วย

1.3.1 หลักของฐานอำนาจจากกฎหมาย

1.3.2 การแบ่งหน้าที่และความรับผิดชอบ โดยต้องยึดระเบียบกฎเกณฑ์

1.3.3 การแบ่งงานตามความชำนาญการเฉพาะทาง

1.3.4 การแบ่งงานไม่เกี่ยวกับผลประโยชน์ส่วนตัว

1.3.5 มีระบบความมั่นคงในอาชีพ

อย่างไรก็ตามระบบราชการมีทั้งข้อดีและข้อเสีย ด้านข้อเสียคือ สายบังคับบัญชา ยืดยาว การทำงานต้องอ้างอิงกฎระเบียบ จึงชักช้าไม่ทันการแก้ไขปัญหา ด้านข้อดีคือ ยึดประโยชน์สาธารณะเป็นหลัก การบังคับบัญชา การเลื่อนขั้นตำแหน่งที่มีระบบระเบียบ แต่ในปัจจุบันระบบราชการกำลังถูกแทรกแซงทางการเมือง และทางเศรษฐกิจ ทำให้เริ่มมีปัญหา

ระยะที่ 2 ระหว่าง ค.ศ. 1945-1958 (ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ, 2550, หน้า 10) ยุคทฤษฎีมนุษยสัมพันธ์ (Human relation) Follette ได้นำเอาจิตวิทยามาใช้และเสนอการแก้ปัญหาความขัดแย้ง (Conflict) ไว้ 3 แนวทางดังนี้

2.1 Domination คือ ใช้อำนาจอีกฝ่ายสยบลง คือให้อีกฝ่ายแพ้ให้ได้ ไม่ดีนัก

2.2 Compromise คือ คนละครึ่งทาง เพื่อให้เหตุการณ์สงบอย่างประนีประนอม

2.3 Integration คือ การหาแนวทางที่ไม่มีใครเสียหน้า ได้ประโยชน์ทั้ง 2 ทาง

นอกจากนี้ Follette ให้ทัศนะว่า “การเกิดความขัดแย้งในหน่วยงานเป็นความบกพร่องของการบริหาร” (ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ, 2550, หน้า 25) การวิจัยหรือการทดลองของ Hawthorn Experiment ที่ Mayo กับคณะทำการวิจัยเริ่มที่ข้อสมมติฐานว่า สิ่งแวดล้อมมีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของคนงาน มีการค้นพบจากการทดลองคือ การสร้างกลุ่มแบบไม่เป็นทางการในองค์การ ทำให้เกิดแนวความคิดใหม่ที่ว่า ความสัมพันธ์ของมนุษย์มีความสำคัญมาก ซึ่งผลการศึกษาทดลองของเมโยและคณะพอสรุปได้ ดังนี้

1. คนเป็นสิ่งมีชีวิต จิตใจ ขวัญกำลังใจ และความพึงพอใจเป็นเรื่องสำคัญในการทำงาน

2. เงินไม่ใช่ สิ่งล่อใจที่สำคัญแต่เพียงอย่างเดียว รางวัลทางจิตใจมีผลต่อการจูงใจในการทำงานไม่น้อยกว่าเงิน

3. การทำงานขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมทางสังคมมากกว่าสภาพแวดล้อมทางกายภาพ คับที่อยู่ได้คับใจอยู่ยาก ข้อคิดที่สำคัญ การตอบสนองคน ด้านความต้องการ คักดีศรี การยกย่อง จะส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงานจากแนวคิด “มนุษยสัมพันธ์”

ระยะที่ 3 ตั้งแต่ ค.ศ. 1958-ปัจจุบัน (ภาวิตา ธาราศรีสุทธิ, 2550, หน้า 11) ยุคการใช้ทฤษฎีการบริหาร (Administrative theory) หรือการศึกษาเชิงพฤติกรรมศาสตร์ (Behavioral science approach) ยึดหลักระบบงานบวก ความสัมพันธ์ของคนบวก พฤติกรรมขององค์การ ซึ่งมีแนวคิดหลักการ ทฤษฎีที่หลาย ๆ คนได้แสดงไว้ ดังต่อไปนี้

3.1 Chester I Barnard เขียนหนังสือชื่อ The Function of The Executive กล่าวถึงงานในหน้าที่ของผู้บริหาร โดยให้ความสำคัญต่อบุคคล ความร่วมมือขององค์การ และเป้าหมายขององค์การ กับความต้องการของบุคคลในองค์การต้องสมดุลกัน

3.2 ทฤษฎีของมาสโลว์ ว่าด้วยการจัดอันดับขั้นของความต้องการของมนุษย์ (Maslow- hierarchy of needs) เรียงแรงจูงใจแบ่งความต้องการของมนุษย์ตั้งแต่ความต้องการด้านกายภาพ ด้านความปลอดภัย ด้านสังคม ด้านการเคารพ-นับถือ และประการสุดท้าย คือการบรรลุศักยภาพของตนเอง (Self-actualization) คือมี โอกาสได้พัฒนาตนเองถึงขั้นสูงสุดจากการทำงาน แต่ความต้องการเหล่านั้นต้องได้รับการสนองตอบตามลำดับขั้น

3.3 ทฤษฎี X ทฤษฎี Y ของ Douglas Mc. Gregor Theory X, Theory Y เขาได้เสนอแนวคิดการบริหารอยู่บนพื้นฐานของข้อสมมติฐานเกี่ยวกับธรรมชาติของมนุษย์ต่างกัน

ทฤษฎี X (The traditional view of direction and control) ทฤษฎีนี้เกิดข้อสมมติฐานดังนี้

1. คนไม่ชอบทำงาน และหลีกเลี่ยงความรับผิดชอบ
2. คนไม่ทะเยอทะยาน และไม่คิดริเริ่ม ชอบให้การสั่ง
3. คนเห็นแก่ตนเองมากกว่าองค์การ
4. คนมักต่อต้านการเปลี่ยนแปลง
5. คนมักโกง และหลอกลาย

ผลการมองธรรมชาติของมนุษย์เช่นนี้ การบริหารจัดการจึงเน้นการใช้เงิน วัตถุ เป็นเครื่องล่อใจ เน้นการควบคุม การสั่งการ เป็นต้น

ทฤษฎี Y (The integration of individual and organization goal) ทฤษฎีข้อนี้เกิดจากข้อสมมติฐาน ดังนี้

1. คนจะให้ความร่วมมือ สนับสนุน รับผิดชอบ ชยัน
2. คนไม่เกียจคร้านและไว้วางใจได้
3. คนมีความคิดริเริ่มทำงานถ้าได้รับการจูงใจอย่างถูกต้อง
4. คนมักจะพัฒนาวิธีการทำงาน และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ

ผู้บังคับบัญชาจะไม่ควบคุมผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างเข้มงวด แต่จะส่งเสริมให้รู้จักควบคุมตนเองหรือกลุ่มมากขึ้น ต้องให้เกียรติซึ่งกันและกันจากความเชื่อที่แตกต่างกัน ทำให้เกิดระบบการบริหารที่แตกต่างกันระหว่างระบบที่เน้นการ ควบคุมกับระบบที่ค่อนข้างให้อิสระภาพ

4. Ouchi ชาวญี่ปุ่นได้เสนอ ทฤษฎี Z (Z Theory) (William G. Ouchi) ศาสตราจารย์แห่งมหาวิทยาลัย UCLA ทฤษฎีนี้รวมเอาหลักการของทฤษฎี X, Y เข้าด้วยกัน แนวความคิดคือองค์การต้องมีหลักเกณฑ์ที่ควบคุมมนุษย์ แต่มนุษย์ก็รักความเป็นอิสระ และมีความต้องการสรุปเพื่อออกมาสองทฤษฎี มีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ประการคือ

- 4.1 การทำให้ปรัชญาที่กำหนดไว้บรรลุ
- 4.2 การพัฒนาผู้ใต้บังคับบัญชาให้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ
- 4.3 การให้ความไว้วางใจแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา
- 4.4 การให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

สรุปได้ว่า ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษาและวิวัฒนาการการบริหารการศึกษาเป็นการรวมกลุ่มอย่างมีระบบและสัมพันธ์กันของหลักการต่าง ๆ ซึ่งกำหนดโครงสร้างการทำงาน หรือการนำความรู้มารวมกันเป็นความรู้ที่สำคัญในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยอาศัยมีปัจจัยทางการบริหาร ประกอบด้วย 1. คน (Man) 2. เงิน (Money) 3. วัสดุสิ่งของ (Materials) 4. การจัดการ (Management)

ปัจจัยหรือทรัพยากรทางการบริหาร

จันทรานี สงวนนาม (2545, หน้า 13) กล่าวว่า การบริหารงานทุกประเภทในองค์กร จำเป็นต้องมีปัจจัยหรือทรัพยากรพื้นฐานทางการบริหาร โดยทั่วไปถือว่ามีปัจจัยที่สำคัญของการบริหารมีอยู่ 4 ประการ ซึ่งรู้จักกันในนามของ 4 M's ได้แก่

1. คน (Man) ได้แก่ บุคคลหรือกลุ่มบุคคลในองค์กรที่ร่วมกันทำงาน
2. เงิน (Money) ได้แก่ งบประมาณที่ใช้ในการบริหารทุก ๆ ส่วนขององค์การ
3. วัสดุสิ่งของ (Materials) ได้แก่ วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ
4. การจัดการ (Management) ได้แก่ การบริหารงานขององค์การที่ทำโดยผู้บริหาร

สมคิด บางโม (2545, หน้า 61-62) ได้กล่าวถึง ปัจจัยในการจัดการที่เป็นมูลเหตุสำคัญและผู้บริหารทุกคนจะต้องสนใจในงานด้านการบริหารจัดการ คือ 1) คน (Man) ทรัพยากรบุคคลที่ถือว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะประกอบผลสำเร็จให้กับกิจการได้อย่างมาก ทั้งแง่ของปริมาณและคุณภาพ 2) เครื่องจักร (Machine) คือ เครื่องจักร อุปกรณ์ที่จัดหาและซื้อมาอย่างพิถีพิถัน เพื่อใช้ปฏิบัติงานให้เกิดประโยชน์สูงสุดและคุ้มค่า 3) เงินทุน (Money)

เป็นปัจจัยที่สำคัญที่ให้การสนับสนุนในการจัดหาทรัพยากร เพื่อหล่อเลี้ยงและอำนวยให้กิจกรรมขององค์การดำเนินไปอย่างไม่ติดขัด และ 4) วัสดุสิ่งของ (Material) เป็นปัจจัยที่มีปริมาณและมูลค่าสูงไม่ต่างจากปัจจัยตัวอื่น ๆ เพราะวัตถุดิบและสิ่งของเหล่านี้ จะต้องมีการจัดหามาใช้ดำเนินการผลิต

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2545, หน้า 6-7) ได้สรุปว่า การจัดการเป็นเรื่องของการผสมผสานหรือบูรณาการทรัพยากรการจัดการ ประกอบด้วย คน (Man) เงิน (Money) วัสดุอุปกรณ์ (Material) วิธีการ (Method) ตลาด (Market) ข้อมูลข่าวสาร (Information) และเวลา (Time)

สรุปได้ว่า ปัจจัยทางการบริหาร ประกอบด้วย

1. คน (Man)
2. เงิน (Money)
3. วัสดุสิ่งของ (Materials)
4. การจัดการ (Management)

การบริหารวิชาการ

ความหมายของการบริหารงานวิชาการ

การบริหารงานวิชาการ ถือว่าเป็นหัวใจหลักของการบริหารการศึกษาหรือการบริหารสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จหรือบรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา เนื่องจากงานวิชาการเกี่ยวข้องกับหลักสูตร โปรแกรมการศึกษา และการจัดการเรียนการสอน และเกี่ยวข้องกับผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทุกระดับของสถานศึกษา ซึ่งอาจจะเกี่ยวข้องทางตรงหรือทางอ้อมก็อยู่ที่ลักษณะของงานนั้น ได้มีนักการศึกษาและนักวิชาการหลายท่าน ได้ให้ความหมายของการบริหารงานวิชาการไว้ ซึ่งผู้วิจัยจะขอนำเสนอ ดังนี้

ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ (2546, หน้า 2) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการ เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตร กระบวนการถ่ายทอดความรู้ไปยังกลุ่มเป้าหมาย หรือผู้เรียน การจัดสื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา การวัดผลประเมินผลการประกันคุณภาพ รวมถึงการจัดบรรยากาศเพื่อประโยชน์ทางด้านวิชาการ

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546, หน้า 3) ได้ให้ความหมายของการบริหารงานวิชาการหมายถึง การบริหารสถานศึกษาโดยมีการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ประสิทธิผลและมีประสิทธิภาพให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน

ชนแดน สมบุตร (2549, หน้า 28) ได้ให้ความหมายของการบริหารงานวิชาการ หมายถึงการดำเนินการจัดกิจกรรม ทางการศึกษาทุกชนิดเพื่อสนับสนุนปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพและมาตรฐานสูงสุดเกิดประโยชน์แก่ผู้เรียนและให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา

หนึ่งฤทัย หาธรรม (2553, หน้า 16) ได้ให้ความหมายของการบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน การปรับปรุง แก้ไขเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล สูงสุดแก่ผู้เรียนเป็นไปตามกรอบหลักสูตรแกนกลาง และในขณะเดียวกันก็สนองความต้องการ ความสนใจและศักยภาพของผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และท้องถิ่น โดยการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญซึ่งทำให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียน และให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา

สรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง กระบวนการบริหารในกิจกรรมต่าง ๆ ที่สถานศึกษาจัดขึ้น ซึ่งส่งผลทั้งโดยตรงและโดยอ้อมต่อผู้เรียน ทั้งนี้เพื่อปรับปรุง ส่งเสริม และพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพมาตรฐานได้ตามเจตนารมณ์ของการศึกษาให้มากที่สุด ประกอบไปด้วย งานหลักสูตรและการบริหารงานหลักสูตร งานจัดการเรียนการสอน งานวัดผลและประเมินผล งานวิจัยในชั้นเรียน งานพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา งานนิเทศภายใน และงานประกันคุณภาพการศึกษา

ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ

งานวิชาการเป็นงานที่สำคัญที่สุดของสถานศึกษา ส่วนงานอื่น ๆ แม้จะมีความสำคัญ เช่นเดียวกันแต่ก็เป็นเพียงงานที่สนับสนุนให้งานวิชาการนั้นดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ เท่านั้น นักวิชาการจึงให้ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการไว้ ซึ่งผู้วิจัยจะขอเสนอ ดังนี้

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546, หน้า 1) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการถือว่าเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษา ไม่ว่าจะสถานศึกษาจะเป็นประเภทใด มาตรฐานและคุณภาพของสถานศึกษา พิจารณาได้จากผลงานทางด้านวิชาการ เนื่องจากงานวิชาการเกี่ยวข้องกับ หลักสูตร การจัดโปรแกรมการศึกษา และการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นหัวใจของสถานศึกษาและเกี่ยวข้องกับผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทุกระดับของสถานศึกษา อาจจะเกี่ยวข้อง ทั้งทางตรงหรือทางอ้อมก็อยู่ที่ลักษณะของงานนั้น

ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ (2546, หน้า 2) ได้ให้ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ ว่า งานวิชาการ เป็นงานหลักและมีความสำคัญยิ่ง เป็นสิ่งกำหนดบทบาทและภารกิจของหน่วยงานหรือสถานศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล บุคลากร

ปฏิบัติงานได้อย่างมีทิศทาง ไม่เกิดความสับสนในบทบาทหน้าที่และผู้บริหารสถานศึกษาต้องรู้ว่าจะทำงานใด เป็นงานหลักหรืองานสนับสนุน

ชนแดน สมบุตร (2549, หน้า 29) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการ มีความสำคัญในฐานะที่เป็นงานหลักของสถานศึกษาที่ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทุกฝ่ายทุกระดับต้องร่วมมือกันดำเนินการ และพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อมาตรฐานและคุณภาพทางการศึกษาแก่ผู้เรียนทุกคน

กระทรวงศึกษาธิการ (2551, หน้า 33) กล่าวว่า งานวิชาการเป็นงานหลักหรือเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มุ่งการกระจายอำนาจการบริหารจัดการให้สถานศึกษาให้มากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ ส่วนเสียทุกฝ่าย ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการ สามารถพัฒนาหลักสูตร และกระบวนการเรียนรู้ตลอดจนการวัดผลประเมินผล รวมทั้งการวัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพ นักเรียน ชุมชน ท้องถิ่น ได้อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ

หนึ่งฤทัย หาธรรม (2553, หน้า 17) ได้ให้ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการว่าเป็นหัวใจหลักของการบริหาร การดำเนินกิจกรรมทางการศึกษา หรือ ภารกิจหลักของการจัดการศึกษาทุกระดับโดยเฉพาะในการจัดการศึกษาในสถานศึกษางานวิชาการถือว่าเป็นหัวใจของการจัดการศึกษา

สรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการ เป็นงานหลักของการบริหารกิจกรรมต่าง ๆ ทางการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นงานหลักสูตร หรืองานจัดการเรียนการสอน งานวัดผลประเมินผลงานทุกงานของงานวิชาการล้วนมีความสำคัญกับสถานศึกษา ดังนั้นจึงถือได้ว่าการบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญ แต่ก็ยังต้องมียงานอื่นสนับสนุนด้วย สถานศึกษาจึงจะบรรลุวัตถุประสงค์ไปได้

กระบวนการบริหารงานวิชาการ

การบริหารงานวิชาการ เป็นงานหลักของสถานศึกษาและมีขอบข่ายค่อนข้างกว้างขวางหลักการบริหารจะแบ่งเป็นขั้นตอนของกระบวนการบริหารงานวิชาการ ดังนี้

ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ (2546, หน้า 37-39) ได้กล่าวถึงกระบวนการบริหารงานวิชาการไว้ 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นตอนการวางแผน (Planning) ขั้นเตรียมการ โดยเริ่มจากการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการ วิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั่วไปรวมทั้งวิเคราะห์ความเป็นไปได้

แล้วหาทางเลือกที่ดีที่สุด กำหนดเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ จัดแผนงาน โครงการ จัดกิจกรรมที่นำไปสู่การปฏิบัติ การวางแผนงานวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และกลยุทธ์ต่าง ๆ การวิเคราะห์จุดเด่นหรือจุดแข็ง หากจุดอ่อนหรือสิ่งที่ต้องปรับปรุงพัฒนา การวิเคราะห์โอกาสและการจัดการเชิงรุก รวมทั้งสิ่งที่ยังเป็นอุปสรรคต่าง ๆ

2. **ขั้นการจัดองค์การ (Organizing)** ในสายงานวิชาการมีการจัดองค์การและระบบโครงสร้างโดยที่ผู้บริหารมอบความรับผิดชอบให้กับผู้ช่วยหรือรองผู้บริหารให้ทำหน้าที่งานวิชาการ และแบ่งงานไปตามลักษณะงานในแต่ละกลุ่มวิชา หมวดวิชา อย่างไรก็ตามการบริหารงานวิชาการ ต้องมีคณะกรรมการหรือสภาวิชาการ ประกอบด้วย ผู้แทนของหน่วยงานภายในดูแล ควบคุม ส่งเสริม ให้การปฏิบัติงานวิชาการมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ในการบริหารวิชาการ ต้องมีจัดฝ่ายรับผิดชอบแต่ละงานอย่างชัดเจน ได้แก่ 1) ฝ่ายทะเบียนและประเมินผล เกี่ยวข้องกับการรับนักเรียน จัดทำระเบียบผลการเรียน จนกระทั่งสำเร็จการศึกษา ฝ่ายหลักสูตรและการสอน เกี่ยวข้องกับการจัดตารางสอน จัดชั้นเรียน ห้องเรียน จัดครูประจำวิชา ครูประจำชั้น จัดเอกสารและคู่มือหรือหนังสือประกอบการสอน 2) ฝ่ายโสตทัศนูปกรณ์ การศึกษาเกี่ยวกับการอำนวยความสะดวกในการจัดทำสื่อและอุปกรณ์ บริการเครื่องมือและเทคโนโลยี ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ ตามลักษณะวิชา 3) ฝ่ายนิเทศงานวิชาการ เกี่ยวข้องกับการพัฒนาบุคลากรให้มีความพร้อมพัฒนาศักยภาพอย่างต่อเนื่อง โดยการประชุม อบรม สัมมนา จัดระบบควบคุมมาตรฐานและประเมินผล 4) ฝ่ายส่งเสริมเกี่ยวกับการจัดบริการห้องสมุด ศูนย์สารสนเทศ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา

3. **ขั้นจัดดำเนินการ (Processing)** เป็นขั้นดำเนินงานตามแผนและโครงการหรือกิจกรรมที่วางไว้ตามบทบาทหน้าที่ของแต่ละฝ่าย ขั้นตอนของการวางแผนและการจัดองค์การผู้บริหารมีหน้าที่คอยกำกับ ให้คำปรึกษา ติดตามประเมิน ให้ขวัญกำลังใจ ส่งเสริมให้ปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จัดกิจกรรมให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการ และผู้บริหารทำหน้าที่เป็นผู้นิเทศภายในตามกระบวนการนิเทศเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนและคุณภาพของผลผลิต

4. **ขั้นนิเทศภายใน (Supervising)** ในการบริหารงานวิชาการจำเป็นต้องอาศัยกระบวนการนิเทศภายใน ซึ่งผู้บริหารต้องควบคุม กำกับ ติดตาม ประเมินผล พร้อมทั้งให้ขวัญกำลังใจและกระตุ้นให้บุคลากรปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นกระบวนการที่ผู้บริหารทำกิจกรรมร่วมกับครูผู้สอนหรือผู้ปฏิบัติการนิเทศภายในมีความหมายรวมถึงการนิเทศเรื่องหลักสูตรและการสอน โดยการพัฒนาบุคลากรให้มีศักยภาพสูงขึ้น และเป้าหมายที่ต้องการคือคุณภาพของผลผลิต ดังนั้น กระบวนการนิเทศภายใน ได้แก่ การค้นหาวิเคราะห์ปัญหาและ

ความต้องการ (Need assessment) การเลือกและกำหนดทางเลือก (Alternation forecasting) การใช้ข้อมูลข่าวสาร (Information) การปฏิบัติตามแผน (Doing) การประเมินผล (Evaluation) และการให้ขวัญกำลังใจ (Reinforcement)

5. ขั้นตอนการประเมินผล (Evaluation) เป็นขั้นตรวจสอบความก้าวหน้า ความเปลี่ยนแปลง และการพัฒนางานวิชาการเป็นระยะ ๆ เป็นการตรวจสอบผลที่เกิดขึ้นกับวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้ว่ามีปัญหา มีความสำเร็จหรือไม่ มีอุปสรรคอะไรบ้างที่ต้องแก้ไข ควรดำเนินการปรับปรุงอย่างไร โดยการประเมินทั้งตัวบ่งชี้ กระบวนการ ผลผลิต และสภาพบริบททั่วไป เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาการปฏิบัติงานครั้งต่อไป

อาจกล่าวได้ว่า กระบวนการบริหารงานวิชาการ สถานศึกษาส่วนใหญ่จะใช้วงจรการบริหารคุณภาพ PDCA (กระทรวงศึกษาธิการ. 2552, หน้า 12 – 13) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนหลัก คือ การวางแผน (Plan) การปฏิบัติตามแผน (Do) การตรวจสอบประเมินผล (Check) และการปรับปรุง/นำไปใช้ (Action) ผู้บริหารเป็นกลไกสำคัญในฐานะของแกนนำที่จะทำให้กระบวนการบริหารนี้ ดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ขั้นตอน PDCA มีดังนี้

1. ขั้นวางแผน ผู้บริหารเป็นผู้ประสานงานกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในสถานศึกษา เพื่อให้ทราบความต้องการหรือความคาดหวังของผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษาและชุมชนที่มีต่อสถานศึกษาและศึกษามาตรฐานการศึกษาของชาติ นโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด รวมทั้งศึกษาถึงศักยภาพของสถานศึกษาก่อนที่จะร่วมกันกำหนดเป็นวิสัยทัศน์หรือเป้าหมายของสถานศึกษา จากนั้นร่วมกับบุคลากรที่เกี่ยวข้องจัดลำดับความสำคัญของเป้าหมาย และกำหนดเป็นภารกิจของสถานศึกษาแล้วจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาของสถานศึกษาในระยะยาว คือ ธรรมนูญสถานศึกษา หรือแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา และจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาระยะสั้น คือ แผนปฏิบัติการประจำปี โดยผู้บริหารสถานศึกษาจะเป็นผู้ลงนามและรับรอง แผนการดำเนินการที่ร่วมกันกำหนดขึ้น

2. ขั้นปฏิบัติตามแผน ผู้บริหารสถานศึกษามีหน้าที่บริหารจัดการ ส่งเสริม สนับสนุนควบคุม กำกับดูแล ให้คำปรึกษาแนะนำ และอำนวยความสะดวกให้แก่บุคลากรภายในสถานศึกษาที่รับผิดชอบในการจัดการเรียนการสอน และรับผิดชอบแผนงานและโครงการให้ดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งในบางแผน/โครงการผู้บริหารจำเป็นจะต้องดำเนินการเอง ถ้าเป็นโครงการ/ แผนงานเกี่ยวกับด้านบริหารและด้านบุคลากร

3. ขั้นตรวจสอบและประเมินผล เมื่อบุคลากรภายในสถานศึกษาที่รับผิดชอบการจัดการเรียนการสอน และการจัดกิจกรรมตามแผนงาน/โครงการได้ดำเนินกิจกรรมตามแผน

แล้ว ให้ผู้บริหารเป็นผู้คอยตรวจสอบติดตามตลอดเวลา ตั้งแต่เริ่มโครงการ ระหว่างโครงการ และสิ้นสุดโครงการ หรือให้ผู้แทนเป็นผู้ตรวจสอบการประเมินตนเองของบุคลากรที่รับผิดชอบ ในแต่ละกิจกรรม/โครงการ โดยผู้บริหารมีบทบาทเป็นแกนนำสำคัญตั้งแต่การกำหนดบทบาท หน้าที่และผู้รับผิดชอบ การกำหนดกรอบการประเมินตนเอง การสร้างเครื่องมือในการประเมิน การดำเนินการประเมิน การวิเคราะห์ข้อมูล รวมทั้งการเขียนรายงานการประเมินตนเอง โดยผู้บริหารอาจจะแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อเขียนรายงานการประเมินตนเองด้วยก็ได้

4. **ขั้นปรับปรุง/การนำไปใช้** เมื่อสถานศึกษาได้ประเมินตนเองแล้ว ผู้บริหารจะต้อ นำผลการประเมินตนเองไปใช้ในการวางแผน/กำหนดเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพ ในปี การศึกษาต่อไปหรือนำผลที่ได้ไปปรับปรุงแผนงาน/โครงการในปี การศึกษานั้นให้ประสบความสำเร็จต่อไป การบริหารงานวิชาการจะมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลนั้นขึ้นอยู่กับผู้บริหารเป็นสำคัญ ถึงแม้ว่าจะมีผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการทำงานด้านนี้อยู่แล้วก็ไม่ใช่ว่า ผู้บริหารจะวางมือโดยสิ้นเชิง ในทางกลับกันผู้บริหารโรงเรียนควรเป็นผู้มีความตื่นตัวในการบริหารงานวิชาการ ต้องมีความรู้ ความเข้าใจเรื่องงานวิชาการตลอดจนเข้าใจความสำคัญ วัตถุประสงค์ ขอบข่ายและกระบวนการ บริหารงานวิชาการ ทั้งนี้เพื่อเป็นผู้นำให้บุคลากรใน โรงเรียนร่วมมือกันปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ตามที่ทราบแล้วว่า การบริหารงาน ใดๆก็ตามจะประกอบด้วยกลุ่มบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป ร่วมกันทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ ที่กำหนดไว้ โดยการใช้ทรัพยากรและกระบวนการที่เหมาะสม กระบวนการบริหารงานวิชาการ ที่เหมาะสมสำหรับงานบริหารโรงเรียนประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ

ขั้นตอนที่ 2 การวางแผน

ขั้นตอนที่ 3 การดำเนินการตามแผน

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผล

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ

สภาพปัจจุบัน หมายถึง สภาพความจริงที่กำลังเป็นอยู่ หรือดำเนินการอยู่ใน ขณะนั้น สภาพปัญหา หมายถึง สภาพความแตกต่างของสิ่งที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน หรือผลที่ ปรากฏ หรือสิ่งที่ต้องการให้เป็นความต้องการ หมายถึง แนวโน้มที่จะให้ถึงจุดหมายที่พึง ประสงค์ตามวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายที่ตั้งไว้ ดังนั้นการศึกษาทั้ง 3 อย่างในการบริหารงาน วิชาการโรงเรียน อาจศึกษาจาก

1. ข้อมูลต่าง ๆ ของโรงเรียน เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ยอดรวม แสดงผลการสอบรายปี รายภาค สถิติการมาเรียนของนักเรียน จำนวนและอัตราการซ้ำชั้นของ

นักเรียน สื่อการเรียนการสอนประจำห้องเรียน จำนวนและประเภทของสื่อในห้องสมุด การนิเทศภายใน การสอนซ่อมเสริม โครงการต่าง ๆ ที่ส่งเสริมงานวิชาการในโรงเรียน เป็นต้น

2. ศึกษาจากข้อมูลที่เกี่ยวข้องเป็นข้อกำหนดที่ต้องยึดถือเป็นแนวทาง เช่น แผนการศึกษาชาติพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ หลักสูตร เอกสารหลักสูตร หนังสือ แบบเรียน ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยเรื่อง การประเมินผลการเรียนการสอนตามหลักสูตร นโยบายกรมและกระทรวง มติของคณะรัฐมนตรี นอกจากนั้นวิธีการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการมีวิธีการศึกษาได้ ดังนี้

2.1 ศึกษาโดยวิธีประเมินความต้องการ (Needs assessment) มีขั้นตอนการศึกษา คือ สำรวจสิ่งที่เกี่ยวข้อง ตรวจสอบให้แน่ชัดว่า ปัญหาคืออะไร หามาตรฐาน และคุณค่าว่าสิ่งนั้นควรเป็นเช่นไร และบันทึกรายการของความต้องการที่แตกต่างกันของสิ่งนั้น ๆ

2.2 ศึกษาโดยวิธีวิจัย (Research) ซึ่งเป็นกระบวนการเสาะแสวงหาความรู้จากปัญหาที่ชัดเจนอย่างมีระบบโดยอาศัยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการการวางแผน การวางแผนการประเมินผล การดำเนินงานตามแผน

2.3 ศึกษาโดยการใช้สื่อและเครื่องมือต่าง ๆ เช่น เครื่องมือประเมินคุณภาพ การศึกษาที่หน่วยงานจัดทำขึ้น

2.4 ศึกษาโดยการสัมมนาเพื่อค้นหาปัญหา เช่น การสัมมนาครูผู้สอนวิชาต่าง ๆ ขั้นตอนที่ 2 การวางแผน เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า การวางแผนล่วงหน้าอย่างมีระบบรอบคอบ มีขั้นตอน ยอมรับทำให้งานนั้น ๆ ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารโรงเรียนต้องยึดการวางแผนเป็นหัวใจของการปฏิบัติงานเมื่อได้เตรียมการแล้ว ผู้บริหารควรจัดให้มีการวางแผนปฏิบัติงาน ดังนี้

1. จัดทำแผนงานและโครงการวิชาการประจำปี เพื่อให้การวางแผนลุล่วงไปด้วยดี ผู้บริหารโรงเรียนต้องให้บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วม และรับผิดชอบในการปฏิบัติงานตั้งแต่เบื้องต้น เพื่อทุกคนมีความสำนึกในความเป็นเจ้าของหน่วยงาน และจะได้ให้ความร่วมมือด้วยดี เมื่อจัดทำแผนงานเสร็จแล้วก็จัดทำโครงการสนับสนุนแผนงานวิชาการให้ครอบคลุมภาระงานต่อไปนี้

- 1.1 มีการกำหนดนโยบาย เป้าหมายและแผนงานวิชาการในโรงเรียนร่วมกัน
- 1.2 มีการจัดหาและส่งเสริมการใช้สื่อการสอน
- 1.3 มีการวางแผนการสอน
- 1.4 มีการจัดกลุ่มนักเรียน
- 1.5 มีการนิเทศการสอน

- 1.6 จัดกิจกรรมห้องสมุดโรงเรียน
- 1.7 มีการวัดผลและประเมินผล
- 1.8 ร่วมกันพัฒนาการและส่งเสริมนักเรียนอัจฉริยะภาพ
- 1.9 มีการใช้ทรัพยากรเพื่อการเรียนการสอน
- 1.10 จัดให้มีการรายงานผลการเรียน

อย่างไรก็ดี โรงเรียนจะมีโครงการ กิจกรรมในแผนงานวิชาการมากขึ้นเพียงใด ขึ้นอยู่กับขนาดของโรงเรียน บุคลากร วัสดุอุปกรณ์และงบประมาณ ตลอดจนนโยบาย วัตถุประสงค์ และเป้าหมายของโรงเรียน

2. จัดทำปฏิทินงานในรอบปี การศึกษาหนึ่ง ๆ มีกิจกรรมหลายอย่างที่โรงเรียน ต้องปฏิบัติ ดังนั้น ผู้บริหารต้องจัดให้มีปฏิทินการปฏิบัติงานให้ชัดเจนว่า วันใด เดือนใด จะประกอบกิจกรรมใด ๆ ทั้งนี้เพื่อเป็นเครื่องเตือนความจำของผู้รับผิดชอบให้ปฏิบัติงาน ให้เสร็จทันเวลา

3. มีการจัดทำแผนการสอน ผู้บริหารโรงเรียนควรจะควบคุม ติดตามการ ปฏิบัติการสอนของครูให้เป็นไปตามเนื้อหา และกำหนดเวลาที่ระบุในคู่มือ และแผนการสอน

4. มีการจัดตารางสอน ผู้บริหารโรงเรียนควรมอบให้ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ และคณะทำงาน เป็นผู้จัดทำตารางสอนโดยผู้บริหารควบคุมดูแลให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์การ จัดทำตารางสอน

5. การจัดครูเข้าสอน ผู้บริหารโรงเรียนควรคำนึงถึงความต้องการ และความถนัด ของครู เช่น ครูสอน ป.1 ควรเป็นผู้ที่เข้าใจเด็กวัยนี้เป็นอย่างดี รู้ความต้องการ และความสามารถ ของนักเรียนเป็นอย่างดี

6. การจัดนักเรียนเข้าชั้นเรียน ผู้บริหารโรงเรียนต้องมีความรู้ ความเข้าใจในการ จัดนักเรียนเข้าชั้นเรียน

ขั้นตอนที่ 3 การดำเนินตามแผนในขั้นนี้ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องดำเนินการตาม แผนงานวิชาการ ดังต่อไปนี้

1. มีการตรวจการเตรียมการสอนหรือบันทึกการสอน
2. จัดให้ครูเข้าปฏิบัติการสอนตรงตามเวลา
3. ให้มีการควบคุม กำกับติดตามและนิเทศให้ครูดำเนินการเรียนการสอนให้ เป็นไปตามแผนการสอนหรือคู่มือครู
4. จัดครูเข้าสอนแทนในกรณีที่ครูไม่มาปฏิบัติการสอน

5. ควบคุม ดูแลให้ครูจัดการสอนซ่อมเสริมนักเรียนที่เรียนอ่อน และส่งเสริมนักเรียนที่อัจฉริยะทางด้านต่าง ๆ

6. สนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

7. ควบคุม ติดตามให้ครูรับผิดชอบงานและโครงการ กิจกรรมสนับสนุนงานวิชาการให้เป็นไปตามปฏิทินปฏิบัติงาน

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผล การประเมินผลการบริหารงานวิชาการเป็นสิ่งจำเป็น เพราะจะทำให้ทราบว่า การดำเนินงานมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้หรือไม่ จะได้หาทางปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้นต่อไป ในเรื่องการประเมินผลงานวิชาการ ผู้บริหารโรงเรียนควรมีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

1. จัดให้มีการประเมินผลการเรียนของนักเรียน มีแนวปฏิบัติ ดังนี้
 - 1.1 จัดหาเครื่องมือประเมินผลทุกชนิดเพื่อให้ครูสะดวกในการใช้
 - 1.2 ส่งเสริมให้ครูประเมินผลการเรียนของนักเรียนสม่ำเสมอเพื่อมุ่งปรับปรุงการเรียนการสอนเป็นสำคัญ
 - 1.3 รับฟังปัญหาในการประเมินผลการเรียนเพื่อจะได้แนะนำ ช่วยเหลือ และให้การนิเทศในลักษณะต่าง ๆ
 - 1.4 จัดหาวัสดุ อุปกรณ์ สื่อการเรียนเพื่อให้ครูใช้ซ่อมเสริมแก่นักเรียน
 - 1.5 ประสานสัมพันธ์กับทางผู้ปกครองนักเรียน เพื่อรายงานความก้าวหน้าของนักเรียน และเพื่อหาทางร่วมมือกันพัฒนาเด็ก
 - 1.6 ประเมินผลความก้าวหน้าทางวิชาการของโรงเรียนแล้วนำผลมาเปรียบเทียบกับปีก่อน เพื่อปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ดีขึ้นตลอดเวลา
2. จัดให้มีการประเมินผลโครงการด้านวิชาการของโรงเรียน ซึ่งมีแนวปฏิบัติ ดังนี้
 - 2.1 เป็นผู้ริเริ่มและส่งเสริมการจัดทำโครงการวิชาการของโรงเรียน
 - 2.2 พิจารณาและประเมินความสำคัญของโครงการร่วมกับครู
 - 2.3 ติดตามและช่วยเหลือการดำเนินงานตามโครงการ
 - 2.4 ให้ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานตามโครงการ
 - 2.5 เป็นผู้ประเมินหรือแต่งตั้งคณะทำงานประเมินผลโครงการ
 - 2.6 เป็นผู้ตรวจสอบและตัดสินใจในการปรับปรุงการปฏิบัติงาน
 - 2.7 มีการเผยแพร่ผลที่ได้จากโครงการ
3. ประเมินผลการปฏิบัติงานของครู ซึ่งมีแนวปฏิบัติ ดังนี้

3.1 สังเกตพฤติกรรมการสอนของครู

3.2 ตรวจสอบผลการปฏิบัติงานของครูโดยวิธีการต่าง ๆ เช่น สังเกตความก้าวหน้าของเด็ก ตรวจสอบบันทึกผลการปฏิบัติงานของนักเรียนหรือรายงานของครู เป็นต้น

3.3 รับฟังข้อมูลจากผู้ปกครองเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครู

3.4 จัดประชุมประเมินผลงานของครู

3.5 สรุปผลการประเมินการทำงานโครงการวิชาการที่ได้รับมอบหมาย

3.6 ทำการประเมินตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียน โดยสรุปกระบวนการบริหารงานวิชาการ เป็นระบบการดำเนินงานกิจกรรมต่าง ๆ ที่ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ ซึ่งทุกฝ่ายต้องให้ความสำคัญและมีส่วนร่วม ในทุกขั้นตอนตั้งแต่ การวางแผน การดำเนินงานตามแผนงานที่กำหนด การติดตามประเมินผล และการนำผลการประเมินมาแก้ไข ปรับปรุง

สรุปได้ว่า กระบวนการบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนหลักตามกระบวนการ PDCA คือ การวางแผน (Plan) การปฏิบัติตามแผน (Do) การตรวจสอบประเมินผล (Check) และการปรับปรุง/นำไปใช้ (Action)

ขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการ

กมล ภูประเสริฐ (2544, หน้า 9-18) ได้กำหนดขอบข่ายการบริหารงานวิชาการไว้ดังนี้

1. การบริหารหลักสูตร
2. การบริหารการเรียนการสอน
3. การบริหารการประเมินผลการเรียน
4. การบริหารการนิเทศภายในสถานศึกษา
5. การบริหารการพัฒนาบุคลากรทางวิชาการ
6. การบริหารการวิจัยและพัฒนา
7. การบริหารโครงการทางวิชาการอื่น ๆ
8. การบริหารระบบข้อมูลและสารสนเทศทางวิชาการ
9. การบริหารการประเมินผลงานทางวิชาการของสถานศึกษา

จันทราณี สงวนนาม (2545, หน้า 145) เห็นว่าขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ ควรมีดังนี้

1. หลักสูตรและการบริหารหลักสูตร ซึ่งประกอบไปด้วย
 - 1.1 การศึกษาสาระการเรียนรู้ของหลักสูตรและการจัดระบบ

- 1.2 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
- 1.3 สื่อการเรียนรู้
- 1.4 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้
2. การวิจัยในชั้นเรียน
3. การสอนซ่อมเสริม
4. การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร
5. การนิเทศภายในสถานศึกษา
6. การประกันคุณภาพการศึกษา

ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ (2546, หน้า 9) กำหนดขอบข่ายงานวิชาการไว้ 6 กลุ่มงานดังนี้

1. งานหลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตร
2. งานบริหารหลักสูตร
3. งานสื่อและนวัตกรรมการเรียนการสอน
4. งานวัดและประเมินผล
5. งานนิเทศภายใน
6. งานส่งเสริมวิชาการ

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546, หน้า 13-14) ได้ให้ทัศนคติเกี่ยวกับขอบข่ายของงานวิชาการไว้ว่าการบริหารงานวิชาการจะประกอบด้วยงาน ดังต่อไปนี้

1. การวางแผนเกี่ยวกับงานวิชาการ เป็นการวางแผนเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร และการนำหลักสูตรไปใช้ การจัดการล่วงหน้าเกี่ยวกับการเรียนการสอน มีรายละเอียดของงานดังนี้

- 1.1 แผนปฏิบัติงานวิชาการ การประชุมเกี่ยวกับหลักสูตร
- 1.2 โครงการสอน การจัดรายละเอียดเกี่ยวกับวิชาที่ต้องสอนตามหลักสูตร
- 1.3 บันทึกการสอน การแสดงรายละเอียดของการกำหนดเนื้อหาที่จะสอนในแต่ละคาบเวลาของแต่ละวัน/สัปดาห์

2. การจัดดำเนินงานเกี่ยวกับการเรียนการสอนเพื่อให้การสอนในสถานศึกษาดำเนินไปด้วยดีและสามารถปฏิบัติได้ จึงต้องมีการจัดการเรียนการสอน ดังนี้

- 2.1 การจัดตารางสอน การกำหนดวิชา เวลา ผู้สอน สถานที่ ตลอดจนผู้เรียนในแต่ละรายวิชา

- 2.2 การจัดชั้นเรียน งานที่ฝ่ายวิชาการต้องประสานกับฝ่ายอาคารสถานที่รวมทั้งการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในห้องเรียน

2.3 การจัดครูเข้าสอน ต้องพิจารณาถึงความพร้อมของสถานศึกษา และ ความพร้อมของบุคลากร

2.4 การปรับปรุงการเรียนการสอน เป็นการพัฒนาครูผู้สอนให้ก้าวหน้า วิทยาการ เทคโนโลยีใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน เพื่อสอดคล้องกับความต้องการ ความก้าวหน้าของสังคม ธุรกิจ อุตสาหกรรม เป็นต้น

3. การจัดการเกี่ยวกับการเรียนการสอน เป็นการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก และการส่งเสริมการจัดหลักสูตร และโปรแกรมการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพ ได้แก่

3.1 การจัดสื่อการเรียนการสอน เพื่อเอื้อต่อการศึกษาของนักเรียน เน้น เครื่องมือและกิจกรรมให้ครูได้เลือกใช้ในการสอน

3.2 การจัดห้องสมุด เป็นที่รวมหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ และวัสดุอุปกรณ์ที่เป็นแหล่งวิทยาการ ให้นักเรียนได้ศึกษาและค้นคว้าเพิ่มเติม

3.3 การนิเทศการสอน เป็นการช่วยเหลือแนะแนวครูให้เกิดการปรับปรุงแก้ไข ปัญหาการเรียนการสอน

4. การวัดและประเมินผล กระบวนการเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการตรวจสอบ และวิเคราะห์ผลการเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547, หน้า 163) ได้กำหนดขอบข่าย งานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานไว้ ดังนี้

1. งานหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร
2. งานวิจัยในชั้นเรียน
3. งานจัดการเรียนการสอน
4. งานนิเทศภายใน
5. งานวัดผลและประเมินผล
6. งานประกันคุณภาพการศึกษา

ชนแดน สมบุตร (2549, หน้า 31) ได้กำหนดขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการ ไว้ ดังนี้

1. การวางแผนงานวิชาการ
2. การบริหารจัดการหลักสูตร
3. การจัดการเรียนการสอน
4. การนิเทศการศึกษา
5. การวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน

กระทรวงศึกษาธิการ (2550, หน้า 7) ได้กำหนดขอบข่ายภารกิจงานด้านวิชาการไว้ ดังนี้

ท้องถิ่น

1. การวางแผนงานด้านวิชาการ
2. การพัฒนาหรือดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตร
3. การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา
4. การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา
5. การพัฒนากระบวนการการเรียนรู้
6. การวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน
7. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
8. การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้
9. การนิเทศการศึกษา
10. การแนะแนว
11. การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
12. การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ
13. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น
14. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครั้ว องค์กร หน่วยงาน

และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

15. การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับ งานด้านวิชาการของสถานศึกษา
16. การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา
17. การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

รัฐชาติพร เวชชาติ (2553, หน้า 30) ได้กำหนดขอบข่ายการบริหารงานของโรงเรียนประถมศึกษาตามกระบวนการปฏิรูปการเรียนรู้ ซึ่งครอบคลุม 4 ด้าน คือ

1. หลักสูตร
2. กระบวนการจัดการเรียนการสอน
3. การวัด/ประเมินผลและการรับเข้าศึกษาต่อ
4. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้ (ICT)

สรุปได้ว่า ขอบข่ายการบริหารงาน ประกอบด้วย

1. งานหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร
2. การบริหารการเรียนการสอน
3. งานวัดและประเมินผล

4. การนิเทศภายในสถานศึกษา
5. การบริหารการพัฒนาบุคลากรทางวิชาการ
6. การวิจัยในชั้นเรียน
7. การบริหารโครงการทางวิชาการอื่น ๆ
8. การบริหารระบบข้อมูลและสารสนเทศทางวิชาการ
9. การบริหารการประเมินผลงานทางวิชาการของสถานศึกษา
10. การประกันคุณภาพการศึกษา
11. งานสื่อและนวัตกรรมการ

ตาราง 1 แสดงการสังเคราะห์การบริหารวิชาการ

ชื่อผู้วิจัย	กมล ภูประเสริฐ (2544)	จันทร์ธานี สงวนนาม (2545)	ชุมศักดิ์ อินทร์เกษ (2546)	ปรีญาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546)	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน (2547)	ชนแดน สมบุตร (2549)	กระทรวงศึกษาธิการ (2550)	รุ่งชัชดาพร เวทชะชาติ (2553)	ความถี่
การบริหารงานวิชาการ									
1. งานหลักสูตรและการบริหาร หลักสูตร	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	9
2. การบริหารการเรียนการสอน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	9
3. งานวัดและประเมินผล	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	8
4. การนิเทศภายในสถานศึกษา	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		8
5. การบริหารการพัฒนาบุคลากร ทางวิชาการ	✓								1
6. การวิจัยในชั้นเรียน	✓	✓			✓		✓		4
7. การบริหารโครงการทาง วิชาการอื่น ๆ	✓								1
8. การบริหารระบบข้อมูลและ สารสนเทศทางวิชาการ	✓								1
9. การบริหารการประเมินผลงาน ทางวิชาการของสถานศึกษา	✓								1
10. การประกันคุณภาพการศึกษา		✓			✓		✓		3
11. งานสื่อและนวัตกรรมการ			✓				✓	✓	3

จากการศึกษาขอบข่ายงานวิชาการข้างต้น ในทางปฏิบัติแล้วสถานศึกษาแต่ละแห่ง กำหนดขอบข่ายการบริหารงานวิชาการแตกต่างกันไปตามความเหมาะสมของแต่ละสถานศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดขอบข่ายงานวิชาการเพื่อกระจายอำนาจไปยังสถานศึกษา ให้มีความเป็นอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน โรงเรียน และชุมชน รวมทั้งการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และในการสังเคราะห์งานวิจัย และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบข่ายงานวิชาการตามที่กระทรวงศึกษาธิการ กำหนด โดยพิจารณาให้สอดคล้องกับบริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 โดยยึดการบริหารงานวิชาการมีขอบข่ายของการบริหารงานที่เกี่ยวกับ 4 ด้าน คือ งานหลักสูตรและการบริหารงานหลักสูตร งานจัดการเรียนการสอน งานวัดผล และประเมินผล และงานนิเทศภายใน โดยใช้ความถี่ ระดับที่ 8 ขึ้นไป

การบริหารงานวิชาการในแต่ละด้าน มีรายละเอียดและสาระสำคัญของงาน ดังต่อไปนี้

งานหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร

หลักสูตรและการบริหารจัดการหลักสูตร เปรียบเสมือนหัวใจสำคัญในการจัดการศึกษาทุกรูปแบบ และทุกระดับการศึกษาที่สถานศึกษาจะประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวในการจัดการศึกษามากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับหลักสูตรของสถานศึกษานั้น ๆ

ความหมายของหลักสูตร

หลักสูตรเป็นศัพท์ทางการศึกษาคำหนึ่ง ที่มีความสำคัญมากต่อการจัดการศึกษา ในทุกระดับการศึกษา ได้มีนักการศึกษาและนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของหลักสูตร ซึ่งผู้วิจัยจะขอเสนอ ดังนี้

ซุมัคคี อินทร์รักษ์ (2545, หน้า 26) กล่าวว่า หลักสูตรเป็นเนื้อหา สาระสำคัญ และกิจกรรมต่าง ๆ ที่สนองวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามที่พึงประสงค์

อุดม เขียวกิ่ง (2545, หน้า 2) กล่าวว่า หลักสูตรมีความหมายทั้งที่เป็นรูปธรรม และนามธรรม ดังนี้

1. หลักสูตร คือ จุดหมายที่ผู้เรียนพึงบรรลุ
2. หลักสูตร คือ ประสิทธิภาพของผู้เรียนที่จัดโดยโรงเรียน
3. หลักสูตร คือ กิจกรรมทางการศึกษาที่จัดให้กับผู้เรียน
4. หลักสูตร คือ รายวิชาหรือเนื้อหาวิชาที่เรียน

5. หลักสูตร คือ แผนสำหรับจัดโอกาสการเรียนรู้หรือประสบการณ์ที่คาดหวังแก่ผู้เรียน

ราชบัณฑิตยสถาน (2546, หน้า 1272) กล่าวว่า หลักสูตร หมายถึง ประมวลวิชา และกิจกรรมต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในการศึกษาเพื่อวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง

พิสนุ พงศ์ศรี (2550, หน้า 134 – 135) กล่าวว่า หลักสูตร หมายถึง การวางแผนหรือจัดระบบทางการศึกษาเกี่ยวกับประมวลวิชา ประสบการณ์ต่าง ๆ การจัดการเรียนการสอน เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการปฏิบัติให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะต่าง ๆ ที่พึงประสงค์ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โดยมีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ประการ ดังนี้

1. จุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ จุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ของหลักสูตร เป็นการกำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนซึ่งจะกำหนดครบทั้ง 3 ด้าน คือ พุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย อาจแบ่งเป็นจุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ทั่วไป และเฉพาะหรือไม่แบ่งก็ได้

2. เนื้อหาวิชาหรือสาระการเรียนรู้ เป็นเนื้อหาสาระสำคัญหรือที่ต้องจัดหรือที่จัดไว้อย่างเป็นระบบ เพื่อเอื้อต่อการบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

3. การนำหลักสูตรไปใช้หรือจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การนำหลักสูตรไปใช้หรือจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นหน้าที่ของผู้สอนหรือผู้ที่เกี่ยวข้องที่จะต้องจัดส่วนประกอบต่าง ๆ เช่น คู่มือครู แผนการสอน หรือแผนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หนังสือต่าง ๆ เอกสารสื่อต่าง ๆ ฯลฯ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้หลักสูตรบรรลุจุดมุ่งหมายได้

4. การประเมินผล การประเมินผลอาจแบ่งได้เป็น 2 ประการ คือการประเมินคุณลักษณะผู้เรียนตามหลักสูตรในรายวิชาหรือกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ และการประเมินหลักสูตร

สรุปได้ว่า หลักสูตร หมายถึง การวางแผนหรือจัดระบบทางการศึกษา เนื้อหาสาระสำคัญ และกิจกรรมต่าง ๆ ทางการศึกษาที่จัดให้กับผู้เรียน เพื่อให้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ซึ่งเป็นจุดหมายที่ผู้เรียนพึงบรรลุ

ความหมายของการบริหารหลักสูตร

บทบาทสำคัญประการหนึ่งของสถานศึกษา คือ สถานศึกษาต้องสร้างหลักสูตรที่เรียกว่าหลักสูตรสถานศึกษา ทำให้ผู้บริหารและครูต้องทำหน้าที่เป็นผู้พัฒนาหลักสูตร ซึ่งหมายถึง การสร้าง การใช้ และปรับปรุงหลักสูตร นอกเหนือจากหน้าที่ในการสอนเมื่อสถานศึกษาสร้างหลักสูตรแล้วในขั้นตอนต่อไปเป็นการนำหลักสูตรไปใช้ ซึ่งต้องมีการ

บริหารหลักสูตร เพื่อการใช้หลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ (กรมวิชาการ, 2545, หน้า 7) มีนักการศึกษาและนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการบริหารหลักสูตรซึ่งผู้วิจัยจะขอนำเสนอ ดังนี้

ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ (2546, หน้า 100) กล่าวว่า การบริหารหลักสูตรเป็นกระบวนการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่นำหลักสูตรไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน สามารถพัฒนาความรู้ เจตคติและทักษะ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้เรียนตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

สรุปได้ว่า การบริหารหลักสูตร หมายถึง กระบวนการต่าง ๆ ในการใช้หลักสูตร ซึ่งเริ่มตั้งแต่การเตรียมการหลักสูตร การดำเนินการเกี่ยวกับหลักสูตร การประเมินผลหลักสูตร

สรุปได้ว่า งานหลักสูตรและการบริหารงานหลักสูตร หมายถึง การดำเนินการวางแผนจัดทำ ปรับปรุง พัฒนาหลักสูตร คู่มือการใช้ และกิจกรรมต่าง ๆ ทางการศึกษาที่จัดเป็นรายวิชาหรือเนื้อหาวิชาให้กับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ซึ่งเป็นจุดหมายที่ผู้เรียนพึงบรรลุ และพัฒนาหลักสูตรทุกระดับการศึกษา ปรับหลักสูตรเพื่อเตรียมให้เป็นพลเมืองที่มีความพร้อม ผู้เรียนมีทักษะในการคิดวิเคราะห์ เรียนรู้แบบบูรณาการ สหวิชาการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีทักษะชีวิตและทักษะในการทำงาน

ขอบข่ายงานบริหารหลักสูตร

การบริหารหลักสูตรนี้ นักวิชาการได้เสนองานหรือกิจกรรมที่ต้องดำเนินการซึ่งผู้วิจัยจะขอนำเสนอ ดังนี้

กมล ภูประเสริฐ (2544, หน้า 32-37) ได้กล่าวว่า การบริหารจัดการหลักสูตรนั้น มีงานที่ต้องดำเนินการ ที่สรุปได้ดังนี้

1. การวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางระดับประเทศ ที่ได้กำหนดเกี่ยวกับมาตรฐานการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้โดยการจัดเป็นกลุ่ม ๆ ไว้ซึ่งการวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางนี้จะช่วยให้บุคลากรของสถานศึกษาได้ศึกษาหลักสูตรแกนกลางโดยละเอียดเพื่อการจัดทำมาตรฐานการเรียนรู้ และสาระการเรียนรู้ทั้งยังช่วยให้เกิดแนวคิดที่ว่าสถานศึกษาจะมีแนวในการจัดทำมาตรฐานการเรียนรู้ และสาระการเรียนรู้ที่ เหมาะสมกับชุมชนและท้องถิ่นของตนในส่วนใดบ้าง

2. การกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ และสาระการเรียนรู้ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมทรัพยากร สภาพการดำรงชีวิตและปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับชุมชน และท้องถิ่นโดยตรง

3. การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยการนำหลักสูตรที่ได้วิเคราะห์แล้ว และได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ และสาระการเรียนรู้เป็นรายภาคและรายปี ทั้งต้องกำหนดเวลาเรียนและหน่วยกิตให้เหมาะสม

4. การจัดทำหน่วยการเรียนรู้ด้วยการบูรณาการหลักสูตรสถานศึกษาให้เป็นหน่วยการเรียนรู้ย่อย ๆ และเป็นรายวิชา โดยที่งานดังกล่าวนี้มีกิจกรรมหรืองานภารกิจ โดยละเอียดในการบริหารจัดการหลักสูตรทั้งหมดที่ต้องปฏิบัติ ดังต่อไปนี้

4.1 การรวบรวมเอกสารและวัสดุต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับหลักสูตรให้สมบูรณ์ และเพียงพอ ได้แก่ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เอกสารการปฏิรูปการศึกษา เอกสารการพัฒนาท้องถิ่น เอกสารหลักสูตรสถานศึกษา ศูนย์การเรียนรู้ในชุมชน เอกสารเกี่ยวกับการบูรณาการโครงการ หน่วยการเรียนรู้

4.2 การรวบรวมข้อมูลและสารสนเทศเกี่ยวกับชุมชน โดยการสำรวจการสัมภาษณ์การพูดคุย ได้แก่ ประวัติชุมชน สภาพทางสังคม สภาพเศรษฐกิจ วิถีชีวิตความเป็นอยู่ วัฒนธรรมท้องถิ่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น แหล่งประวัติศาสตร์ ทรัพยากร การพัฒนาท้องถิ่น และผลที่ได้ การติดต่อสื่อสารและคมนาคม ประเพณีความเชื่อ บุคคลสำคัญในท้องถิ่น จุดเด่นท้องถิ่น ปัญหาและความต้องการของชุมชน แหล่งการเรียนรู้ในท้องถิ่น

4.3 การทำความเข้าใจหลักสูตรและภารกิจที่ต้องปฏิบัติโดยการประชุมชี้แจง การประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นความเข้าใจการส่งบุคลากรไปรับฟังการประชุมที่จัดในสถานที่อื่น การเชิญวิทยากรภายนอกมาช่วย สถานศึกษาทำเอกสารเพิ่มเติม

4.4 การจัดทำสาระหลักสูตรเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการของชุมชน และท้องถิ่น ได้แก่ มาตรฐานการเรียนรู้ และสาระความรู้เกี่ยวกับชุมชน

4.5 การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาให้สมบูรณ์ ทั้งมาตรฐานช่วงชั้น มาตรฐานรายปี /ภาค สาระการเรียนรู้รายปี รายภาค เวลาเรียน/หน่วยกิต คำอธิบายรายวิชา หน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

4.6 การชี้แจงและประชาสัมพันธ์ให้บุคลากรในสถานศึกษา ผู้ปกครองและประชาชนในท้องถิ่นได้ทราบ โดยการทำเอกสารการประชุมชี้แจงการประชุมปฏิบัติการ

4.7 การเตรียมการใช้หลักสูตร ทั้งเตรียมบุคลากรอาคาร สถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ และบุคคลในชุมชน

4.8 การวางแผนทางติดตามกำกับการใช้ หลักสูตร

4.9 การวางแผนทางการประเมินการใช้หลักสูตรเพื่อหาความชัดเจน ความเหมาะสม อุปสรรค ปัญหาที่เกิดขึ้น และการแก้ไขรวมถึงผลการใช้หลักสูตรด้วย

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546, หน้า 44-49) ได้กล่าวว่า การบริหารจัดการหลักสูตร มีกระบวนการดำเนินงานที่สรุปได้ ดังนี้

1. ขั้นตอนเตรียมการ ประกอบด้วย 1) การตรวจสอบหลักสูตรแม่บทก่อนนำไปใช้ 2) การประชาสัมพันธ์หลักสูตร 3) การเตรียมความพร้อมด้านบุคลากร ได้แก่ ครูผู้สอน ผู้นิเทศการสอนและนักแนะแนวการศึกษา และผู้บริหารการเตรียมความพร้อมด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ วัสดุในการสอน สื่อการสอนหลักสูตรใหม่ ๆ อาคารสถานที่งบประมาณ ห้องสมุด และสถานที่ฝึกงาน 4) การจัดทำโครงการสอนหรือแผนการสอน 5) การตรวจสอบความพร้อมของผู้เรียน 6) การตรวจสอบการยอมรับจากสังคม และ 7) การจัดโครงสร้างของหน่วยงาน

2. ขั้นตอนดำเนินการเกี่ยวกับหลักสูตร ได้แก่ 1) การประชุมครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร 2) การปฐมนิเทศนักเรียน 3) การจัดทำคู่มือครู 4) การจัดทำตารางสอน 5) การจัดครูเข้าสอน 6) การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกและ 7) การฝึกงาน

3. การประเมินผลการเรียนการสอนตามหลักสูตร

กระทรวงศึกษาธิการ (2552, หน้า 9) ได้กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษามีงาน ที่ต้องดำเนินการ ดังนี้

1. ศึกษาวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 และหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2551 และกรอบสาระการเรียนรู้ที่พัฒนาโดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

2. ศึกษาศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นและภูมิภาค ตลอดจนข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการของสังคม ชุมชน และท้องถิ่น

3. วิเคราะห์สภาพแวดล้อมและประเมินสถานภาพสถานศึกษา เพื่อร่วมกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจเป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย รวมทั้งคณะกรรมการสถานศึกษา

4. ศึกษามาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นของกลุ่มสาระหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 หรือมาตรฐานการเรียนรู้ของกลุ่มสาระตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

5. จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางของกระทรวงศึกษาธิการและกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ปฏิบัติงานตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

6. ขอความเห็นชอบใช้หลักสูตรจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
7. การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาตามแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551
 - 7.1 การจัดสาระการเรียนรู้
 - 7.2 การกำหนดค่าน้ำหนักและเวลาเรียนช่วงชั้นที่ 1-3
 - 7.3 การกำหนดรหัสวิชา
 - 7.4 การกำหนดระดับผลการเรียน
8. การบูรณาการภายในและระหว่างสาระการเรียนรู้ / การบูรณาการเฉพาะเรื่องตามลักษณะสาระการเรียนรู้/การบูรณาการที่สอดคล้องกับวิถีของผู้เรียน
9. ประเมินผลการใช้หลักสูตรและปรับปรุงหลักสูตรให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

สรุปได้ว่า ขอบข่ายงานบริหารจัดการหลักสูตร ประกอบด้วย

 1. ศึกษาวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551
 2. วิเคราะห์สภาพแวดล้อมและประเมินสถานภาพสถานศึกษา
 3. การประชุมอบรมปฏิบัติการการบริหารจัดการหลักสูตร
 4. การจัดเตรียมเครื่องมือและวัสดุอุปกรณ์ทางการศึกษามาสนับสนุน
 5. จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางของกระทรวงศึกษาธิการ ตามกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นและความต้องการของผู้เรียน
 6. ขอความเห็นชอบใช้หลักสูตรจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
 7. ส่งเสริมให้บุคลากรของสถานศึกษาได้ศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน
 8. กำหนดให้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตร
 9. ติดตามประเมินผลการบริหารจัดการหลักสูตรและปรับปรุงให้มีคุณภาพ
 10. สรุปผลการดำเนินงานการบริหารจัดการหลักสูตร

งานจัดการเรียนการสอน

การเรียนการสอนถือว่า เป็นปัจจัยสำคัญที่จะส่งผลให้การเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นไปตามจุดมุ่งหมาย และบรรลุวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้ คือ ผู้เรียนได้รับความรู้ มีคุณสมบัติ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่ตั้งไว้ในหลักสูตร

ความหมายของการจัดการเรียนการสอน

มีนักการศึกษาและนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของงานการจัดการเรียนการสอน ซึ่งผู้วิจัยจะขอนำเสนอ ดังนี้

สมภักดิ์ ภู่วิภาตาวรรธ (2548, หน้า 1) กล่าวว่า ในการจัดครูเข้าสอนควรพิจารณาจัดตามวิชาเอกหรือวิชาโท จัดตามความถนัดและความพอใจ จัดโดยอาศัยประสบการณ์หรือความชำนาญและจัดตามความจำเป็นของโรงเรียน

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2550, หน้า 346) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญให้ประสบผลสำเร็จต้องมีรูปแบบที่หลากหลายและขึ้นอยู่กับสภาพโอกาสและสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ว่าสามารถเอื้อหรือพร้อมที่จะนำวิธีการหรือจัดรูปแบบในการจัดดำเนินการให้เกิดประสิทธิภาพกับตัวผู้เรียนอย่างสูงสุดและที่สำคัญการจัดกระบวนการเรียนการสอนต้องคำนึงถึงตัวบุคคลด้วย

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอน หมายถึง การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการจัดครูเข้าสอนในชั้นเรียนให้ตรงตามความสามารถ และความถนัด จัดกิจกรรมประสบการณ์ที่หลากหลาย โดยการนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และมีความหมายกับผู้เรียนให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งเหล่านั้นด้วยตนเอง เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ และที่สำคัญการจัดกระบวนการเรียนการสอนต้องคำนึงถึงตัวบุคคลด้วย

กิจกรรมหรือกระบวนการจัดการเรียนการสอน

กระทรวงศึกษาธิการ (2550, หน้า 5) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูมีอาชีพต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้ได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง มีการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมที่ดีงามอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ มีทักษะในการดำรงชีวิต มีบุคลิกลักษณะและพฤติกรรมที่พึงประสงค์อย่างยั่งยืน พร้อมทั้งจะเจริญเติบโตท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาเป็นที่ยอมรับของสังคมและประเทศชาติในอนาคต

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550, หน้า 36) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่องโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และให้เกิดได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ ประสานความร่วมมือกับบิดามารดา และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

ธีระ รุญเจริญ (2550, หน้า 317-320) กล่าวว่า ในการจัดการศึกษาให้สัมฤทธิ์ผลอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษา จำต้องมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอน เป็นอย่างดีจึงจะสามารถพัฒนา และนิเทศการเรียนการสอน ตลอดจนทั้งอำนวยความสะดวก

ความสะดวกให้แก่คณะครู ความหมายโดยทั่วไปของการสอน คือ การสอนเป็นพฤติกรรมที่ครู และนักเรียนแสดงออกพร้อมกันเพื่อทำให้เกิดการเรียนรู้

ทฤษฎีของการสอน ขึ้นอยู่กับทฤษฎีของจิตวิทยาว่าด้วย พฤติกรรม และทฤษฎีทางปรัชญาว่าด้วยตรรกวิทยา และญาณวิทยา ซึ่งพอสรุปได้ ดังนี้

1. ทฤษฎีว่าด้วยการสอนในฐานะที่เป็นการเสริมสร้างความรู้ให้สมบูรณ์ (Theories of teaching as cognitive reconstruction) ทฤษฎีนี้เน้นให้ความสำคัญของพฤติกรรมของครู ในฐานะผู้ให้ความรู้ ความคิดเห็นแก่นักเรียน ทำให้ครูมีบทบาทสำคัญ คือ ในฐานะที่เป็นผู้นำ และผู้ควบคุมการเรียนการสอน และฐานะที่เป็นผู้ให้คำปรึกษา และการแนะแนวทางแก่นักเรียน ดังนั้น ครูตามทฤษฎีจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ดี ทั้งในด้านเนื้อหาวิชาที่สอน วิชาทั่วไป และวิชาครู นอกจากนี้ต้องเป็นผู้มีทักษะและวิธีสอนที่ดีด้วย

2. ทฤษฎีว่าด้วยการสอนในฐานะที่เป็นการให้แบบฉบับแก่นักเรียน (Theories of teaching as model-providing) ทฤษฎีนี้ชี้ให้เห็นบทบาทของครูในฐานะผู้สืบต่อวัฒนธรรมและผู้ให้ทักษะแก่นักเรียน ฉะนั้นคุณสมบัติของครูในแง่นี้ ควรจะเป็นผู้ที่มีบุคลิกลักษณะ (Personality) ที่ดี และมีความสามารถสูง

3. ทฤษฎีว่าด้วยการสอนในฐานะที่เป็นเงื่อนไข (Theories of teaching as conditioning) หมายความว่า การสอนเป็นการชี้ให้นักเรียนเห็นว่า การปฏิบัติเช่นไรเป็นสิ่งที่สมควรหรือไม่สมควร ถ้าใครปฏิบัติในสิ่งที่ไม่สมควร จะได้รับผลอย่างไร และถ้าปฏิบัติในสิ่งที่สมควรจะได้รับผลอย่างไร ตลอดจนแนะวิธีที่จะปรับปรุงหรือส่งเสริมการปฏิบัติที่ถูกต้องเหมาะสม และขจัดสิ่งที่ไม่เหมาะสมให้สิ้นไป ทฤษฎีนี้ชี้ให้เห็นบทบาทของครูในฐานะที่เป็นผู้สืบต่อวัฒนธรรมในฐานะที่เป็นสมาชิกของโรงเรียนและในฐานะที่เป็นผู้ประสานงานระหว่างโรงเรียนกับชุมชนทำให้ครูจำเป็นต้องเป็นผู้มีความประพฤติ ทัศนคติ บุคลิกภาพและความรู้รอบตัว

สรุปได้ว่า กิจกรรมหรือกระบวนการจัดการเรียนการสอน เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

ขอบข่ายงานจัดการเรียนการสอน

กมล ภูประเสริฐ (2544, หน้า 53-56) ได้กล่าวว่า การบริหารการเรียนการสอน ต้องจัดให้มีการดำเนินการ สรุปได้ดังต่อไปนี้

1. การรวบรวมรูปแบบการเรียนการสอน กระบวนการเรียนการสอน เทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีลักษณะเน้นผู้เรียนสำคัญที่สุดหรือเน้นการปฏิบัติจริงของ

ผู้เรียน ในสภาพของชีวิตจริง และช่วยพัฒนาความสามารถด้านต่าง ๆ ของผู้เรียนได้อย่างแท้จริง เช่น ทักษะกระบวนการหรือเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ

2. การร่วมกันวิเคราะห์ และกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนที่เหมาะสมกับหน่วยการเรียนรู้ที่สถานศึกษาจัดทำขึ้น ในหน่วยการเรียนรู้แต่ละหน่วยอาจประกอบด้วยรูปแบบ เทคนิค กิจกรรม ที่หลากหลายได้ แล้วแต่ความเหมาะสมที่จะทำให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มศักยภาพ

3. การกำหนดความต้องการในเรื่องสื่อการเรียนรู้การสอนที่เหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนรู้การสอนในหน่วยการเรียนรู้รายวิชานั้น ๆ รวมถึงห้องปฏิบัติการต่าง ๆ และห้องสมุด

4. การจัดทำแผนการสอนหรือแผนการจัดการเรียนรู้ของผู้สอนแต่ละคน โดยคำนึงถึงว่าจะต้องเตรียมการอะไรและจะดำเนินการอย่างไร

5. การเตรียมการในเรื่องการเรียนรู้การสอน จะต้องมีการจัดหาจัดทำจัดห้องต่าง ๆ ให้พร้อมใช้รวมถึงการจัดเตรียมสื่อการเรียนรู้การสอนนอกห้องเรียน

6. การติดตามกำกับ และส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนตามแผน การสอนหรือแผนการจัดการเรียนรู้ รวมทั้งแผนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยการเยี่ยมชมสถานที่ที่มีการจัดกิจกรรมการประชุมปรึกษาหารือเป็นระยะ เพื่อให้มีการรายงานผลและร่วมกันสรุปปัญหาที่เกิดขึ้น

7. การแก้ไขข้อบกพร่องในการเรียนรู้การสอน รวมถึงการปรับปรุงกิจกรรมการเรียนรู้การสอน

8. การร่วมกันแก้ปัญหาโดยการประชุมปรึกษาหารือ การนิเทศภายใน การให้บุคลากรไปปรึกษาหารือผู้ทรงคุณวุฒิ ไปดูงานในสถานศึกษาอื่น เชิญวิทยากรภายนอก

9. การรายงานผลการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ผู้ปกครองทราบและรายงานผลของสถานศึกษาให้หน่วยงานต้นสังกัดและสาธารณะได้ทราบ

10. การจัดระบบเก็บสิ่งที่รวบรวม และที่จัดทำขึ้นเป็นหมวดหมู่ เพื่อสะดวกในการศึกษา และการใช้ประโยชน์

11. การประเมินจุดเด่น-จุดด้อยหรือข้อจำกัด ของหลักสูตรการเรียนรู้การสอน

12. การสร้างความภาคภูมิใจให้แก่บุคลากรในสถานศึกษาเพื่อให้มีกำลังใจ และเกิดความมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติงาน

13. การกระตุ้น และส่งเสริมให้บุคลากรพัฒนางานในหน้าที่อย่างสม่ำเสมอ

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546, หน้า 151-161) ได้กล่าวว่า กิจกรรมหรืองาน เพื่อดำเนินการจัดการเรียนรู้การสอน สรุปได้ดังนี้

1. การจัดประมวลการสอน (Syllabus) เป็นหน้าที่ของสถานศึกษาที่จะต้องนำหลักสูตร ที่กำหนดรายวิชาไว้แล้ว มาจัดทำประมวลการสอนให้เหมาะสมเพื่อช่วยให้การสอน มีขั้นตอนการปฏิบัติผู้สอนไม่ลืมนและไม่สอนซ้ำ มีแผนกิจกรรมและอุปกรณ์ที่จำเป็น และมีการ จัดประสบการณ์ครบถ้วน

2. การจัดแผนการเรียน ให้สอดคล้องกับหลักสูตรเพื่อประโยชน์ของผู้เรียนจะได้ เลือกเรียนรู้ตามความถนัด ความสนใจ และความสามารถ

3. การจัดตารางสอน เป็นการกำหนดวิชา และเวลาเรียนโดยละเอียด โดยมีหลัก ในการจัดตารางสอนที่ สรุปได้ดังนี้

3.1 จัดให้ครบตามโครงสร้างของหลักสูตร

3.2 จัดตามธรรมชาติของแต่ละรายวิชาเพื่อเอื้อการเรียนรู้ของผู้เรียน

3.3 จัดเวลาให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง

3.4 จัดวิชาที่เป็นหลักทฤษฎีและคำนวณในภาคเช้า

3.5 พิจารณาครูอาจารย์ผู้สอนเรื่องความสะดวกที่จะสอน เวลาว่างเพื่อ ประโยชน์ด้านการประชุมหารือ

4. การจัดชั้นเรียน โดยการจัดชั้นเรียนตามความรู้ความสามารถของนักเรียน จัดตามรายชื่อจัดตามความสามารถพิเศษ หรือจัดแบบผสมผสาน ในระดับสูงขึ้น เช่น อาชีวศึกษา หรืออุดมศึกษาจัดตามการลงทะเบียนเรียนในแต่ละรายวิชา

5. การจัดครูอาจารย์เข้าสอน คือการจัดครูอาจารย์ให้ทำหน้าที่ สอนหรือจัดการ เรียนรู้เป็นหลักโดยคำนึงถึงความพร้อมของครูในสถานศึกษา คุณสมบัติ และภาระงานด้านอื่น ของครูประกอบด้วย เพื่อให้ครูปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเต็มที่ ทั้งงานหลัก คือ การสอนและงานที่ ได้รับมอบหมายเพิ่มเติม

6. การสอนซ่อมเสริม คือการสอนเพิ่มเติมจากการสอนปกติเพื่อช่วยเหลือ และแก้ไขการเรียนของนักเรียน สามารถทำได้ 4 ลักษณะ คือ

6.1 สอนซ่อมเสริมก่อนการเรียนการสอน เพื่อปรับพื้นฐานความรู้ก่อนเข้า หลักสูตร

6.2 สอนซ่อมเสริมขณะที่สอน เพื่อแก้ไขให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนตอนที่สงสัย และตามทันเนื้อหาทั้งหมด

6.3 สอนซ่อมเสริมรายวิชาเพื่อสอบแก้ตัวให้ผ่านเกณฑ์และ

6.4 สอนซ่อมเสริมสำหรับนักเรียนที่เรียนเร็วเพื่อไม่ให้เบื่อหน่ายการเรียน

7. การเลือกตำราเรียน โดยทั่วไปจะใช้ตำราที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้ใช้ และสถานศึกษาแต่ละแห่งเห็นว่าสมควรกับผู้เรียนก็กำหนดให้ครูอาจารย์ใช้สอน ในส่วนของครูอาจารย์เองต้องค้นคว้าตำราหนังสือเพิ่มเติม และส่งเสริมให้ผู้เรียนค้นคว้าหาความรู้เพิ่มจากห้องสมุด

8. คู่มือครูในงานวิชาการ สถานศึกษาต้องพัฒนาให้ครูมีคู่มือการปฏิบัติงานด้านวิชาการในสถานศึกษา ความรู้ที่ครูต้องรู้ และคำแนะนำในการจัดการเรียนการสอน เพื่อการพัฒนาคุณภาพงานวิชาการ

9. การจัดทำคู่มือแก่นักเรียนนักศึกษา ซึ่งเป็นเอกสารคู่มือที่สถานศึกษาทำแจกนักเรียนนักศึกษาเพื่อเป็นแนวทางให้ได้ศึกษาและทำความเข้าใจหลักสูตรการจัดการเรียนการสอน การปฏิบัติตนในสถานศึกษา

10. การจัดห้องศูนย์ควบคุมการเรียนการสอนทางวิชาการ เป็นห้องศูนย์กลางเกี่ยวกับข่าวสาร และสารสนเทศงานด้านวิชาการของสถานศึกษาที่จะอำนวยความสะดวกด้านการเรียนการสอนของสถานศึกษาเป็นสำคัญ และการจัดการเรียนการสอนเป็นการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก และส่งเสริมการจัดหลักสูตร และโปรแกรมการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ และคุณภาพ ได้แก่ งานต่อไปนี้

10.1 จัดสื่อการเรียนการสอน ให้เอื้อต่อการศึกษาของนักเรียนนักศึกษาโดยเน้นเครื่องมือ และกิจกรรมให้ครูได้เลือกใช้ในการสอน

10.2 จัดห้องสมุด รวบรวมหนังสือ เอกสาร สื่อสิ่งพิมพ์ และวัสดุอุปกรณ์ที่เป็นแหล่งวิทยาการให้นักเรียนนักศึกษาได้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม

10.3 นิเทศการสอนช่วยเหลือแนะแนวครูเพื่อการปรับปรุงแก้ไขการเรียนการสอน

กระทรวงศึกษาธิการ (2552, หน้า 10) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอน มีการดำเนินงาน ดังนี้

1. จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมตามสาระและหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ โดย

1.1 วิเคราะห์หลักสูตรและเนื้อหาสาระ

1.2 มาตรฐานการเรียนรู้

1.3 ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1.4 ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและจัดเตรียมสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน

2. จัดกระบวนการเรียนรู้ ยึดหยุ่นตามความเหมาะสม จัดเนื้อหาสาระ และกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน ตลอดจนผู้ที่มีความสามารถ พิเศษและผู้ที่มีความบกพร่องหรือด้อยโอกาส โดยฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ การประยุกต์ใช้ความรู้ เพื่อป้องกันแก้ไขปัญหาในชีวิตประจำวัน เรียนรู้ จากประสบการณ์จริงและลงมือปฏิบัติจริง สร้างสถานการณ์ตัวอย่าง

3. ส่งเสริมให้ผู้เรียนรักการอ่านและใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง การผสมผสานความรู้ ต่าง ๆ ให้สมดุลกัน

4. ปลูกฝังผู้เรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม มีคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ สอดคล้องกับเนื้อหาสาระกิจกรรม

5. จัดบรรยากาศ สิ่งแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการเรียนรู้

6. นำภูมิปัญญาท้องถิ่นและประสานความร่วมมือเครือข่ายผู้ปกครอง ชุมชน ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนตามความเหมาะสม เพื่อร่วมกันพัฒนา ผู้เรียนตามศักยภาพ

7. จัดให้มีการนิเทศการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ โดยเป็นการ นิเทศที่ร่วมมือช่วยเหลือกันแบบกัลยาณมิตร นิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน เพื่อพัฒนาการเรียน การสอนร่วมกันของบุคลากรภายในสถานศึกษา

8. ส่งเสริมให้ใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ (การวิจัยในชั้นเรียน)

9. ส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนา วิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้อย่างหลากหลาย และต่อเนื่อง เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามความเหมาะสม⁵⁶

10. จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ได้แก่

10.1 จัดกิจกรรมแนะแนว โดย

10.1.1 จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

10.1.2 จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ แบบบันทึก และจัดทำสื่อ

10.1.3 ให้คำปรึกษาการแก้ไขข้อบกพร่องและพัฒนาตนเอง

10.1.4 ให้คำปรึกษาการศึกษาต่อและแนะนำอาชีพ

10.2 จัดกิจกรรมนักเรียน โดย

10.2.1 สนับสนุนเรื่องกุลตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ เช่น โครงการงาน

10.2.2 ส่งเสริมความถนัด ความสนใจ ความสามารถ ความต้องการของ

ผู้เรียน เช่น ชมรมทางวิชาการ

10.2.3 ส่งเสริมการทำประโยชน์ต่อสังคม เช่น กิจกรรมลูกเสือ ยุวกาชาด

10.2 .4 ส่งเสริมการฝึกทำงานที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม

10.2 5 จัดกิจกรรมการเรียนรู้และจัดหาวัสดุอุปกรณ์

10.2.6 จัดทำแผนการจัดการจัดกิจกรรม แบบบันทึก รายงานผล

สรุปได้ว่า ขอบข่ายงานการจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วย การวิเคราะห์ มาตรฐานการเรียนรู้/สาระการเรียนรู้ได้ถูกต้อง นำไปใช้จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ตาม สถานศึกษากำหนด ได้ครบองค์ประกอบ และจัดการได้ตามแผน ดำเนินการแก้ปัญหา หรือ วิจัยในชั้นเรียนได้อย่างเป็นระบบ วัดและประเมินผล การเรียนรู้ได้อย่างหลากหลาย และนำผล ไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียน รายงานผลต่อผู้เรียน ผู้ปกครอง และผู้บริหารอย่างสม่ำเสมอ

งานวัดผลและประเมินผล

การวัดผลประเมินผล เป็นกระบวนการสำคัญกระบวนการหนึ่งของการจัดการ การศึกษาเพราะทำให้ทราบถึงการจัดการเรียนการสอนว่า มีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด ทั้ง ยังแสดงให้เห็นถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนว่า บรรลุจุดประสงค์ของบทเรียนใน รายวิชานั้น ๆ หรือไม่ โดยทั่วไปแล้วครูสามารถวัดผลประเมินผลการเรียนการสอนได้หลาย แบบ เช่น การทดสอบ การสังเกต การสัมภาษณ์ แบบสอบถาม และการปฏิบัติงานของ นักเรียน

การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551

1. การวัดและประเมินผลระดับชั้นเรียน มีจุดมุ่งหมายสำคัญคือ มุ่งหาคำตอบว่า ผู้เรียนมีความก้าวหน้าทางด้านความรู้ ทักษะกระบวนการ คุณธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ อันเป็นผลเนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มากหรือไม่/เพียงใด โดยการใช้สื่อที่ หลากหลาย เน้นการปฏิบัติให้สอดคล้องและเหมาะสมกับสาระการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ ของผู้เรียน และสามารถ ดำเนินการอย่างต่อเนื่องควบคู่ไปในกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยประเมินความประพฤติ พฤติกรรมการเรียน การรวมกิจกรรมและผลงานจากโครงการหรือ แฟ้มสะสมผลงาน ผู้ใช้ผลการประเมินในระดับชั้นเรียนที่สำคัญที่สุดคือตัวผู้เรียน ผู้สอน และ พ่อแม่ ผู้ปกครอง สถานศึกษาเป็นผู้กำหนดหลักเกณฑ์การประเมินโดยความเห็นชอบของ คณะกรรมการสถานศึกษา

2. การประเมินผลระดับสถานศึกษา เป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบ ความก้าวหน้าด้านการเรียนรู้เป็นรายชั้นปี และช่วงชั้นสถานศึกษานำข้อมูลที่ได้ไปใช้เป็น แนวทางในการปรับปรุง พัฒนาการเรียนการสอนและคุณภาพของผู้เรียนให้เป็นไปตาม มาตรฐานการเรียนรู้รวมทั้งนำผลการประเมินรายช่วงชั้นไปพิจารณาตัดสินการเลื่อนช่วงชั้น

กรณีไม่ผ่านมาตรฐานการเรียนรู้ของกลุ่มสาระต่าง ๆ สถานศึกษาต้องจัดให้มีการสอนซ่อมเสริม และจัดให้มีการประเมินผลการเรียนรู้ด้วย

3. การประเมินคุณภาพระดับชาติ สถานศึกษาต้องจัดให้ผู้เรียนทุกคนที่เรียนในปีสุดท้ายของแต่ละช่วงชั้นคือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เข้ารับการประเมินระดับชาติในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สำคัญ ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และภาษาอังกฤษ ข้อมูลที่ได้จากประเมินจะนำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาแต่ละแห่ง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 28-29)

ความหมายของการวัดผลและประเมินผล

มีนักวิชาการได้กล่าวถึงการวัดผลประเมินผลไว้หลายท่านแตกต่างกันไป ซึ่งผู้วิจัยจะขอนำเสนอ ดังนี้

สงบ ลักษณะ (2549, หน้า 1) กล่าวว่า การวัดและประเมินผล คือ กระบวนการวัดผลการเรียนรู้ตามแนวทาง 3 ประการคือ วัดครบถ้วนตามจุดประสงค์การเรียนรู้ได้จริง วัดได้ตรงความเป็นจริง และวัดพฤติกรรมที่แท้จริงที่แสดงออกซึ่งความสามารถของผู้เรียน

พิสนุ พงศ์ศรี (2550, หน้า 2-3) ได้ให้ความหมายของการวัดและประเมิน ดังนี้

การวัด หมายถึง การกำหนดค่าตัวเลขหรือสัญลักษณ์ให้กับสิ่งหนึ่งสิ่งใดตามวิธีการ หรือเครื่องมือที่กำหนดขึ้น ทั้งในเชิงปริมาณโดยตรง เช่น การนับจำนวนและความถี่ของสิ่งหนึ่งสิ่งใด หรือการใช้เครื่องมือทางวิทยาศาสตร์ เช่น ตลับเมตร เครื่องชั่งน้ำหนัก เทอร์มิเตอร์วัดอุณหภูมิ น้ำหนัก อุณหภูมิ ฯลฯ หรือเครื่องมือทางสังคมศาสตร์ เช่น แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์แบบสอบถาม แบบทดสอบ ไปเก็บข้อมูลตามกลุ่มเป้าหมาย ให้ออกมาเป็นตัวเลข ถ้าจะกล่าวโดยสรุปการวัด คือการให้ตัวเลขกับสิ่งที่วัดนั่นเอง

การประเมิน หมายถึง กระบวนการตัดสินคุณค่าของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยนำสารสนเทศหรือผลจากการวัดมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2550, หน้า 99-106) ได้ให้ความหมายของการวัดการประเมินผล ไว้ดังนี้

การวัด เป็นกระบวนการที่กำหนดจำนวนตัวเลขให้กับวัตถุสิ่งของ หรือบุคคลตามความมุ่งหมายและเปรียบเทียบลักษณะความแตกต่างที่ปรากฏอยู่ในสิ่งทีวัดนั้น เช่น การวัดความสามารถทางสมองด้านต่าง ๆ การวัดคุณสมบัติทางกายภาพ เช่น น้ำหนัก ขนาดของวัตถุ ผลที่ได้จากการวัดเป็นจำนวนตัวเลข จุดมุ่งหมายของการวัดนั้น เป็นการตรวจสอบการสอนของครู อาจารย์ และการเรียนของผู้เรียน ในด้านการเรียนรู้ 3 ด้าน คือด้านความรู้

ความเข้าใจ (Cognitive domain) ด้านทักษะปฏิบัติ (Psychomotor domain) ด้านเจตคติ (Affective domain)

การประเมินผล เป็นการพิจารณาตัดสินเกี่ยวกับคุณภาพ คุณค่าความจริง และการกระทำ บางที่ขึ้นอยู่กับการวัดเพียงอย่างเดียว เช่น คะแนนสอบ แต่โดยทั่วไปจะเป็นการรวมการวัดหลาย ๆ ทาง โดยอาศัยข้อมูลหรือรายละเอียดจากการสังเกต การตรวจผลงาน การสัมภาษณ์ หรือการทดสอบประกอบการพิจารณา การประเมินผลแต่ละครั้ง จะประกอบด้วย การวัดที่ได้จากกระบวนการต่าง ๆ เกณฑ์การพิจารณา และการตัดสินใจเป็นการชี้ขาด หรือสรุปผลการเปรียบเทียบผลของการวัดกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้

หนึ่งฤทัย หาธรรม (2553, หน้า 39) ได้ให้ความหมายการวัดผลและประเมินผล หมายถึง กระบวนการสืบค้นคุณลักษณะของผู้เรียนโดยใช้เครื่องมือที่หลากหลายแล้วพิจารณาตัดสินสรุปผลเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้เรียนโดยใช้ผลจากการวัด

สรุปได้ว่า งานวัดผลและประเมินผล หมายถึง องค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ทำให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่จำเป็นในการพิจารณาว่าผู้เรียนเกิดคุณภาพการเรียนรู้ตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและมาตรฐานการเรียนรู้

ขอบข่ายงานวัดผลและประเมินผล

มีนักการศึกษาและนักวิชาการหลายท่านได้ให้ขอบข่ายงานวัดผลและประเมินผล ซึ่งผู้วิจัยจะขอนำเสนอ ดังนี้

จันทร์ธานี สงวรรณาม (2545, หน้า 148) ได้ให้ขอบข่ายงานวัดผลและประเมินผล ดังนี้

1. การประเมินผลระดับชั้นเรียน เป็นหน้าที่สำคัญที่ครูผู้สอนจะต้องประเมินผู้เรียนในแต่ละรายวิชา เพื่อรู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคลโดยใช้วิธีการที่หลากหลายและควรทำอย่างต่อเนื่องควบคู่กันไปกับกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน

2. การประเมินผลระดับสถานศึกษา เป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบความก้าวหน้าด้านการเรียนรู้เป็นรายชั้นปี และช่วงชั้นของสถานศึกษาเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปพัฒนาปรับปรุงคุณภาพของสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการเรียนรู้ เพื่อนำผลการประเมินไปพิจารณาตัดสินการเลื่อนช่วงชั้น กรณีที่ผู้เรียนจะต้องจัดให้มีการสอนซ่อมเสริม และจัดให้มีการประเมินผลการเรียนรู้ด้วย

3. การประเมินผลระดับชาติ สถานศึกษาจะต้องจัดให้ผู้เรียนทุกคนที่เรียนในปีสุดท้ายของแต่ละช่วงชั้น เข้ารับการประเมินคุณภาพระดับชาติ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สำคัญ ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมภาษาต่างประเทศ

และกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด ข้อมูลที่ได้จากการประเมินจะนำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน และคุณภาพในการจัดการศึกษาสถานศึกษาแต่ละแห่ง

สุทธิวรรณ ตันติรจนาวงศ์ (2556, หน้า 13 - 14) ได้ให้ขอบข่ายงานวัดผลและประเมินผล ดังนี้

1. สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเป็นสภาพแวดล้อมทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองที่ส่งผลต่อการจัดการศึกษา เช่น พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 นโยบายทางการศึกษา ความพร้อมในการจัดการศึกษา การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา เป็นต้น

2. ทรัพยากรที่เป็นปัจจัยนำเข้าในการจัดการศึกษา เป็นการตรวจสอบความพร้อมของทรัพยากรต่าง ๆ ในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา เช่น ครู ผู้เรียน ผู้บริหาร และบุคลากรอื่น ๆ การเงินหรืองบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ หลักสูตร เครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องแท็บเล็ต อาคารสถานที่ เป็นต้น

3. กระบวนการจัดการศึกษาเป็นการตรวจสอบการดำเนินงานการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ในขณะที่กำลังดำเนินงานอยู่เพื่อใช้ผลการประเมินไปปรับปรุงหรือเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน เช่น การดำเนินงานตามนโยบายและแผน กระบวนการบริหาร กระบวนการเรียนการสอน หลักสูตร สื่อ อุปกรณ์การเรียนการสอนการวัดประเมินผล การประกัน คุณภาพประสิทธิภาพและนวัตกรรมทางการศึกษา เป็นต้น

4. ผลผลิตของสถานศึกษาหรือผู้เรียนได้แก่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน ความพึงพอใจของครู ผู้เรียน ผู้ปกครอง เป็นต้น

5. ผลกระทบการจัดการศึกษาเป็นการรวบรวมและวิเคราะห์ผลกระทบที่มีผลต่อสภาพแวดล้อม ทรัพยากรการดำเนินการ ผลผลิตของการจัดการศึกษา

6. ความสำเร็จขององค์การทางการศึกษา/หรือสถาบันที่จัดการศึกษาเป็นการประเมิน

ประสิทธิภาพเพื่อรับรองมาตรฐานของสถานศึกษาหรือความสำเร็จขององค์การหรือสถาบันที่จัดการศึกษาจากองค์ประกอบหลายส่วนที่ทำให้สำเร็จ เช่น ภาวะผู้นำ บรรยาการองค์การ วัฒนธรรมองค์การติดต่อสื่อสาร เป็นต้น

กระทรวงศึกษาธิการ (2552, หน้า 18) กล่าวว่า กิจกรรม หรือการดำเนินการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ มีดังนี้

1. การประเมินผลการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ

1.1 ครูผู้สอนเป็นผู้ประเมินและตัดสินผลการเรียนเป็นรายวิชา โดยประเมินตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง (มาตรฐานชั้นปี)

1.2 ดำเนินการประเมินผลก่อนเรียน เพื่อตรวจสอบ ปรับปรุงพื้นฐานของผู้เรียน

1.3 ประเมินผลระหว่างเรียน หลังการเรียน และปลายปี เพื่อนำผลไปตัดสินการผ่านผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและตัดสินผลการเรียนรายวิชา

1.4 เลือกวิธีการประเมิน เครื่องมือการประเมินอย่างหลากหลาย เน้นการประเมินสภาพจริง ครอบคลุมสาระและเหมาะสมกับธรรมชาติของผู้เรียน

1.5 ซ้อมเสริม ปรับปรุงแก้ไขผลการเรียนของผู้เรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน และส่งเสริมผู้เรียนที่ผ่านเกณฑ์การประเมินให้พัฒนาการประเมินให้พัฒนาสูงสุดเต็มความสามารถ

1.6 การตัดสินการผ่านรายวิชาตามเกณฑ์การผ่านผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง (มาตรฐานชั้นปี) ที่กำหนด และประเมินให้ระดับผลการเรียนจากคะแนนการประเมินการผ่านผลการเรียนที่คาดหวังทุกข้อร่วมกัน

1.7 จัดการเรียนซ่อมเสริม และเรียนซ้ำรายวิชาที่ไม่ผ่านการตัดสินผลการเรียน และให้ประชุมพิจารณาให้ผู้เรียนที่มีผลการเรียนทุกรายวิชา มีระดับการเรียนเฉลี่ยไม่ถึง “1” ให้เรียนซ้ำชั้น

1.8 ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้อนุมัติผลการประเมินและตัดสินผลการเรียน

2. การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

2.1 ครูผู้ควบคุมกิจกรรมเป็นผู้ประเมินและตัดสินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นรายกิจกรรม

2.2 ประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนใน 2 ด้าน คือ การผ่านจุดประสงค์ของกิจกรรมและการมีส่วนร่วมในกิจกรรม โดยพิจารณาจากจำนวนเวลาเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม

2.3 ตัดสินผลการปฏิบัติกิจกรรมเป็น 2 ระดับ คือ ผ่านและไม่ผ่านโดยผู้ได้รับการตัดสินให้ผ่านจะต้องผ่านเกณฑ์การประเมินทั้ง 2 ด้าน

2.4 ประเมินและตัดสินกิจกรรมการผ่านช่วงชั้นตามเกณฑ์ที่สถานศึกษา กำหนด ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้อนุมัติผลการประเมินและตัดสินการปฏิบัติกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

3. การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์

3.1 ร่วมเป็นคณะกรรมการพัฒนาและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษาจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

- 3.2 กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา
- 3.3 กำหนดแนวการดำเนินการเป็นรายคุณธรรม โดยประเมินทั้งในห้องเรียน และนอกห้องเรียน
- 3.4 ดำเนินการประเมินและสรุปผลเป็นรายปี
- 3.5 การประเมินให้ผู้เรียนทราบและปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง
- 3.6 ประเมินผ่านช่วงชั้นตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด
4. การประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน
 - 4.1 ร่วมเป็นคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและวิชาการกำหนดมาตรฐานเกณฑ์ แนวทางการประเมิน และการซ่อมเสริมผู้เรียนที่ไม่ผ่านการประเมินผลช่วงชั้น
 - 4.2 ประกาศแนวทางและวิธีการประเมิน
 - 4.3 แต่งตั้งคณะกรรมการประเมิน
 - 4.4 ดำเนินการประเมินปลายปี และประเมินผ่านช่วงชั้น
 - 4.5 ผู้บริหารอนุมัติผลการประเมิน
5. การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติ
 - 5.1 เตรียมตัวผู้เรียนให้มีความพร้อมที่จะรับการประเมิน
 - 5.2 เตรียมตัวบุคลากร สถานที่ และอำนวยความสะดวกในการรับการประเมิน
 - 5.3 สร้างความตระหนัก ความเข้าใจ และความสำคัญแก่ครูและผู้เรียน
 - 5.4 นำผลการประเมินมาพัฒนา ปรับปรุงคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

สรุปได้ว่า ขอบข่ายงานวัดผลและประเมินผล หมายถึง การดำเนินการวัดผล ประเมินผลการเรียน อันประกอบไปด้วย การกำหนดระเบียบแนวปฏิบัติ การมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดผล ประเมินผลการเรียนรู้อสอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง การประเมินผลเน้นการประเมินผลตามสภาพจริง ส่งเสริมให้ครูพัฒนาเครื่องมือวัดผล ประเมินผล ติดตามตรวจสอบเอกสารเกี่ยวกับการวัดผลประเมินผล รายงานผลการเรียนอย่างเป็นระบบ และใช้ผลการประเมิน ปรับปรุง/พัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครู

ความหมายของการนิเทศภายใน

การนิเทศการศึกษายุค 4.0 กับการนิเทศภายในโรงเรียน เป็นการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาในยุคปฏิรูปการศึกษา การนิเทศการศึกษา เป็นองค์ประกอบที่ต้องมีการดำเนินการ ควบคู่กันไป เพื่อให้การดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาบรรลุตามเป้าหมายของการศึกษาชาติ และเป้าหมายของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามหลักสูตร ระบบของการนิเทศควรมีทิศทางใน

การดำเนินงานที่สอดคล้องกันทั้งการนิเทศภายในและภายนอก มีนักวิชาการได้ให้ความหมายการนิเทศการศึกษาไว้หลายท่าน ซึ่งผู้วิจัยจะขอเสนอแนะดังนี้

กมล ภูประเสริฐ (2544, หน้า 13-14) ได้กล่าวว่า การบริหารการนิเทศภายในสถานศึกษา ได้แก่ การจัดให้มีการดำเนินงาน ดังต่อไปนี้

1. การทำความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศภายในที่มีหลักการให้บุคลากรทุกคนร่วมกันรับผิดชอบ การนำสถานศึกษาไปสู่มาตรฐานการศึกษาาร่วมกัน

2. การกำหนดวิธีการและระยะเวลาการนิเทศภายใน วิธีการที่นำไปใช้ควรเป็นวิธีการแบบกัลยาณมิตรต่อกัน เช่น การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ความคิด ความรู้ ความเข้าใจจากการอ่าน การค้นคว้า การประชุมสัมมนาปฏิบัติการในระดับต่าง ๆ

3. การควบคุมดูแลและส่งเสริมให้มีการดำเนินการนิเทศภายในอย่างสม่ำเสมอ

4. การร่วมกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ถือเป็นปัญหาของสถานศึกษาโดยส่วนรวม ทั้งนี้ได้เสนอว่าเทคนิควิธีการในการนิเทศภายในสถานศึกษา มีดังนี้

4.1 การให้คำอธิบายหรือ คำแนะนำ

4.2 การให้ผู้ที่มีความสามารถ สาธิตให้ดู

4.3 การปรึกษาหารือ

4.4 การระดมสมอง

4.5 การศึกษาเอกสารร่วมกัน

4.6 การศึกษาจากสื่อ เช่น วิทยุทัศน์ ซีดี ร่วมกัน

4.7 การช่วยกันจัดหาสื่อที่จะช่วยให้การสอนดีขึ้น

4.8 การจัดทีมทำการทดลองวิธีการสอนร่วมกัน

4.9 การผลัดเปลี่ยนกันแสดงบทบาทสมมติตามความคิดแล้วสรุปเป็นขั้นตอน

การสอนที่ดี

รุจิรุ ภูสาระ, และจันทราณี สงวนนาม (2545, หน้า 71-72) ได้กล่าวว่า การนิเทศการศึกษา มีกิจกรรมหรืองานที่สำคัญ เช่น การประชุม อบรมปฐมนิเทศ การสังเกตการสอนในชั้นเรียน การศึกษาเอกสารตำราทางวิชาการ การให้คำปรึกษาหารือเป็นกลุ่ม และเป็นรายบุคคล การสนทนาทางวิชาการ การสาธิตการสอน การพาไปศึกษานอกสถานที่ การสัมมนา การจัดนิทรรศการการตรวจเยี่ยมชั้นเรียน การวิจัยเชิงปฏิบัติการ ฯลฯ

สิทธิพร นิยมศรีสมศักดิ์ (2546, หน้า 11) กล่าวว่า การนิเทศ หมายถึง การช่วยเหลือบุคลากรทางการศึกษา โดยเฉพาะครูผู้สอนให้สามารถพัฒนาหลักสูตร

การจัดการเรียนการสอน และกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนานักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และบรรลุวัตถุประสงค์ของโรงเรียนและหลักสูตร

ชัต บุญญา (2549, หน้า 1) ได้สรุปว่า การนิเทศการศึกษา คือ การดำเนินการใด ๆ ที่ทำให้ครูมีความพึงพอใจ และมีกำลังใจ ที่จะพัฒนาการจัดการเรียนการสอน และพัฒนาการดำเนินการใด ๆ ของโรงเรียนให้เป็นไปตามมาตรฐานของโรงเรียนและของบุคลากรให้สูงขึ้นและรักษาไว้ จนส่งผลให้โรงเรียนเป็นที่ยอมรับของผู้รับประโยชน์จากโรงเรียนทุกฝ่าย อีกทั้งผ่านการประเมินทั้งภายในและภายนอก

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2550, หน้า 148) กล่าวถึง การนิเทศการศึกษาว่า เป็นการร่วมมือระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศในการช่วยเหลือ ปรับปรุง พัฒนาการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนมีคุณภาพตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรหรือเป็นกระบวนการทำงานที่มุ่งสู่การปรับปรุงประสิทธิภาพการสอนของครู จะส่งผลสู่เป้าหมายสุดท้าย คือ ผู้เรียน มีคุณภาพตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา และในขณะเดียวกัน การนิเทศการศึกษาต้องพิจารณาในเรื่องการพัฒนาบุคคล ผู้ร่วมงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูให้มีความรู้ ความสามารถ นำความรู้ความสามารถของตนเองมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการทำงาน สามารถทำงานด้วยความมั่นใจ มีขวัญ และกำลังใจในการทำงานกระบวนการทำงานเป็นไปในลักษณะที่ก่อการประสานสัมพันธ์อันดีปราศจากความขัดแย้ง

สรุปได้ว่า งานนิเทศภายใน หมายถึง กระบวนการจัดการบริหารการศึกษา เพื่อชี้แนะให้ความช่วยเหลือและความร่วมมือกับครูและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา เพื่อเป็นการปรับปรุงการสอนของครู และเพิ่มคุณภาพของนักเรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายของการศึกษา การนิเทศเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ เป็นศาสตร์เพราะเป็นปรัชญาที่แสวงหาความจริง ความรู้และคุณค่าในสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา และเป็นศิลป์เพราะต้องอาศัยเทคนิค วิธี และมนุษย์สัมพันธ์ ในการทำงานร่วมกับผู้อื่นติดต่อประสานงานการจูงใจเพื่อการเปลี่ยนแปลงไปสู่เป้าหมายของการจัดการศึกษา

ขอบข่ายงานนิเทศภายใน

ขอบข่ายงานนิเทศภายในนั้นมีความหลากหลาย มีนักการศึกษาและนักวิชาการหลายท่านได้ให้ขอบข่ายงานนิเทศภายในไว้ ซึ่งผู้วิจัยจะขอนำเสนอ ดังนี้

จันทร์ธานี สงวนนาม (2545, หน้า 154) กล่าวว่า กิจกรรมนิเทศภายในสถานศึกษาที่ผู้บริหารสามารถดำเนินการได้มีหลากหลาย การที่จะนำวิธีการใดมาใช้ควรคำนึงถึงสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของสถานศึกษาแต่ละแห่ง เช่น การประชุม อบรมปฐมนิเทศ การสังเกตการณ์สอนในชั้นเรียน การศึกษาเอกสารทางวิชาการ ตำราการให้

คำปรึกษาหารือเป็นกลุ่มและเป็นรายบุคคล การสนทนาทางวิชาการ การสาธิตการสอน การพาไปศึกษานอกสถานที่ การสัมมนา การจัดนิทรรศการ การเยี่ยมชมชั้นเรียน การวิจัยเชิงปฏิบัติการ ฯลฯ ทั้งนี้ประโยชน์ของการนิเทศภายในจะทำให้ครูสามารถสอนได้ตรงตามเป้าหมาย เพราะผู้บริหารซึ่งเป็นผู้นิเทศจะช่วยเหลือครูในการตรวจสอบ และเสนอแนะทางในการแก้ปัญหา ทำให้บุคคลในสถานศึกษามองเห็นความสำคัญ และปฏิบัติงานโดยเน้นคุณภาพของผู้เรียนเป็นเป้าหมายสำคัญในการบริหารสถานศึกษา และการนิเทศภายในช่วยให้สถานศึกษาสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น อันมีผลกระทบต่อคุณภาพของการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กระทรวงศึกษาธิการ (2552, หน้า 33) กล่าวว่า กิจกรรมนิเทศภายในสถานศึกษาที่ผู้บริหารสามารถดำเนินการได้ มีดังนี้

1. ศึกษากระบวนการนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนภายในสถานศึกษา
 - 1.1 ร่วมเป็นคณะกรรมการนิเทศภายในสถานศึกษา
 - 1.2 ร่วมวางแผนนิเทศภายในสถานศึกษาโดยใช้กิจกรรมที่หลากหลายและเหมาะสมกับสถานศึกษา
 - 1.3 จัดทำเครื่องมือนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอน
2. ดำเนินการนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนตามที่ได้รับมอบหมาย
 - 2.1 สร้างความตระหนักความรู้ความเข้าใจกับผู้เกี่ยวข้อง
 - 2.2 กำหนดปฏิทินการนิเทศ
 - 2.3 ดำเนินการตามแผนนิเทศ
3. ประเมินผลระบบและกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา
 - 3.1 ตั้งคณะกรรมการประเมินผลการนิเทศ
 - 3.2 จัดทำเครื่องมือประเมินผลการนิเทศ
 - 3.3 ประเมินผลการนิเทศอย่างต่อเนื่อง
4. ประสานงานกับเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนของสถานศึกษา
 - 4.1 ขอความร่วมมือเป็นวิทยากร พัฒนาผู้นิเทศเกี่ยวกับความรู้และทักษะการนิเทศงานวิชาการ การเรียนการสอนและการสร้างเครื่องมือนิเทศ
 - 4.2 ขอความร่วมมือประเมินระบบและกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา
5. แลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์การจัดระบบการนิเทศภายในกับสถานศึกษาอื่นหรือเครือข่ายการนิเทศภายในเขตพื้นที่การศึกษา

- 5.1 รวบรวมข้อมูลสถานศึกษาที่จัดการนิเทศภายในสถานศึกษาดีเด่น
 - 5.2 ศึกษาดูงานสถานศึกษาที่จัดการนิเทศภายในสถานศึกษาดีเด่น
 - 5.3 พัฒนาระบบการนิเทศภายในสถานศึกษา โดยหัวหน้ากลุ่มสาระและผู้บริหารแบบกัลยาณมิตรหรือระหว่างครูผู้สอน ศึกษาสถานการณ์โลก และสังคมที่เปลี่ยนแปลง เพื่อเชื่อมโยงกับองค์ความรู้และประสบการณ์เดิม
 - 5.4 ปรับปรุง พัฒนาองค์ความรู้ใหม่อย่างต่อเนื่องจนเกิดผลดีต่อการจัดประสบการณ์เรียนรู้
 - 5.5 แลกเปลี่ยนประสบการณ์เรียนรู้ระหว่างครู กลุ่มสาระ สถาบันอื่น ๆ
- สรุปได้ว่า ขอบข่ายหรือกิจกรรมงานนิเทศภายใน ประกอบด้วย
1. ศึกษากระบวนการนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนภายในสถานศึกษา
 2. วางแผนการนิเทศ
 3. จัดบุคลากรในการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา
 4. จัดทำเครื่องมือนิเทศ
 5. ดำเนินการนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอน
 6. ประเมินผลการนิเทศภายในสถานศึกษา
 7. ติดต่อประสานงานกับหน่วยงานต้นสังกัดเพื่อพัฒนาระบบนิเทศ
 8. แลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์นิเทศกับหน่วยงานอื่น
 9. ปรับปรุงกระบวนการนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ

การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาจำเป็นต้องอาศัยปัจจัยหลายประการมาใช้ในการบริหาร เพื่อให้การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษามีประสิทธิภาพ จากการศึกษาวิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา นักวิชาการหลายท่านได้เสนอแนวคิดไว้ แนวคิดเหล่านี้มีทั้งส่วนที่สอดคล้องและแตกต่างกัน ซึ่งผู้วิจัยจะขอนำเสนอ ดังนี้

นราลักษณ์ ชันธรัฐจิ (2548) ได้ทำวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนรางวัลพระราชทานระดับประถมศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น อุดรธานี เลย และหนองคาย โดยมี 6 ปัจจัย ประกอบด้วย ปัจจัยด้านคุณลักษณะของครูผู้สอน ปัจจัยด้านหลักสูตรปัจจัยด้านการจัดการงบประมาณ ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ปัจจัยด้านบรรยากาศในโรงเรียน และปัจจัยความพร้อมด้านอาคารสถานที่

ชนแดน สมบุตร (2549, หน้า 126-132) ได้ศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรมและบาลี สำนักเรียนในกรุงเทพมหานครศึกษา 6 ปัจจัย ดังนี้ 1) ปัจจัยด้านครูผู้สอน 2) ปัจจัยด้านกระบวนการ 3) ปัจจัยด้านสภาพทั่วไปของโรงเรียน 4) ปัจจัยด้านทรัพยากร 5) ปัจจัยด้านผู้บริหาร 6) ปัจจัยด้านชุมชน

ธีรต์ม พลบุรี (2551) ได้ทำวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองบัวลำภู โดยมี 7 ปัจจัย ประกอบด้วย ปัจจัยด้านเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา ปัจจัยด้านครูผู้สอน ปัจจัยด้านผู้ปกครองและชุมชน ปัจจัยด้านอาคารสถานที่ ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ ปัจจัยด้านสื่อ และเทคโนโลยีการศึกษา และปัจจัยด้านงบประมาณ

ดวงเพ็ญ ทுகิต (2551) ได้ทำวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ความสัมพันธ์กับการบริหารงานวิชาการตามความคิดเห็นครูโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายุทธยาณี เขต 2 โดยมี 4 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา ปัจจัยด้านครูผู้สอน ปัจจัยด้านการเงิน และปัจจัยด้านชุมชน

เอมิกา ไตฉ่า (2552) ได้ทำวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดาก เขต 2 โดยมี 6 ปัจจัย ดังนี้ ปัจจัยด้านการปฏิบัติหน้าที่ทางการบริหารของผู้บริหาร ปัจจัยด้านคุณลักษณะทางวิชาชีพของครูผู้สอน ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ปัจจัยด้านความพร้อมเกี่ยวกับอาคารสถานที่ปัจจัยด้านการจัดการงบประมาณ และปัจจัยด้านบรรยากาศการทำงานในโรงเรียน

หนึ่งฤทัย หาธรรม (2553) ได้ทำวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 โดยศึกษาปัจจัย 2 ปัจจัย ประกอบด้วย ปัจจัยด้านผู้บริหาร และปัจจัยด้านครูผู้สอน

มนูญ พันธุ์หล่อ (2553) ได้ทำวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน กลุ่มที่ 1 โดยมี 6 ปัจจัย ประกอบด้วยปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ปัจจัยด้านผู้ปกครองและชุมชน ปัจจัยด้านครูผู้สอน และปัจจัยด้านงบประมาณ

ศิริฉวี มะแฉ (2554) ได้ทำวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนนวมินทราชินูทิศสวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 โดยศึกษาปัจจัย 3 ปัจจัย ประกอบด้วย ปัจจัยด้านการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารปัจจัยด้านการจัดงบประมาณ และปัจจัยด้านบรรยากาศในโรงเรียน

สมเกียรติ มาลา (2554) ได้ทำวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเทศบาล สังกัดเทศบาลเมืองกำแพงเพชร โดยศึกษา 7 ปัจจัย ประกอบด้วย ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ปัจจัยด้านกระบวนการบริหารงานวิชาการ ปัจจัยด้านการบริหารจัดการงบประมาณ ปัจจัยด้านคุณลักษณะความเป็นครูที่ดี ปัจจัยด้านความพร้อมของอาคารสถานที่ ปัจจัยด้านบรรยากาศของโรงเรียน ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน

นิตยา แสนสุข (2556, หน้า 5) ได้ศึกษาวิจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 มี 6 ปัจจัย ประกอบด้วย ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา ปัจจัยด้านครูผู้สอน ปัจจัยด้านผู้ปกครองและชุมชน ปัจจัยด้านอาคารสถานที่ ปัจจัยด้านงบประมาณ และปัจจัยด้านเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาประสิทธิผล

จากการศึกษาปัจจัยข้างต้นนั้น ผู้วิจัยได้คัดเลือกปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการโดยการ พิจารณาจากค่าความถี่ของปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการจากผล การศึกษานักวิชาการ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559-2562 และใช้เกณฑ์ในการพิจารณาเลือกปัจจัย คือ มีค่าความถี่เท่ากับ 4 ขึ้นไป ได้ปัจจัยดังต่อไปนี้

1. ปัจจัยด้านผู้บริหาร
2. ปัจจัยด้านครูผู้สอน
3. ปัจจัยด้านผู้ปกครองและชุมชน
4. ปัจจัยด้านงบประมาณ
5. ปัจจัยด้านอาคารสถานที่
6. ปัจจัยด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา

สำหรับรายละเอียดของแต่ละด้านที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยจะขอเสนอ ดังนี้

ปัจจัยด้านผู้บริหาร

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545, หน้า 46) ได้กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องกล้าคิดด้วยตนเอง ไม่ใช่รอแต่คำสั่ง ต้องมีความกล้าในเชิงจริยธรรม เพื่อให้ได้รับความเชื่อถือ ศรัทธาจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย มีคุณธรรม ยุติธรรม และมีความโปร่งใส ไม่บริหารแบบรวบอำนาจในลักษณะอำนาจนิยม เป็นนักประสานงานที่ดี คิดกว้าง มองไกล เป็นผู้นำในด้านการวิเคราะห์ และเข้าใจสภาพบริบทของตนเองได้ชัดเจน มีความมุ่งมั่นตั้งใจในการบริหารจัดการศึกษาโดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญ

วิจิตร ศรีสะอ้าน (2546, หน้า 14) ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผู้บริหารว่า ผู้บริหาร จะทำหน้าที่ของตนได้เพียงใด ประสบความสำเร็จมากน้อยขึ้นอยู่กับทักษะ 3 ทักษะ คือ

1. ทักษะเชิงเทคนิควิธี (Technical skill) หมายถึง ความสามารถในการใช้ เทคนิควิธีการที่เหมาะสมในการบริหารให้บรรลุผล ทักษะเชิงเทคนิควิธีที่สำคัญที่ผู้บริหารจะต้องมี ได้แก่

- 1.1 ทักษะทางการวางแผน (Planning skill)

- 1.2 ทักษะทางด้านกระบวนการกลุ่ม และการติดต่อสื่อสารความหมาย (Group process and communication skill)

- 1.3 ทักษะด้านการจัดการ (Management and organization skill)

2. ทักษะเชิงมนุษยสัมพันธ์ (Human skill) หมายถึง ความสามารถของ ผู้บริหารในการทำงานในฐานะสมาชิกของกลุ่ม และความสามารถในการเสริมสร้างพลังความร่วมมือ

ระหว่างสมาชิกของหน่วยงาน ผู้บริหารจะต้องพัฒนาตนเองให้มีทักษะทางด้านนี้ คือ จะต้องรู้จัก ตนเอง มีความมั่นคงในอารมณ์ จะต้องรู้จักและพยายามเข้าใจผู้อื่น มีใจกว้างและรับฟังความคิดเห็น ของผู้ร่วมงาน ต้องยึดหลัก “รู้จักตนเอง เข้าใจคน เพื่อผลของงาน”

3. ทักษะเชิงความคิดรวบยอด (Conceptual skill) หมายถึง ความสามารถ ของผู้บริหารในการเข้าใจหน่วยงานในทุกลักษณะ เห็นความสัมพันธ์ระหว่างส่วนงานและกิจกรรมต่าง ๆ ของหน่วยงาน รวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานที่ตนบริหารกับหน่วยงานอื่น ๆ ทักษะ เชิงความคิดสำคัญ ได้แก่

3.1 การตัดสินใจ (Making decision)

3.2 การจัดการความขัดแย้ง (Managing conflict)

ทักษะต่าง ๆ ดังกล่าวนี้เป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับผู้บริหาร แต่ผู้บริหาร จะต้องรู้จักเลือกหรือพิจารณาให้เหมาะสมกับสถานการณ์ เมื่อนำไปใช้ก็จะก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ทุกประการ

ธีระ รุญเจริญ (2546, หน้า 34-35) ได้กล่าวว่า มาตรฐานด้านปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดคุณลักษณะหรือสภาพความพร้อมของผู้บริหาร ที่เป็นเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อประเมินภายนอก ดังนี้

1. ผู้บริหารมีคุณธรรม จริยธรรม เป็นแบบอย่างที่ดี
2. ผู้บริหารมีภาวะผู้นำและสามารถบริหารจัดการ

ชนแดน สมบุตร (2549, หน้า 87) ได้กล่าวว่าผู้บริหารควรมีคุณลักษณะในการบริหารสถานศึกษา ดังนี้

1. ความรู้ความสามารถในการบริหารงานวิชาการ
 - 1.1 การมีวิสัยทัศน์ทางการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
 - 1.2 การมีความรับผิดชอบและเสียสละเพื่อพัฒนางานวิชาการ
 - 1.3 การได้รับการศึกษาอบรมทางการบริหารงานวิชาการ
 - 1.4 การมีประสบการณ์ด้านการบริหารงานวิชาการ
 - 1.5 การประชุมปรึกษาหารือร่วมกันวางแผนงานเพื่อพัฒนางานวิชาการ
2. การอำนวยการปฏิบัติงานวิชาการ
 - 2.1 การพัฒนาครูเพื่อปฏิบัติงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพ
 - 2.2 การจัดบุคลากรให้ปฏิบัติงานวิชาการตามศักยภาพ
 - 2.3 การนิเทศติดตามการปฏิบัติงานวิชาการของครูผู้สอน
 - 2.4 การสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานวิชาการแก่ครูผู้สอน

3. การเป็นผู้นำในการบริหารงานวิชาการ

3.1 การมีจิตสำนึกมุ่งมั่นในการบริหารงานวิชาการด้วยหลักเหตุผล

3.2 การบริหารงานวิชาการด้วยจิตสำนึกแห่งประชาธิปไตย

สรุปได้ว่า ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ปัจจัยสำคัญที่จะส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ ซึ่งเป็นงานหลักของสถานศึกษา โดยผู้บริหารสถานศึกษา จะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการ มีภาวะผู้นำทางวิชาการ มีมนุษยสัมพันธ์ มีวิสัยทัศน์ก้าวไกล มีบุคลิกภาพดี มีคุณธรรมจริยธรรม และเป็นแบบอย่างที่ดี

ปัจจัยด้านครูผู้สอน

ซุมัคคีดี อินทร์รักษ์ (2546, หน้า 118-119) กล่าวว่า การสอนเป็นหน้าที่ของครูที่ต้องใช้กระบวนการ และเทคนิควิธีพยายามให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ การสอนในฐานะเป็นระบบมีกระบวนการ ได้แก่ การวางแผน การเตรียมการสอน การดำเนินการสอน การวัดผลประเมินผล ดังนั้นการสอนจึงควรเป็นระบบดังนี้

1. ครูต้องสำรวจสภาพแวดล้อมทั่วไปเกี่ยวกับผู้เรียน สถานที่ ระยะเวลา และแหล่งทรัพยากรที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเนื้อหาเอกสารต่าง ๆ ที่จะนำไปถ่ายทอดให้กับผู้เรียน
2. ครูจัดวางแผนการสอน โดยกำหนดวัตถุประสงค์ของการสอน เนื้อหาวิชา กิจกรรมการสอน สื่อที่ใช้ และกำหนดวิธีการวัดผลประเมินผล
3. ครูต้องมีการเตรียมความพร้อม เช่น เอกสารที่ใช้ประกอบการเรียนการสอน สื่อและอุปกรณ์ เครื่องมือที่ใช้วัดและประเมินผล ทำความเข้าใจในเนื้อหาสาระและตัวอย่างที่กำหนดไว้ในแผนการสอน
4. ครูต้องเลือกวิธีสอนและดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ เลือกจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์
5. ครูต้องทำหน้าที่ประเมินผลเพื่อตรวจสอบพฤติกรรมการเรียนรู้ตามเกณฑ์และเงื่อนไข ที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ เพื่อดูผลย้อนกลับและผลสัมฤทธิ์ ของนักเรียน และประเมินผลการสอนของตนเองเพื่อปรับปรุงการสอนต่อไป

กระทรวงศึกษาธิการ (2546, หน้า 51-52) ได้กำหนดให้ “ครู” เป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญในการจัดการศึกษาให้ประสบความสำเร็จ ครูต้องมีบทบาทหน้าที่ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

1. จัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา
2. วางแผนสร้างหน่วยการเรียนรู้กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้

3. จัดแผนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเปิดโอกาสให้ปฏิบัติจริงแสดงออกอย่างอิสระ และมีส่วนร่วมทุกกิจกรรม

4. จัดทำและพัฒนาสื่อการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาจัดแหล่งการเรียนรู้อื่น ๆ ในชุมชน เช่น ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ สวนสาธารณะ แหล่งผลิตศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน ฯลฯ

5. พัฒนาตนเองให้เป็นบุคคลที่ใฝ่รู้ทันต่อเหตุการณ์

6. เป็นแบบอย่างที่ดีมีคุณธรรมปฏิบัติดีต่อเพื่อนครูและนักเรียน

7. จัดสภาพแวดล้อมของห้องเรียน และสถานศึกษาให้เอื้อต่อการปฏิบัติ การสังเกต การทำทนายให้ผู้เรียนอยากมีส่วนร่วม

8. จัดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพจริงโดยประเมินจากการปฏิบัติ การสังเกต การสัมภาษณ์ จากแฟ้มสะสมงาน ฯลฯ เพื่อนำผลที่ได้ไปปรับปรุงพัฒนาผู้เรียน

9. จัดทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้

10. จัดทำข้อมูลของผู้เรียนเป็นรายบุคคลโดยให้มีการประสานกันระหว่างสถานศึกษา บ้าน ชุมชน เพื่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ชนแดน สมบุตร (2549, หน้า 88) ได้กล่าวว่ปัจจัยด้านครูผู้สอนที่มีความสัมพันธ์กับการบริหารงานวิชาการมีดังนี้

1. การมีคุณลักษณะเป็นครูสอนที่ดี

1.1 การมีความรับผิดชอบเอาใจใส่ต่อหน้าที่การจัดการเรียนการสอน

1.2 การมีศักยภาพออกแบบการเรียนการสอนที่หลากหลาย

1.3 การใช้ความรู้ ความสามารถจากการฝึกอบรมหลักสูตรและการสอนมา

พัฒนาการจัดการเรียนการสอน

1.4 การใฝ่ศึกษาค้นคว้าเรื่องการจัดการเรียนการสอนจากสื่อและแหล่งอื่น ๆ

1.5 การได้รับการส่งเสริมสนับสนุนให้ทำการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน

2. การพัฒนาศักยภาพครูในการปฏิบัติงานการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุผล

2.1 ส่งเสริมให้ครูศึกษาค้นคว้าความเปลี่ยนแปลงของสังคมเพื่อปรับปรุงพัฒนา

กระบวนการจัดการเรียนการสอน

2.2 พัฒนาครูให้มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครู

2.3 สร้างเสริมแรงจูงใจในการนำประสบการณ์ด้านการสอนมาพัฒนาการจัดการ

เรียนการสอน

2.4 ส่งเสริมให้ครูได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์การสอนระหว่างครูด้วยกันเพื่อเพิ่มศักยภาพการสอน

2.5 ส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนได้คิดอย่างอิสระและจัดการเรียนการสอนอย่างเหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละคน

2.6 เปิดโอกาสให้ครูมีอิสระในการตัดสินใจเลือกใช้กิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสม

2.7 กำหนดวิธีการประเมินการปฏิบัติงานของครูได้เหมาะสม

ยนต์ ชุ่มจิต (2550, หน้า 78) กล่าวว่า ครูกับนักเรียนนับว่าเป็นบุคคลที่มีความใกล้ชิดกันมากที่สุด ครูจึงควรปฏิบัติหน้าที่ครูให้สมบูรณ์ที่สุด และควรสร้างมนุษยสัมพันธ์อันดีระหว่างครูกับนักเรียนให้แน่นแฟ้น วิธีการที่ครูกระทำต่อนักเรียน เช่น สอนศิษย์ให้เกิดความรู้ความสามารถในวิชาการต่าง ๆ อย่างเต็มกำลังความสามารถ เพื่อให้ศิษย์มีความรู้อย่างแท้จริง สอนศิษย์ด้วยการกระทำบรรยากาศการเรียนการสอนให้สนุกสนานแต่ได้สาระ อบรมดูแลความประพฤติของศิษย์ให้อยู่ในระเบียบวินัยหรือกรอบคุณธรรม ดูแลทุกข์สุขของศิษย์ และพยายามหาทางช่วยเหลือ เป็นที่ปรึกษา หรือช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ ให้แก่ศิษย์

สรุปได้ว่า ปัจจัยด้านครูผู้สอน หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่จัดการเรียนการสอนให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่บรรลุเป้าหมาย โดยครูจะต้องเป็นผู้มีความรู้ มีความสามารถในการจัดการเรียนการสอน ให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนเมื่อมีปัญหา ส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ มีความรู้สึกที่ดี รักและเมตตากรุณาต่อนักเรียนทุกคนเท่าเทียมกัน มีคุณธรรม จริยธรรม เป็นแบบอย่างที่ดี ตลอดจนมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมงาน ผู้ปกครอง และชุมชน

ปัจจัยด้านผู้ปกครองและชุมชน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้บัญญัติเกี่ยวกับชุมชนไว้ ดังนี้ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2547)

มาตราที่ 12 เปิดเสรีภาพในการจัดการศึกษาให้กว้าง โดยให้บุคคล ครอบครัวยุติธรรม องค์กรวิชาชีพ สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น มีสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ แต่ทั้งนี้ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 58 ให้มีการระดมทรัพยากรและการลงทุนด้านงบประมาณ การเงิน และทรัพย์สินทั้งจากรัฐ ครอบครัวยุติธรรม บุคคล ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรวิชาชีพ

องค์กรเอกชน องค์กรชุมชนเอกชน สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น และต่างประเทศมาใช้ในการจัดการศึกษาดังนี้

1. ให้รัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา อาจจัดเก็บภาษีเพื่อการศึกษาตามความเหมาะสม โดยให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด

2. ให้บุคคล ครอบครัวยุวมชน องค์กรวิชาชีพ องค์กรเอกชน สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยเป็นผู้จัดและมีส่วนร่วมร่วมกับภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษาตามความจำเป็นและความเหมาะสม

กระทรวงศึกษาธิการ (2552, หน้า 108) การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนถ้าหากคุณครูจะดำเนินการอย่างจริงจังและจริงใจจะช่วยแก้ปัญหาการศึกษาได้อย่างดีโดยในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนจะดำเนินงานได้ หลากหลาย ดังนี้

1. การสอนให้ผู้เรียนนำความรู้ไปใช้ในครอบครัวและชุมชน เช่น การละเว้นจากยาเสพติด การลดละเลิกอบายมุข การลดละเลิกใช้ยาฆ่าแมลง การใช้เครื่องใช้ไฟฟ้า การปลูกผักปลอดสารพิษ การปลูกป่ารักษาธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ฯลฯ เนื้อหาวิชาเหล่านี้เมื่อผู้เรียนเรียนในสถานศึกษาแล้ว ผู้สอนจะย้าให้ผู้เรียนนำไปใช้ในครอบครัวและชุมชน และติดต่อประสานงานกับผู้ปกครองให้อบรมดูแลว่าผู้เรียนนำความรู้ไปใช้หรือไม่ อย่างไรอีกด้วย

2. สถานศึกษาขอความร่วมมือจากชุมชน ซึ่งจะขอความร่วมมือในด้านต่าง ๆ ได้ คือ

2.1 ขอความร่วมมือในด้านการเป็นวิทยากร หรือเป็นแหล่งศึกษาหาความรู้ เช่นในชุมชนมีภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น ศิลปินพื้นบ้าน ช่างทอผ้า ช่างจักสาน ช่างแกะสลัก ช่างปั้น และช่างตัดผม เป็นต้น ซึ่งเป็นแหล่งศึกษาหาความรู้อย่างยิ่ง จะดำเนินการได้โดยเชิญมาเป็นวิทยากรหรือให้ผู้เรียนไปศึกษาไปฝึกงานกับภูมิปัญญาท้องถิ่นเหล่านี้

2.2 ขอความร่วมมือในด้านทุนทรัพย์ วัสดุ ครุภัณฑ์จากชุมชน เช่น ขอบริจาคเงินจากธนาคาร บริษัทห้างร้าน ในชุมชนเพื่อนำมาใช้จ่ายในสถานศึกษา หรือเป็นเงินทุนสำหรับผู้เรียนที่ยากจน ขอบริจาคหนังสือ เครื่องเขียนจากสำนักพิมพ์ โรงพิมพ์ ร้านจำหน่ายเครื่องเขียนแบบเรียน ขอบริจาคข้าวสาร ไข่ไก่ ผัก ผลไม้จากประชาชนในชุมชนเพื่อนำมาทำอาหารกลางวันแก่ผู้เรียนในสถานศึกษา เป็นต้น

3. สถานศึกษาให้ความช่วยเหลือหรือบริการชุมชน อาจดำเนินการได้หลากหลาย เช่น

3.1 จัดให้มีการสอนหรือฝึกอบรมเกี่ยวกับวิชาชีพให้แก่ประชาชนในชุมชน เช่น การเกษตรผสมผสาน การทำอาหาร ทำขนม การตอนติดตาต่อกิ่งต้นไม้ การใช้คอมพิวเตอร์ การตัดเย็บเสื้อผ้า การแก้และซ่อมเครื่องยนต์ เป็นต้น

3.2 ให้ความช่วยเหลือในด้านความรู้ และเผยแพร่ความรู้ใหม่ ๆ แก่ประชาชนในชุมชน เช่น ความรู้เกี่ยวกับอาหาร ยารักษาโรค โรคภัยไข้เจ็บต่าง การเกษตรทฤษฎีใหม่ เกษตรกรรมทางเลือก อันตรายจากยาฆ่าแมลงในผักผลไม้ เป็นต้น

3.3 จัดบริการข่าวสารเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชน เช่น สถานศึกษาทำหอกระจายข่าว ถ่ายทอดเสียงจากรายการวิทยุ เพื่อเป็นความรู้ให้ประชาชนได้นำไปใช้ในชีวิตประจำวัน เป็นต้น

3.4 การเป็นผู้นำและให้ความร่วมมือในการพัฒนาชุมชน สถานศึกษาดำเนินการโดยการจัดโครงการพัฒนาชุมชน โดยชุมชนสนับสนุนด้านบุคลากรและวัสดุอุปกรณ์ เช่น ชุดลอกคูคลองที่ตื้นเขิน ชุดคุ้ระบายน้ำ ซ่อมสร้างถนนเข้าหมู่บ้าน ทำความสะอาดวัดและตลาด เป็นต้น

4. บริการเกี่ยวกับอาคารสถานที่ของสถานศึกษาแก่ประชาชนในชุมชน

5. การออกเยี่ยมเยียนผู้เรียนและผู้ปกครองตามบ้าน รวมทั้งเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน

6. การประชาสัมพันธ์สถานศึกษา เช่น จัดให้มีสิ่งพิมพ์เพื่อเผยแพร่ข่าวสารของสถานศึกษา อาจทำในรูปของวารสาร จดหมายข่าว โดยมีเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลแก่ผู้มาติดต่อสอบถาม หรือให้ความสะดวกแก่ผู้มาติดต่อสถานศึกษา

7. การเชิญผู้ปกครองและประชาชนในชุมชนมาประชุม เช่น ในวันปฐมนิเทศนักเรียนใหม่วันเปิดเรียนในภาคเรียนแรกของปี การศึกษา เป็นต้น

8. การรายงานผลการเรียนและอื่น ๆ ให้ผู้ปกครองทราบ เช่น การรายงานเป็นประจำวันหรือการทำสมุดพกประจำตัวนักเรียน ซึ่งจะมีทั้งผลการเรียน ความประพฤติ สุขภาพ และอื่นๆ

9. การใช้ทรัพยากรท้องถิ่นในงานวิชาการ แบ่งออกได้เป็น 4 ข้อย่อยดังนี้

9.1 ทรัพยากรบุคคล ได้แก่ นักวิชาการ ครู อาจารย์จากสถานศึกษาอื่น ศิลปินพื้นบ้าน ผู้อาวุโส ผู้เป็นปู่ชนีบุคคลในหมู่บ้าน ผู้ปกครองนักเรียน ซึ่งนำมาใช้ในลักษณะขอคำปรึกษาและ ข้อเสนอแนะ หรือเชิญเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่ผู้เรียน เป็นต้น

9.2 ทรัพยากรวัสดุที่มนุษย์สร้างขึ้น ได้แก่ โสตทัศนอุปกรณ์ สถานศึกษาอื่น นำมาใช้ในลักษณะของการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์การศึกษา การร่วมมือทางวิชาการ เป็นต้น

9.3 ทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ ป่าไม้ ภูเขา ทะเล ปะการัง หิน แร่ธาตุ สัตว์ป่า สมุนไพร ซึ่งจะนำมาใช้เป็นสื่อการเรียนการสอน การไปทัศนศึกษา การช่วยกันอนุรักษ์ไว้ เป็นต้น

9.4 ทรัพยากรสังคม ได้แก่ วันสำคัญ ศิลปะพื้นบ้าน วัฒนธรรมพื้นบ้าน โบราณสถานโบราณวัตถุ ประเพณีต่าง ๆ ซึ่งจะนำมาใช้ได้โดยให้ครู อาจารย์ นิสิต นักศึกษานักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมโดยตรง, จัดนิทรรศการ, การศึกษาหาข้อมูลเพื่อจะได้ออกไปช่วยกันอนุรักษ์ไว้ เป็นต้น

10. การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนความใกล้ชิดและเป็นกันเองของบุคลากรกับชุมชน ถือเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนอย่างแนบแน่น โรงเรียนเรานั้นมีแนวปฏิบัติเกี่ยวกับความสัมพันธ์กับชุมชนหลาย งานด้วยกัน คือ

10.1 งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูทุกคนจะต้องมีเด็กที่ต้องดูแล ด้วยการออกเยี่ยมบ้านนักเรียนของบุคลากรทุกท่านเพื่อได้พูดคุยแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ปัญหา ความพึงพอใจและความต้องการของชุมชนต่อโรงเรียน และโรงเรียนต่อชุมชน จึงเป็นส่วนหนึ่งให้ผู้ปกครองนักเรียน และครูได้มีส่วนร่วมปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

10.2 การต้อนรับผู้ปกครองที่เข้ามาสู่สถานศึกษาด้วยไมตรีจิตที่ดี ทักทาย พูดคุย แนะนำข้อมูลด้วยความเป็นกันเอง

10.3 การมีโอกาสดูได้พบปะสังสรรค์กับชุมชนนอกสถานศึกษา

สรุปได้ว่า ปัจจัยด้านผู้ปกครองและชุมชน หมายถึง ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการบริหารงานวิชาการ ของสถานศึกษา การจัดการศึกษาของสถานศึกษาควรให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมโดยเป็นผู้ส่งเสริม สนับสนุนในการจัดการศึกษา สถานศึกษาต้องทำงานร่วมกับชุมชนเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน เปิดโอกาสให้บุคคลในชุมชนได้ร่วมคิด ร่วมเสนอแนะร่วมตัดสินใจ และร่วมดำเนินการ สถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพนั้นความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างบ้านกับสถานศึกษาควรมีผลในทางบวก

ปัจจัยด้านงบประมาณ

งบประมาณเป็นคำที่เข้าใจกันทั่วไปแต่ความหมายของงบประมาณ มีความหมายหลายนัยด้วยกัน

วิโรจน์ สารรัตน์ (2548, หน้า 81-87) การบริหารงบประมาณ มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 11 พฤษภาคม 2542 ให้เปลี่ยนแปลงระบบ งบประมาณเป็นแบบมุ่งเน้นผลงาน (Performance based budgeting: PBB) ปัจจุบันเปลี่ยนเป็น ระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานเชิงยุทธศาสตร์ (SPBB)

ระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานเชิงยุทธศาสตร์ มีหลักการ 3 เรื่อง คือ

1. เป็นการใช่วิธีการ และกระบวนการงบประมาณ เป็นเครื่องมือในการจัดสรรทรัพยากรให้เกิดผลสำเร็จตามนโยบาย

2. เป็นการมุ่งหวัง การใช้จ่ายงบประมาณที่คำนึงถึงความโปร่งใส ประสิทธิภาพและประสิทธิผล

3. เป็นการมอบความคล่องตัวในการบริหารงบประมาณให้กับผู้ปฏิบัติ (Devolution) หน่วยปฏิบัติต้องแสดงความรับผิดชอบ (Accountability) จากการใช้จ่ายงบประมาณให้เกิดผลตามยุทธศาสตร์ โดยผ่านระบบตรวจสอบผลการปฏิบัติงานที่รวดเร็วทันสมัย นอกจากนี้ระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานเชิงยุทธศาสตร์ (SPBB) ยังมีหลักการจัดทำงานงบประมาณอีก

15 หลักการ คือ

3.1 ลดการควบคุมจากหน่วยงานส่วนกลาง ส่งเสริมให้เกิดความคล่องตัว

3.2 ในการบริหารที่สนองต่อความต้องการของหน่วยงานที่ได้รับงบประมาณ

3.3 ลดขั้นตอนในการอนุมัติเบิกจ่าย

3.4 ให้ความสำคัญกับการวางแผนเชิงกลยุทธ์

3.5 กระตุ้นประสิทธิผลของหน่วยงานให้เป็นไปตามผลลัพธ์ที่กำหนดไว้

3.6 กระตุ้นประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของหน่วยงานให้บรรลุผลลัพธ์โดยเสียค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด หรือปรับผลลัพธ์ให้สูงขึ้นโดยเสียค่าใช้จ่ายเท่าเดิม

3.7 ปรับเปลี่ยนงบประมาณจากแผนงานที่ไม่ก่อให้เกิดผลลัพธ์ไปสู่ที่ก่อให้เกิดผลลัพธ์

3.8 เน้นผลผลิตมากกว่าทรัพยากรที่ใช้

3.9 ใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติเป็นตัวชี้้นำเป้าหมายและนโยบายหน่วยงาน

3.10 กำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์มากกว่า 1 ปี งบประมาณ โดยทั่วไปนิยมใช้ 3 ปี งบประมาณ

3.11 เลือกลงและระบุผลผลิตที่ทำให้ผู้รับบริการเกิดความพึงพอใจ

3.12 เน้นผลผลิต ผลลัพธ์ของการดำเนินการ ความพึงพอใจของผู้รับบริการ การเสร็จทันเวลา ต้นทุนต่อหน่วยและประสิทธิผล

3.13 จำกัดรายจ่ายภายในวงเงินที่จำกัด

3.14 เปลี่ยนแปลงการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการได้รับผลตอบแทนที่สูงกว่า

3.15 เปลี่ยนวัฒนธรรมจากการทำงานตามข้อบังคับเป็นทำตามพันธกิจของหน่วยงาน

3.16 ลดกระบวนการทำงานเพื่อให้คล่องตัว แต่เพิ่มความรับผิดชอบต่อผลผลิตและผลลัพธ์

เนื่องจากระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานเชิงยุทธศาสตร์มีหลักการสำคัญที่ความสำคัญของการดำเนินงาน คือ หน่วยงานต้องใช้จ่ายงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ โปร่งใส ตรวจสอบได้ ดังนั้น การติดตามและประเมินผลจึงมีความสำคัญมาก ต้องดำเนินการต่อเนื่องตั้งแต่ต้นจนถึงสิ้นสุดการดำเนินการ

กระทรวงศึกษาธิการ (2552, หน้า 39) กล่าวว่า การบริหารและการจัดการศึกษาของโรงเรียนนิติบุคคล มีวัตถุประสงค์เพื่อให้โรงเรียนจัดการศึกษาอย่างเป็นอิสระคล่องตัว สามารถบริหารการจัดการศึกษาได้สะดวก รวดเร็วมีประสิทธิภาพและมีความรับผิดชอบต่อโรงเรียนนิติบุคคลนอกจากมีอำนาจหน้าที่ตามวัตถุประสงค์ข้างต้นแล้ว ยังมีอำนาจหน้าที่ตามที่กฎระเบียบ

กระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการบริหารจัดการและขอบเขตการปฏิบัติหน้าที่ของโรงเรียนขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลสังกัดเขตพื้นที่การศึกษา พ.ศ. 2546 ลงวันที่ 7 กรกฎาคม พ.ศ. 2546 กฎหมายการศึกษาแห่งชาติ และกฎหมายระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ จึงกำหนดให้โรงเรียนนิติบุคคลมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1. ให้ผู้อำนวยการโรงเรียนเป็นผู้แทนนิติบุคคลในกิจการทั่วไปของโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับบุคคลภายนอก

2. ให้โรงเรียนมีอำนาจปกครอง บำรุง ดูแล รักษา ใช้และจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้ เว้นแต่การจำหน่ายอสังหาริมทรัพย์ที่มีผู้บริจาคให้โรงเรียน ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน

3. ให้โรงเรียนจดทะเบียนลิขสิทธิ์ หรือดำเนินการทางทะเบียนทรัพย์สินต่าง ๆ ที่มีผู้
อุทิศให้ หรือโครงการซื้อ แลกเปลี่ยนจากรายได้ของสถานศึกษาให้เป็นกรรมสิทธิ์ ของ
สถานศึกษา

4. กรณีโรงเรียนดำเนินคดีเป็นผู้ฟ้องร้องหรือถูกฟ้องร้อง ผู้บริหารจะต้องดำเนินคดี
แทนสถานศึกษาหรือถูกฟ้องร่วมกับสถานศึกษา ถ้าถูกฟ้องโดยมิได้อยู่ในการปฏิบัติราชการใน
กรอบอำนาจ ผู้บริหารต้องรับผิดชอบเป็นการเฉพาะตัว

5. โรงเรียนจัดทำงบดุลประจำปี และรายงานสาธารณะทุกสิ้นปี งบประมาณ

สรุปได้ว่า ปัจจัยด้านงบประมาณ หมายถึง ปัจจัยที่มีความสำคัญและเป็นประโยชน์
ต่อการบริหารงานวิชาการเป็นเครื่องมือในการจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดให้ มีประสิทธิภาพ
เนื่องจากทรัพยากรของหน่วยงานมีจำกัด ดังนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องใช้งบประมาณเป็นเครื่องมือ
ในการจัดสรรทรัพยากร โดยมีการวางแผนในการใช้และจัดสรรเงินงบประมาณไปในแต่ละด้าน
และมีการวางแผนการปฏิบัติงานในการใช้จ่ายทรัพยากรนั้น ๆ ด้วย สถานศึกษาจะต้องบริหาร
เงินงบประมาณ เงินนอกงบประมาณมาใช้จัดสรรในการจัดการเรียนการสอนอย่างเหมาะสม
และพอเพียง

ปัจจัยด้านอาคารสถานที่

อาคารสถานที่เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการบริหารการศึกษา และนำไปสู่
คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา การบริหารจัดการอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมมีแนว
ทางการปฏิบัติ ดังนี้ (พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546)

1. กำหนดแนวทางวางแผนการบริหารจัดการสภาพแวดล้อม และอาคารสถานที่ของ
สถานศึกษา

2. บำรุง ดูแล พัฒนาอาคารสถานที่ และสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา ให้อยู่ใน
สภาพที่มั่นคง ปลอดภัย พร้อมที่จะใช้ประโยชน์

3. ติดตาม ตรวจสอบการใช้อาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา
เพื่อให้เกิดความคุ้มค่า และเอื้อประโยชน์ต่อการเรียนรู้

4. ประเมินและรายงานการใช้อาคารสถานที่ และสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา
มาตรฐานด้านการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

มาตรฐานที่ 16 สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อม และการบริการที่ส่งเสริมให้ ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติ เต็มศักยภาพ มี 5 ตัวบ่งชี้ คือ (สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน หน้า 2549)

1. มีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีอาคารสถานที่ที่เหมาะสม
2. มีการส่งเสริมสุขภาพอนามัย และความปลอดภัยของผู้เรียน
3. มีการให้บริการเทคโนโลยีสารสนเทศทุกรูปแบบที่เอื้อต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง และเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม
4. มีห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ห้องสมุด พื้นที่สีเขียวและสิ่งอำนวยความสะดวก เพียงและอยู่ในสภาพใช้การได้ดี
5. มีการจัดและใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา

สรุปได้ว่า ปัจจัยด้านอาคารสถานที่ หมายถึง ปัจจัยที่จะส่งผลกระทบต่อการบริหารงาน วิชาการของโรงเรียน จะต้องมีการวางแผนการใช้อาคารสถานที่ อาคารสถานที่มีขนาดสัดส่วน ที่เหมาะสมเพียงพอ มีที่ตั้ง และบรรยากาศดี เป็นระเบียบเรียบร้อย รวมถึงสิ่งแวดล้อมในการทำงานของผู้บริหาร ครู บุคลากร และที่สำคัญคือ ห้องเรียนจะต้องมีลักษณะที่เอื้อต่อการ เรียนรู้ของผู้เรียน และมีการใช้อาคารสถานที่อย่างเหมาะสมและคุ้มค่า

ปัจจัยด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา

เทคโนโลยีเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญต่อการจัดการทั้งหน่วยงานของรัฐ และเอกชนซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ทัศนะไว้ดังต่อไปนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2546, หน้า 2-3) กล่าวว่า เทคโนโลยี (Technology) ตามราก ศัพท์มาจากคำว่า “Technic” หรือ “Technic” หมายถึง วิธีการ หรือการจัดการอย่างเป็นระบบ รวมกับคำว่า “logy” หมายถึง ศาสตร์หรือวิทยาการ ดังนั้นเทคโนโลยี (Technology) จึงหมายถึง ศาสตร์ที่ว่าด้วยวิธีการหรือการจัดการสิ่งต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ เพื่อให้เกิดระบบ ใหม่ที่สามารถนำไปใช้ตามวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงขึ้น

เทคโนโลยี หมายถึง นวัตกรรมที่ผ่านการพิสูจน์ตามขั้นตอนทางวิทยาศาสตร์จนเป็น ที่ยอมรับกันโดยทั่วไปลักษณะของเทคโนโลยีมี 2 มิโนทัศน์ คือ

1. มิโนทัศน์มุ่งเน้นทางด้านสโตนทัศน์ (Physical) ประกอบด้วย
 - 1.1 อุปกรณ์ หมายถึงอุปกรณ์ที่เป็นตัวเครื่องต่าง ๆ เช่น เครื่องฉายภาพยนตร์ เครื่องฉายสไลด์ เครื่องคอมพิวเตอร์ ฯลฯ

1.2 วัสดุ หมายถึง วัสดุที่นำไปใช้กับตัวเครื่องมือ โปรแกรม ข้อมูล ม้วนเทปเสียง ม้วนวิดีโอ ฯลฯ

2. มโนทัศน์ทางด้านพฤติกรรมมุ่งเน้นทางด้านวิธีการ (Technique) โดยให้ความสำคัญด้านจิตวิทยาการเรียนรู้ กระบวนการกลุ่ม การสื่อสาร รวมถึง การประยุกต์ใช้ผลจากการวิจัยค้นคว้าและการออกแบบระบบสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2547) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (แก้ไขฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวดที่ 9 เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การจัดการศึกษาจะเกิดประโยชน์สูงสุดจำเป็นต้องนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการศึกษาดนกระกรมการการศึกษาแห่งชาติได้ตระหนักในประเด็นนี้ จึงได้นำเอาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาใช้ในการจัดการศึกษามาบรรจุลงในพระราชบัญญัติ การศึกษาอย่างเน้นหนักและชัดเจน การใช้เทคโนโลยีเพื่อศึกษานั้นหากขาดซึ่งนโยบาย ข้อบังคับหรือแนวทางการใช้แล้ว อาจจะทำให้เกิดการใช้อย่างหลงทิศหลงทาง การใช้อย่าง ฟุ่มเฟือย การใช้เพื่อเป็นเครื่องประดับของสถาบันหากเกิดเช่นนี้แล้วจะไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ ใด ๆ เลย แต่กลับทำให้ประเทศชาติสิ้นเปลืองงบประมาณ อย่างใช้เหตุ พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติฉบับนี้ได้บัญญัติด้านเทคโนโลยีทางการศึกษาไว้ ดังนี้

มาตรา 63 รัฐต้องจัดสรรคลื่นความถี่ สื่อตัวนำและโครงสร้างพื้นฐานอื่นที่จำเป็น ต่อการส่งวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ วิทยุโทรคมนาคม และการสื่อสารในรูปแบบอื่น เพื่อใช้ ประโยชน์สำหรับการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย การทำนุ บำรุง ศาสนาศิลปะและวัฒนธรรมตามความจำเป็น

มาตรา 64 รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการผลิตและพัฒนาตำรา แบบเรียน หนังสือทางวิชาการ สื่อสิ่งพิมพ์อื่น วัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอื่น โดยเร่งรัด พัฒนาขีดความสามารถในการผลิต จัดให้มีเงินสนับสนุนการผลิต และแรงจูงใจแก่ผู้ผลิตและ พัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ทั้งนี้โดยเปิดให้มีการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม

กิดานันท์ มลิทอง (2548, หน้า 3-8) กล่าวว่า เทคโนโลยีเป็นวิทยาการที่เกี่ยวกับ ศิลปะในการนำเอาวิทยาศาสตร์ประยุกต์มาใช้ให้เกิดประโยชน์ในทางปฏิบัติ และได้ให้เปิด แนวคิดที่ว่า สื่อการสอนหมายถึงรวมถึงสิ่งต่าง ๆ ที่ผู้สอนและผู้เรียน นำมาใช้ในระบบการเรียนรู้ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ สื่อ การเรียนการสอนมีประโยชน์อย่างมากต่อครูผู้สอน และได้สรุปประโยชน์ของการใช้สื่อการ เรียนการสอน ดังนี้

1. จูงใจให้ผู้เรียนมีความตั้งใจและสนใจเรียนมากขึ้น
2. ให้ประสบการณ์แก่ผู้เรียนอย่างมีความหมาย
3. ก่อให้เกิดเจตคติที่ดี และมีความประทับใจในสิ่งที่เรียน
4. อธิบายเนื้อหาและทักษะกระบวนการต่าง ๆ ได้อย่างชัดเจน
5. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนมากขึ้น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2549, หน้า 147) สถานศึกษาต้องนำเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาไปใช้ในการจัดการศึกษา ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ เพื่อเป็นคนดี มีปัญญา และสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข ดังนี้

1. สร้างองค์ความรู้เพื่อให้นำเอาเทคโนโลยีไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างคุ้มค่าผู้บริหาร ครูจะต้องได้รับการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม มีคุณภาพและประสิทธิภาพ ผู้เรียนต้องรู้ เข้าใจการใช้เทคโนโลยีแสวงหาความรู้ ความสามารถด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

2. การจัดหาสื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ผู้บริหารจะต้องจัดหาสื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาให้เพียงพอต่อการจัดการศึกษา สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาที่สำคัญ ได้แก่

- 2.1 แบบเรียน ตำรา หนังสือทางวิชาการ
- 2.2 สื่อ สิ่งพิมพ์อื่น ๆ
- 2.3 วัสดุ อุปกรณ์
- 2.4 เทคโนโลยีอื่น ๆ เช่น วัสดุ อุปกรณ์ วิธีการ เทคนิค กระบวนการ ฯลฯ

3. ใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในการจัดการศึกษา การจัดการศึกษาในปัจจุบันมีความจำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในการบริหารจัดการ เช่น ใช้ E-Office ในการบริหาร ใช้ ETV, NET, Internet, E-Library ในการจัดการเรียนการสอน เป็นต้น

4. สถานศึกษาจะต้องมีการกำกับ ติดตาม ประเมินผลการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในการจัดการศึกษา เพื่อจะได้ปรับปรุงพัฒนาสื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาและเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ให้ทราบโดยทั่วกัน

สรุปได้ว่า ปัจจัยด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา หมายถึง ปัจจัยสำคัญที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ และส่งผลกระทบต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ซึ่งส่งผลให้วัสดุ อุปกรณ์และวิธีการใช้เทคโนโลยีในการบริหารงานวิชาการบรรลุเป้าหมาย ได้แก่ ความพอเพียง ความเหมาะสม วิธีการใช้ ใช้ได้ ใช้เป็น มีสื่อการเรียนการสอน นวัตกรรมที่ทันสมัย

และเอื้อประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ตลอดจนการบำรุงรักษาให้อยู่ในสภาพใช้การได้เป็นอย่างดี

สรุปได้ว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ หมายถึง สิ่งที่เป็นเหตุซึ่งส่งผลให้การบริหารงานด้านวิชาการ ประสบผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ประกอบไปด้วย ปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านครูผู้สอน ปัจจัยด้านชุมชน ปัจจัยด้านงบประมาณ ปัจจัยด้านอาคารสถานที่ และปัจจัยด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศ พบว่ามีนักวิจัยหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

งานวิจัยในประเทศ

นิตยา แสนสุข (2556) ได้ทำวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 พบว่า 1) ระดับปัจจัยการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 26 โดยรวมและเป็นรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.44$) รองลงมา คือ ด้านงบประมาณ ($\bar{X} = 4.24$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ($\bar{X} = 3.86$) 2) ระดับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 โดยรวมและเป็นรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.14$) รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.00$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษา ($\bar{X} = 3.61$) 3) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารงานวิชาการกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในระดับปานกลาง โดยปัจจัยที่มีความสัมพันธ์มากที่สุดและรองลงมา คือ ปัจจัยด้านครูผู้สอน (X2) และปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา (X1)

จตุรภัทร ประทุม (2559) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 พบว่า ปัจจัยด้านการบริหารงาน

วิชาการ และปัจจัยด้านแรงจูงใจของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา พบว่า ทุกปัจจัยมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของสถานศึกษาในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญ .01

ราตรี สอนดี (2559) ได้ศึกษาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ พบว่า ปัจจัยการบริหารกับประสิทธิภาพงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ โดยรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกอยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญ .05

สุชาติ ถาวรชาติ (2559) ได้ทำวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 พบว่า มีปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ได้แก่ ปัจจัยด้านครูผู้สอน (X2) ปัจจัยด้านผู้บริหาร (X1) ปัจจัยด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา (X6) และปัจจัยด้านอาคารสถานที่ (X5) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณสะสมเท่ากับ .71 สามารถพยากรณ์ได้ร้อยละ 50

ปภาณีย์ ดอกดวง (2559) ได้ทำวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาแก่งโนนกาเร็น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก 3) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารงานวิชาการ กับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน มีความสัมพันธ์ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยตัวแปรต้นที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุดคือ ด้านอาคารสถานที่ รองลงมา ได้แก่ด้านผู้บริหารสถานศึกษา และตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ต่ำสุดคือ ด้านงบประมาณ เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และมีความสัมพันธ์ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารของโรงเรียน ได้แก่ ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา ปัจจัยด้านครูผู้สอน ปัจจัยด้านผู้ปกครองชุมชน ปัจจัยด้านอาคารสถานที่ ปัจจัยด้านงบประมาณ และปัจจัยด้านเทคโนโลยีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ เท่ากับ .572 ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์เท่ากับ .150 และสร้างสมการพยากรณ์ประสิทธิภาพการบริหารของโรงเรียน พบว่า ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา (X1) ปัจจัยด้านครูผู้สอน (X2) ปัจจัยด้าน

ผู้ปกครองชุมชน (X3) ปัจจัยด้านอาคาร สถานที่ (X4) ปัจจัยด้านงบประมาณ (X5) และปัจจัยด้านเทคโนโลยี

อติวัฒน์ พันธุ์รัตน์ (2562) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 พบว่า มีปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ได้แก่ ปัจจัยด้านครูผู้สอน ปัจจัยด้านผู้ปกครองและชุมชน ปัจจัยด้านผู้บริหาร ด้านงบประมาณ และปัจจัยด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณสะสมเท่ากับ .75 สามารถพยากรณ์การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา ได้ร้อยละ 57

งานวิจัยต่างประเทศ

รูล Ruhl (1985) ได้วิจัยเรื่อง ปัจจัยที่พัฒนาโรงเรียนให้ประสบผลสำเร็จ ผลการวิจัยที่พบ สรุปได้ดังนี้ ปัจจัยที่พัฒนาให้โรงเรียนประสบความสำเร็จคือ ความคาดหวังในความสำเร็จของงาน ภาวะผู้นำของผู้บริหาร บรรยากาศของโรงเรียน เป้าหมายทางวิชาการของโรงเรียน และโปรแกรมการประเมินผล

โฮร์เนอร์ Horner (1984) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมใน New Jersey ตามแนวคิดเชิงระบบของเพียร์สัน (Parsons) ได้แก่ ความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม (Adaption) การบรรลุเป้าหมาย (Goal achievement) การบูรณาการ (Integration) และการดำรงค่านิยมองค์กร (Latency) ผลการวิจัยพบว่า การดำรงค่านิยมองค์กร การบูรณาการ และการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม มีความสัมพันธ์ในระดับสูง และมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ในการบรรลุเป้าหมาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ พบว่า มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

อดัมส์ Adams (1993, p.1) ได้วิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำองค์กรและผลกระทบต่อประสิทธิผลองค์กร กรณีศึกษาในโรงเรียน การวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำองค์กรว่า ประสิทธิภาพโรงเรียนสามารถวัดได้ตามหน้าที่องค์กร 4 ประการ คือ ความสามารถในการปรับตัว การบรรลุเป้าหมายการบูรณาการ และการรักษาแบบแผนวัฒนธรรมองค์กร กลุ่มตัวอย่างที่ ศึกษาเป็นบุคคลากรในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา โดยการสุ่มตัวอย่างแบบ Stratified random sampling โรงเรียนละ 25 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามการควบคุมองค์กร แบบวัดภาวะผู้นำในโรงเรียน ดัชนีประสิทธิผลองค์กรที่รับรู้ แบบสอบถามความพึงพอใจ และแบบสอบถามความ

จงรักภักดีต่อองค์กร พบว่า แบบภาวะผู้นำสามารถตัดสินใจประสิทธิผลขององค์กรได้ ภาวะผู้นำจะสัมพันธ์กับหน้าที่ขององค์กรทั้ง 4 ประการ และสัมพันธ์กับระดับประสิทธิผลขององค์กรที่เพิ่มขึ้น ซึ่งกล่าวได้ว่า ภาวะผู้นำองค์กรจะเป็นตัวพยากรณ์ที่สำคัญของประสิทธิผลขององค์กร

ดอนเดโร, เกรค, และ แมรี Dondero, Grace, & Marie (1993, p. 1607) ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ระดับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของครู ประสิทธิภาพของโรงเรียน และความพึงพอใจในการทำงาน (School-based management, teacher's decisional participation level, school effectiveness, and job satisfaction) ผลการวิจัยพบว่า ผู้ที่เป็นคณะทำงานและไม่ได้เป็นคณะทำงานต่างมีความต้องการ มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เรื่องการบริหารโรงเรียน กลุ่มครูเป็นคณะทำงานและมีส่วนร่วมโดยตรงในการบริหาร จะมีระดับความพึงพอใจในการทำงานและประสิทธิผลของโรงเรียนสูงกว่ากลุ่มครูที่ไม่ได้ทำงาน

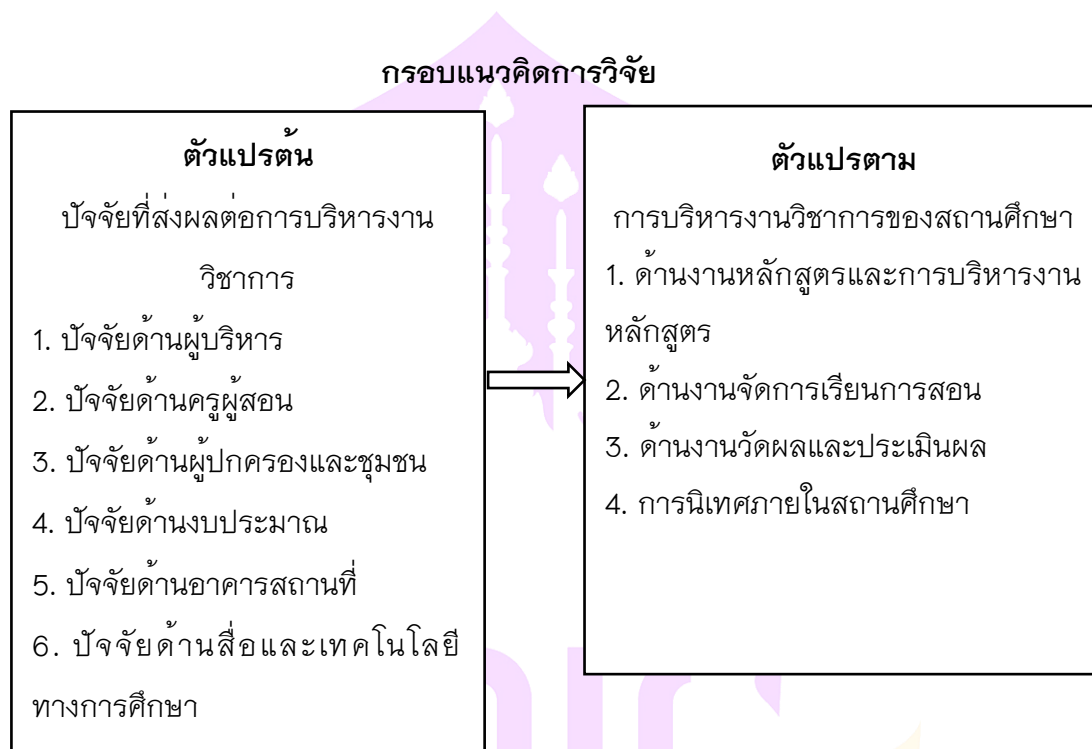
เคท Kate (2007) ได้วิจัยเรื่อง ผลที่ได้รับจากการบริหารงานวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาพบว่า นักเรียนชอบการจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนให้มีสภาพคล้ายบ้าน นักเรียนมีความตั้งใจเรียนเพิ่มขึ้น ปัญหาด้านวินัย เพราะสนองตอบความต้องการของผู้เรียน แต่ละคนความสัมพันธ์ระหว่างครูและผู้เรียนดีขึ้น

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษากรอบแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 โดยศึกษาจากแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีของนักวิชาการต่าง ๆ เพื่อให้ได้ตัวแปรที่เป็นการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 และได้ทำการสังเคราะห์ตัวแปร ที่เป็นปัจจัย ประกอบด้วย 6 ปัจจัย คือ ปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านครูผู้สอน ปัจจัยด้านผู้ปกครองและชุมชน ปัจจัยด้านงบประมาณ ปัจจัยด้านอาคารสถานที่ และปัจจัยด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา

2. การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎี และประยุกต์ใช้เพื่อนำมาใช้เป็นกรอบในการสร้างตัวแปรของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วย 4 ด้าน คือ งานหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร งานจัดการเรียนการสอน งานวัดผลและประเมินผล และงานนิเทศภายในสถานศึกษา

ภาพ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ที่ปฏิบัติงานในปีการศึกษา 2564 จำนวน 83 โรงเรียน แบ่งออกเป็นผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 78 คน และครูจำนวน 646 คน รวมทั้งสิ้น 724 คน

ตาราง 3 แสดงกลุ่มประชากร

ขนาดโรงเรียน	จำนวนประชากร		
	ผู้บริหาร	ครู	รวม
ขนาดใหญ่พิเศษ	3	80	83
ขนาดกลาง	22	308	330
ขนาดเล็ก	53	258	311
รวมทั้งสิ้น	78	646	724

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 จากการเลือกกลุ่มตัวอย่าง การกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์ ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 254 คน แบ่งออกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 27 คน และครูจำนวน 227 คน สุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ โดยใช้ขนาดโรงเรียนเป็นชั้นของการสุ่มและสุ่มอย่างง่ายในแต่ละชั้น ดังนี้

ตาราง 4 แสดงกลุ่มตัวอย่าง

ขนาดโรงเรียน	ประชากร		กลุ่มตัวอย่าง	
	ผู้บริหาร (คน)	ครูผู้สอน (คน)	ผู้บริหาร (คน)	ครูผู้สอน (คน)
ขนาดใหญ่พิเศษ	3	80	1	29
ขนาดกลาง	22	308	8	108
ขนาดเล็ก	53	258	18	90
รวม	78	646	27	227

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามจำนวน 1 ชุด โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้แบบตรวจสอบรายการ (Check List) ประกอบด้วย ตำแหน่งหน้าที่รับผิดชอบในปัจจุบัน และขนาดของโรงเรียน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน จำนวน 6 ปัจจัย ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านผู้บริหาร 2) ปัจจัยด้านครูผู้สอน 3) ปัจจัยด้านผู้ปกครองและชุมชน 4) ปัจจัยด้านงบประมาณ 5) ปัจจัยด้านอาคารสถานที่ 6) ปัจจัยด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 31 ข้อ โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่าของลิเคิร์ต (Likert) และบุญชม ศรีสะอาด (2553, หน้า 100) ได้กำหนดค่าคะแนนของคะแนนช่วงน้ำหนักเป็น 5 ระดับ มีความหมาย ดังนี้

- 5 หมายถึง มีระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ มากที่สุด
 4 หมายถึง มีระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ มาก
 3 หมายถึง มีระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ ปานกลาง
 2 หมายถึง มีระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ น้อย
 1 หมายถึง มีระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านงานหลักสูตรและการบริหารงานหลักสูตร 2) ด้านงานจัดการเรียนการสอน 3) ด้านงานวัดผลและประเมินผล 4) ด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา ลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 23 ข้อ โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่าของลิเคิร์ต (Likert) บุญชม ศรีสะอาด (2553, หน้า100) ได้กำหนดค่าคะแนนของคะแนนชว่งน้ำหนักเป็น 5 ระดับ มีความหมาย ดังนี้

- 5 หมายถึง มีระดับการบริหารงานวิชาการ มากที่สุด
 4 หมายถึง มีระดับการบริหารงานวิชาการ มาก
 3 หมายถึง มีระดับการบริหารงานวิชาการ ปานกลาง
 2 หมายถึง มีระดับการบริหารงานวิชาการ น้อย
 1 หมายถึง มีระดับการบริหารงานวิชาการ น้อยที่สุด

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด หลักการ เอกสาร และงานวิจัยที่มีความเกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ เพื่อจัดทำเป็นโครงร่างการวิจัย
2. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาประมวล กำหนดขอบเขตของเนื้อหาเพื่อสร้างเครื่องมือ ตรวจสอบคุณภาพ และพัฒนาเครื่องมือโดยเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาตรวจสอบความสอดคล้องและครอบคลุมข้อคำถาม ความเหมาะสม และนำมาปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา
3. นำเครื่องมือที่ได้ไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์

(Index of item Objective Congruence : IOC) ที่คำนวณได้มากกว่าหรือเท่ากับ 0.50 จากนั้นนำไปปรับปรุงตามที่คุณเชี่ยวชาญได้ตรวจสอบค่า IOC มีค่าระหว่าง 0.67–1.00

4. นำเครื่องมือที่ได้ปรับปรุงแล้ว ไปทดลองใช้ (Try-Out) กับกลุ่มทดลองกับผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยาเขต 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน และนำแบบสอบถามมาหาค่าความเชื่อมั่นใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของ ครอนบัต โดยมีความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.83

5. นำเครื่องมือที่ได้ปรับปรุงแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อขอความเห็นชอบ และนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลศึกษาชั้นตอน โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. บันทึกขอออกหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามจากวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา ถึงผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยาเขต 1

2. นำแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความร่วมมือไปยังสถานศึกษาที่เป็นตัวอย่าง พร้อมทั้งกำหนดเวลาเพื่อเก็บแบบสอบถามคืน โดยผู้วิจัยเดินทางไปเก็บข้อมูลด้วยตนเอง

3. เก็บรวบรวมแบบสอบถามและนำผลไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยอาศัยการคำนวณจากโปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ ซึ่งการทดสอบและวิเคราะห์ข้อมูลได้ดำเนินการ ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ในด้านตำแหน่งหน้าที่ และขนาดของโรงเรียน โดยหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำนวน 6 ปัจจัย ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านผู้บริหาร 2) ปัจจัยด้านครูผู้สอน 3) ปัจจัยด้านผู้ปกครองและชุมชน 4) ปัจจัยด้านงบประมาณ 5) ปัจจัยด้าน

อาคารสถานที่ 6) ปัจจัยด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เปรียบเทียบเกณฑ์และแปลความหมายแต่ละระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2554, หน้า 121)

ค่าเฉลี่ย 4.51–5.00 หมายถึง มีระดับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานวิชาการ มากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51–4.50 หมายถึง มีระดับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานวิชาการ มาก

ค่าเฉลี่ย 2.51–3.50 หมายถึง มีระดับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานวิชาการ ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51–2.50 หมายถึง มีระดับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานวิชาการ น้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00–1.50 หมายถึง มีระดับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานวิชาการ น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านงานหลักสูตรและการบริหารงานหลักสูตร 2) ด้านงานจัดการเรียน การสอน 3) ด้านงานวัดผลและประเมินผล 4) ด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เปรียบเทียบเกณฑ์และแปลความหมาย แต่ละระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2554, หน้า 121)

ค่าเฉลี่ย 4.51–5.00 หมายถึง มีระดับการบริหารงานวิชาการ มากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51–4.50 หมายถึง มีระดับการบริหารงานวิชาการ มาก

ค่าเฉลี่ย 2.51–3.50 หมายถึง มีระดับการบริหารงานวิชาการ ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51–2.50 หมายถึง มีระดับการบริหารงานวิชาการ น้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00–1.50 หมายถึง มีระดับการบริหารงานวิชาการ น้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การหาคุณภาพเครื่องมือ

1. ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ด้วยการหาดัชนีความสอดคล้องของคำถาม (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยการหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์ ใช้สูตรดังนี้ (ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน, 2551)

$$IOC = \frac{\sum R}{n}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับประเด็นหลักของเนื้อหา

$\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

n แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

2. ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงตรง (Reliability Coefficients) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) โดยใช้สูตร ดังนี้ (Cronbach, 1990)

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left[1 - \frac{\sum S_{Items}^2}{S_{Total}^2} \right]$$

เมื่อ α_k แทน ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

k แทน จำนวนข้อของแบบสอบถาม

S_{Items} แทน ค่าความแปรปรวนของแบบสอบถามแต่ละข้อ

S_{Total} แทน ค่าความแปรปรวนของแบบสอบถามทั้งฉบับ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ความถี่ (Frequency)
2. ค่าร้อยละ (Percentage) โดยใช้สูตร ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553)

$$P = \frac{f}{n} \times 100$$

เมื่อ P แทน จำนวนร้อยละ

f แทน ค่าความถี่หรือคะแนนที่ต้องการแปลงให้เป็นร้อยละ

n แทน จำนวนความถี่ทั้งหมดหรือคะแนนเต็ม

3. ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean or Mean) โดยใช้สูตร ดังนี้ (พิชิต ฤทธิจักรูญ. 2556:

121)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{n}$$

เมื่อ	\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ยหรือตัวกลางเลขคณิต
	$\sum X$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของคะแนน
	n	แทน	จำนวนข้อมูลทั้งหมด

4. ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้สูตรดังนี้ (พิชิต ฤทธิจักรูญ,

2556)

$$SD = \sqrt{\frac{n \sum X^2 - (\sum X)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ	SD	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	$\sum X^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนยกกำลังสอง
	$(\sum X)^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง
	n	แทน	จำนวนข้อมูลทั้งหมดของกลุ่มตัวอย่าง

5. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) โดยใช้สูตร ดังนี้ (Ferguson,1981:113)

$$r_{xy} = \frac{n \sum XY - (\sum X)(\sum Y)}{\sqrt{[n \sum X^2 - (\sum X)^2] [n \sum Y^2 - (\sum Y)^2]}}$$

เมื่อ	r_{xy}	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร x กับ y
	$\sum x$	แทน	ผลรวมของคะแนนชุด x
	$\sum y$	แทน	ผลรวมของคะแนนชุด y
	$\sum x^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนชุด x แต่ละตัวยกกำลังสอง
	$\sum y^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนชุด y แต่ละตัวยกกำลังสอง
	$\sum xy$	แทน	ผลรวมระหว่างผลคูณชุด x กับ y
	n	แทน	จำนวนคู่ของข้อมูลในกลุ่มตัวอย่าง

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การแปลความหมายของการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

n	แทน	จำนวนผู้บริหาร และครูในกลุ่มตัวอย่าง
\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
SS	แทน	ค่าผลรวมคะแนนเบี่ยงเบนแต่ละตัวยกกำลังสองความแปรปรวน
MS	แทน	ค่าความแปรปรวนเฉลี่ย
Df	แทน	ชั้นของความอิสระ
t	แทน	ค่าสถิติแจกแจงแบบที
F	แทน	ค่าสถิติแจกแจงแบบเอฟ
r_{xy}	แทน	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
R	แทน	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
R^2	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การทำนาย
R^2_{adj}	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การทำนายปรับ
B	แทน	สัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวพยากรณ์ ในรูปคะแนนดิบ
β	แทน	สัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวพยากรณ์ ในรูปคะแนนมาตรฐาน
SE.B	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์
S.E.est	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์

VIF	แทน	ปัจจัยการขยายตัวของแปรปรวน (Variance inflation factor)
Tolerance	แทน	ค่าความคงทนของการยอมรับ
X_0	แทน	ค่าเฉลี่ยปัจจัยทางการบริหาร
X_1	แทน	ปัจจัยด้านผู้บริหาร
X_2	แทน	ปัจจัยด้านครูผู้สอน
X_3	แทน	ปัจจัยด้านผู้ปกครองและชุมชน
X_4	แทน	ปัจจัยด้านงบประมาณ
X_5	แทน	ปัจจัยด้านอาคารสถานที่
X_6	แทน	ปัจจัยด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา
Y_0	แทน	ค่าเฉลี่ยการบริหารงานวิชาการ
Y_1	แทน	ด้านงานหลักสูตรและการบริหารงานหลักสูตร
Y_2	แทน	ด้านงานจัดการเรียนการสอน
Y_3	แทน	ด้านงานวัดผลและประเมินผล
Y_4	แทน	ด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา
**	แทน	นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
\hat{Y}	แทน	สมการพยากรณ์ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ในรูปคะแนนดิบ
\hat{Z}	แทน	สมการพยากรณ์ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ในรูปคะแนนมาตรฐาน

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล และแปลความหมายตามลำดับขั้นตอน ดังนี้
 ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระดับการบริหารงานวิชาการกับระดับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1

ตอนที่ 5 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปผู้ตอบแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 27 คน และครูจำนวน 227 คน โดยส่งแบบสอบถามทั้งหมด 27 โรงเรียน เป็นแบบสอบถาม จำนวน 254 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามกลับคืน 254 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 แล้ว นำแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐานทั่วไป แสดงดังตาราง 5 ดังนี้

ตาราง 5 แสดงจำนวนและร้อยละของสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่รับผิดชอบในปัจจุบัน และขนาดของโรงเรียน

สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม		
ผู้บริหารสถานศึกษา	27	10.63
ครูผู้สอน	227	89.37
รวม	254	100.00
2. ขนาดของโรงเรียน		
ขนาดใหญ่พิเศษ	71	27.95
ขนาดกลาง	96	37.80
ขนาดเล็ก	87	34.25
รวม	254	100.00

จากตาราง 5 พบว่า สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นผู้บริหาร จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 10.63 และครูจำนวน 227 คน คิดเป็นร้อยละ 89.37 และขนาดของโรงเรียนเป็นขนาดกลางมากที่สุด จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 37.80

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1

การศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยทางการบริหารงานวิชาการ จำนวน 6 ด้าน นำมาหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยภาพรวม และรายด้าน แสดงดังตาราง 6-12 ดังนี้

ตาราง 6 แสดงระดับของปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 โดยภาพรวม

ข้อ	ปัจจัยการบริหารงานวิชาการ	\bar{X}	S.D.	แปลผล	อันดับ
1	ด้านผู้บริหาร	4.27	0.46	มาก	2
2	ด้านครูผู้สอน	4.35	0.44	มาก	1
3	ด้านผู้ปกครองและชุมชน	3.95	0.39	มาก	5
4	ด้านงบประมาณ	3.75	0.44	มาก	6
5	ด้านอาคารสถานที่	4.23	0.51	มาก	3
6	ด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา	4.18	0.37	มาก	4
รวมเฉลี่ย		4.12	0.31	มาก	

จากตาราง 6 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.11$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านครูผู้สอน ($\bar{X} = 4.35$) รองลงมา คือ ด้านผู้บริหาร ($\bar{X} = 4.27$) และด้านที่เป็นลำดับสุดท้าย คือ ด้านงบประมาณ ($\bar{X} = 3.75$)

ตาราง 7 แสดงระดับของปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ด้านผู้บริหาร

ข้อ	ด้านผู้บริหาร	\bar{X}	S.D.	แปลผล	อันดับ
1	ผู้บริหารมีความรู้ ความสามารถ ในการบริหารงาน วิชาการ	4.25	0.68	มาก	6
2	ผู้บริหารมีภาวะผู้นำทางวิชาการ	4.38	0.65	มาก	1
3	ผู้บริหารมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี	4.30	0.63	มาก	2
4	ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์กว้างไกล	4.28	0.65	มาก	4
5	ผู้บริหารมีบุคลิกภาพที่ดี	4.26	0.66	มาก	5
6	ผู้บริหารมีคุณธรรม จริยธรรม	4.28	0.74	มาก	3
7	ผู้บริหารปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพ เป็น แบบอย่างที่ดีแก่ทุกคน	4.17	0.71	มาก	7
รวมเฉลี่ย		4.27	0.47	มาก	

จากตาราง 7 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ด้านผู้บริหาร โดยรวมอยู่ในระดับมาก
($\bar{X} = 4.40$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ
ผู้บริหารมีภาวะผู้นำทางวิชาการ ($\bar{X} = 4.32$) รองลงมา คือ ผู้บริหารมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี
($\bar{X} = 4.30$) และด้านที่เป็นลำดับสุดท้าย คือ ผู้บริหารปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพ
เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ทุกคน ($\bar{X} = 4.17$)

ตาราง 8 แสดงระดับของปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ด้านครูผู้สอน

ข้อ	ด้านครูผู้สอน	\bar{X}	S.D.	แปลผล	อันดับ
1	ครูมีความรู้ ความสามารถในการจัดการเรียน การสอน	4.46	0.64	มาก	1
2	ครูให้ความช่วยเหลือนักเรียน	4.41	0.71	มาก	3
3	ครูส่งเสริม สนับสนุนให้นักเรียนทำกิจกรรม	4.33	0.75	มาก	4
4	ครูรักและเมตตาครูณาต่อนักเรียนทุกคนเท่า เทียมกัน	4.24	0.79	มาก	7
5	ครูมีคุณธรรม จริยธรรม	4.43	0.54	มาก	2
6	ครูปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพ เป็น แบบอย่างที่ดีแก่ทุกคน	4.31	0.78	มาก	5
7	ครูมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี	4.30	0.90	มาก	6
รวมเฉลี่ย		4.35	0.44	มาก	

จากตาราง 8 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ด้านครูผู้สอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก
($\bar{X} = 4.35$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูมี
ความรู้ ความสามารถในการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.46$) รองลงมา คือ ครูมีคุณธรรม
จริยธรรม ($\bar{X} = 4.43$) และด้านที่เป็นลำดับสุดท้าย คือ ครูรักและเมตตาครูณาต่อนักเรียน
ทุกคนเท่าเทียมกัน ($\bar{X} = 4.24$)

ตาราง 9 แสดงระดับของปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ด้านผู้ปกครองและชุมชน

ข้อ	ด้านผู้ปกครองและชุมชน	\bar{x}	S.D.	แปลผล	อันดับ
1	สถานศึกษาส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้ปกครอง และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา	4.24	0.78	มาก	1
2	สถานศึกษาทำงานร่วมกับชุมชนเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน	4.19	0.68	มาก	2
3	สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ชุมชนได้ร่วมคิด ร่วม เสนอแนะ ร่วมตัดสินใจ และร่วมดำเนินการ	3.64	0.61	มาก	4
4	สถานศึกษาสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือ ระหว่างบ้านกับสถานศึกษาให้เกิดผลเชิงบวก	3.72	0.69	มาก	3
รวมเฉลี่ย		3.95	0.39	มาก	

จากตาราง 9 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ด้านผู้ปกครองและชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.95$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษาส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ($\bar{X} = 4.24$) รองลงมา คือ สถานศึกษาทำงานร่วมกับชุมชนเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน ($\bar{X} = 4.19$) และด้านที่เป็นลำดับสุดท้าย คือ สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ชุมชนได้ร่วมคิด ร่วมเสนอแนะ ร่วมตัดสินใจ และร่วมดำเนินการ ($\bar{X} = 3.64$)

ตาราง 10 แสดงระดับของปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ด้านงบประมาณ

ข้อ	ด้านงบประมาณ	\bar{x}	S.D.	แปลผล	อันดับ
1	สถานศึกษาใช้งบประมาณเป็นเครื่องมือในการจัดสรรทรัพยากรทางด้านการบริหารงานวิชาการ	3.65	0.64	มาก	4
2	สถานศึกษาวางแผนในการใช้และจัดสรรเงินงบประมาณในแต่ละด้านของการบริหารงานวิชาการ	3.68	0.63	มาก	3
3	สถานศึกษาวางแผนการปฏิบัติงานในการใช้จ่ายทรัพยากรทางด้านการบริหารงานวิชาการ	3.94	0.68	มาก	1
4	สถานศึกษาใช้งบประมาณในการจัดสรรการจัดการเรียนการสอนอย่างเหมาะสมและพอเพียง	3.73	0.55	มาก	2
รวมเฉลี่ย		3.74	0.44	มาก	

จากตาราง 10 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ด้านงบประมาณ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.74$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษาวางแผนการปฏิบัติงานในการใช้จ่ายทรัพยากรทางด้านการบริหารงานวิชาการ ($\bar{X} = 3.94$) รองลงมา คือ สถานศึกษาใช้งบประมาณในการจัดสรรการจัดการเรียนการสอนอย่างเหมาะสมและพอเพียง ($\bar{X} = 3.73$) และด้านที่เป็นลำดับสุดท้าย คือ สถานศึกษาใช้งบประมาณเป็นเครื่องมือในการจัดสรรทรัพยากรทางด้านการบริหารงานวิชาการ ($\bar{X} = 3.65$)

ตาราง 11 แสดงระดับของปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ด้านอาคารสถานที่

ข้อ	ด้านอาคารสถานที่	\bar{x}	S.D.	แปลผล	อันดับ
1	สถานศึกษามีการวางแผนการใช้อาคาร สถานที่ในสัดส่วนที่เหมาะสมเพียงพอ	4.22	0.72	มาก	2
2	สถานศึกษาสร้างบรรยากาศ และ สิ่งแวดล้อมในการทำงานของผู้บริหาร ครู และบุคลากรดี	4.20	0.78	มาก	3
3	สถานศึกษามีการพัฒนาห้องเรียนมี ลักษณะที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน	4.12	0.78	มาก	4
4	สถานศึกษามีการใช้อาคารสถานที่อย่าง เหมาะสมและคุ้มค่า	4.41	0.73	มาก	1
รวมเฉลี่ย		4.23	0.51	มาก	

จากตาราง 11 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ด้านอาคารสถานที่ โดยรวมอยู่ใน
ระดับมาก ($\bar{X} = 4.23$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด
คือ สถานศึกษามีการใช้อาคารสถานที่อย่างเหมาะสมและคุ้มค่า ($\bar{X} = 4.41$) รองลงมา คือ
สถานศึกษามีการวางแผนการใช้อาคารสถานที่ในสัดส่วนที่เหมาะสมเพียงพอ ($\bar{X} = 4.22$) และด้านที่
เป็นลำดับสุดท้าย คือ สถานศึกษามีการพัฒนาห้องเรียนมีลักษณะที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน
($\bar{X} = 4.12$)

ตาราง 12 แสดงระดับของปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา

ข้อ	ด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา	\bar{x}	S.D.	แปลผล	อันดับ
1	สถานศึกษามีความพอเพียง ความเหมาะสมของเทคโนโลยี	3.83	0.83	มาก	5
2	สถานศึกษามีการส่งเสริมให้มีการใช้เทคโนโลยี ใช้ได้ ใช้เป็น	4.26	0.77	มาก	3
3	สถานศึกษามีสื่อการเรียนการสอน นวัตกรรมที่ทันสมัย	3.95	0.87	มาก	4
4	สถานศึกษามีการเอื้อประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน	4.33	0.71	มาก	2
5	สถานศึกษามีการบำรุงรักษาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาให้อยู่ในสภาพใช้การได้เป็นอย่างดี	4.40	0.72	มาก	1
รวมเฉลี่ย		4.19	0.37	มาก	

จากตาราง 12 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.19$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษามีการบำรุงรักษาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาให้อยู่ในสภาพใช้การได้เป็นอย่างดี ($\bar{X} = 4.40$) รองลงมา คือ สถานศึกษามีการเอื้อประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ($\bar{X} = 4.33$) และด้านที่เป็นลำดับสุดท้าย คือ สถานศึกษามีความพอเพียง ความเหมาะสมของเทคโนโลยี ($\bar{X} = 3.83$)

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ระดับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1

การศึกษาระดับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ จำนวน 4 ด้าน นำมาหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยภาพรวมและรายด้าน แสดงดังตาราง 13-17 ดังนี้

ตาราง 13 แสดงระดับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 โดยภาพรวม

ข้อ	การบริหารงานวิชาการ	\bar{X}	S.D.	แปลผล	อันดับ
1	ด้านงานหลักสูตรและการบริหารงานหลักสูตร	4.54	0.35	มากที่สุด	1
2	ด้านงานจัดการเรียนการสอน	4.47	0.43	มาก	2
3	ด้านงานวัดผลและประเมินผล	4.26	0.63	มาก	4
4	ด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา	4.46	0.51	มาก	3
รวมเฉลี่ย		4.43	0.48	มาก	

จากตาราง 13 พบว่า การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.43$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ ยกเว้น ด้านงานหลักสูตรและการบริหารงานหลักสูตร อยู่ในระดับมากที่สุด โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านงานหลักสูตรและการบริหารงานหลักสูตร ($\bar{X} = 4.54$) รองลงมา ด้านงานจัดการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.47$) ด้านที่มีการบริหารเป็นลำดับสุดท้าย ด้านงานวัดผลและประเมินผล ($\bar{X} = 4.26$)

ตาราง 14 แสดงระดับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ด้านงานหลักสูตรและการบริหารงาน
หลักสูตร

ข้อ	ด้านงานหลักสูตรและการบริหารงาน หลักสูตร	\bar{x}	S.D.	แปลผล	อันดับ
1	สถานศึกษามีการดำเนินการ วางแผน จัดทำหลักสูตร	4.55	0.63	มากที่สุด	4
2	สถานศึกษามีปรับปรุงและพัฒนา หลักสูตร	4.13	0.71	มาก	9
3	สถานศึกษามีจัดทำคู่มือการใช้หลักสูตร	4.24	0.63	มาก	8
4	สถานศึกษามีกิจกรรมต่าง ๆ ทางการศึกษา ที่จัดเป็นรายวิชาหรือเนื้อหาวิชาที่ เหมาะสมให้กับผู้เรียน	4.44	0.79	มาก	5
5	สถานศึกษามีการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และเปลี่ยนแปลง พฤติกรรม	4.37	0.60	มาก	7
6	สถานศึกษามีการปรับหลักสูตรเพื่อเตรียม ให้เป็นพลเมืองที่มีความพร้อมในยุค เศรษฐกิจดิจิทัล	4.39	0.58	มาก	6
7	สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะในการคิดวิเคราะห์	4.80	0.40	มากที่สุด	1
8	สถานศึกษามีการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ สหวิชาการ ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง	4.61	0.62	มากที่สุด	3
9	สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะชีวิตและทักษะในการ ทำงาน	4.66	0.53	มากที่สุด	2
รวมเฉลี่ย		4.54	0.35	มากที่สุด	

จากตาราง 14 พบว่า การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 4 ข้อ และอยู่ในระดับมาก จำนวน 5 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะในการคิดวิเคราะห์ ($\bar{X} = 4.80$) รองลงมา สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะชีวิตและทักษะในการทำงาน ($\bar{X} = 4.66$) ด้านที่มีการบริหารเป็นลำดับสุดท้าย สถานศึกษามีการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ($\bar{X} = 4.13$)

ตาราง 15 แสดงระดับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ด้านงานจัดการเรียนการสอน

ข้อ	ด้านงานจัดการเรียนการสอน	\bar{x}	S.D.	แปลผล	อันดับ
1	สถานศึกษามีการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.72	0.45	มากที่สุด	1
2	สถานศึกษามีการจัดครูเข้าสอนในชั้นเรียนให้ตรงตามความสามารถ และความถนัด	3.80	0.92	มาก	6
3	สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมประสบการณ์ที่หลากหลายมีความหมายกับผู้เรียน	4.25	0.58	มาก	5
4	สถานศึกษามีการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้และส่งเสริมการเรียนรู้ ใช้สื่อและสังคมออนไลน์ที่มีวิจารณญาณ	4.71	0.45	มาก	2
5	สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์และเกิดการเรียนรู้	4.64	0.58	มาก	4
6	สถานศึกษามีการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่ต้องคำนึงถึงตัวบุคคล	4.67	0.56	มาก	3
รวมเฉลี่ย		4.47	0.43	มาก	

จากตาราง 15 พบว่า การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 1 ข้อ และอยู่ในระดับมาก จำนวน 5 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษามีการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($\bar{X} = 4.72$) รองลงมา สถานศึกษามีการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้และส่งเสริมการเรียนรู้

ใช้สื่อและสังคมออนไลน์ที่มีวิจาร์ณญาณ ($\bar{X} = 4.71$) ด้านที่มีการบริหารเป็นลำดับสุดท้าย สถานศึกษามีการจัดครูเข้าสอนในชั้นเรียนให้ตรงตามความสามารถ และความถนัด ($\bar{X} = 3.80$)

ตาราง 16 แสดงระดับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ด้านงานวัดผลและประเมินผล

ข้อ	ด้านงานวัดผลและประเมินผล	\bar{x}	S.D.	แปลผล	อันดับ
1	สถานศึกษามีการพัฒนาคุณภาพการศึกษา	4.21	0.93	มาก	3
2	สถานศึกษามีการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศที่ จำเป็น	4.32	0.89	มาก	1
3	สถานศึกษามีการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียน อย่างมีคุณภาพการเรียนรู้ตามผลการเรียนรู้ ที่คาดหวังและมาตรฐานการเรียนรู้	4.24	0.67	มาก	2
รวมเฉลี่ย		4.26	0.63	มาก	

จากตาราง 16 พบว่า การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.26$) เมื่อพิจารณา เป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษามีการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศที่จำเป็น ($\bar{X} = 4.32$) สถานศึกษามีการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนอย่างมีคุณภาพการเรียนรู้ตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและมาตรฐานการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.24$) ด้านที่มีการบริหารเป็นลำดับสุดท้าย สถานศึกษามีการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ($\bar{X} = 4.21$)

ตาราง 17 แสดงการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา

ข้อ	ด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา	\bar{x}	S.D.	แปลผล	อันดับ
1	สถานศึกษามีกระบวนการจัดการบริหาร การศึกษาเพื่อชี้แนะความช่วยเหลือและ ความร่วมมือกับครู และบุคคลที่ เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา	4.33	0.47	มาก	4
2	สถานศึกษามีการช่วยเหลือ ปรับปรุง พัฒนา การเรียนการสอน	4.41	0.80	มาก	3
3	สถานศึกษามีการเพิ่มคุณภาพของ นักเรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายของ การศึกษา	4.55	0.60	มากที่สุด	2
4	สถานศึกษามีการแสวงหาความจริง ความรู้และคุณค่าในสิ่งต่าง ๆ ที่ เกี่ยวข้องกับการศึกษา	4.24	0.74	มาก	5
5	สถานศึกษามีส่วนร่วมในการทำงาน ร่วมกับผู้อื่นติดต่อประสานงานการจูง ใจ เพื่อการเปลี่ยนแปลงไปสู่เป้าหมาย ของการจัดการศึกษา	4.63	0.63	มากที่สุด	1
รวมเฉลี่ย		4.46	0.51	มาก	

จากตาราง 17 พบว่า การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 2 ข้อ และอยู่ในระดับมาก จำนวน 3 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษามีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกับผู้อื่นติดต่อประสานงานการจูงใจ เพื่อการเปลี่ยนแปลงไปสู่เป้าหมายของการจัดการศึกษา ($\bar{X} = 4.63$) รองลงมา สถานศึกษามีการเพิ่มคุณภาพของนักเรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายของการศึกษา ($\bar{X} = 4.55$) สถานศึกษามีการแสวงหาความจริง ความรู้และคุณค่าในสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ($\bar{X} = 4.24$)

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระดับการบริหารงานวิชาการกับระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1

ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (r_{xy}) ผลแสดงดังตาราง

ตาราง 18 แสดงค่าความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1

ปัจจัย	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X ₆	X ₀
X ₁	1.00						
X ₂	.69**	1.00					
X ₃	.36**	.28**	1.00				
X ₄	.32**	.45**	.31**	1.00			
X ₅	.23**	.50**	.25**	.71**	1.00		
X ₆	-.33	.35**	.08	.54**	.77**	1.00	
Y ₀	.41**	.64**	*.41**	.62**	.76**	.61**	1.00

หมายเหตุ: ** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 18 แสดงว่า เมื่อพิจารณาค่าสหสัมพันธ์ พบว่า ปัจจัยที่ใช้หาความสัมพันธ์กับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 คือ ด้านผู้บริหาร ด้านครูผู้สอน ด้านผู้ปกครองและชุมชน ด้านงบประมาณ ด้านอาคารสถานที่ ด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ระหว่าง 0.41 – 0.76

ตอนที่ 5 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1

ตาราง 19 แสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพยากรณ์ที่แยกเป็น
รายด้านเพื่อตรวจสอบสถานะร่วมเส้นตรงพหุ (Multicollinearity)

ตัวแปรพยากรณ์	Tolerance	VIF
ด้านอาคารสถานที่ (x ₅)	.34	2.98
ด้านครูผู้สอน (x ₂)	.72	1.39
ด้านผู้ปกครองและชุมชน (x ₃)	.88	1.13
ด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา (x ₆)	.40	2.50

จากตาราง 19 พบว่า ตัวแปรพยากรณ์มีความสัมพันธ์กัน เนื่องจากค่า Tolerance มีค่าไม่ต่ำกว่า .10 และค่า VIF น้อยกว่า 10 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ตัวแปรพยากรณ์ ไม่มีลักษณะเป็นภาวะร่วมเส้นตรงพหุ (Multicollinearity) ซึ่งมีผลทำให้การพยากรณ์ที่สร้างขึ้นมา มีความคลาดเคลื่อนสูง ดังนั้น จึงเป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้นของการใช้สถิติวิเคราะห์การถดถอย คือ ด้านอาคารสถานที่ (x₅) ด้านครูผู้สอน (x₂) ด้านผู้ปกครองและชุมชน (x₃) และด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา (x₆) ผลการวิเคราะห์แสดงค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรไม่มีปัญหาเรื่องภาวะร่วมเส้นตรงพหุ (Multicollinearity) และทำการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณต่อไปได้

ตาราง 20 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 จากปัจจัยด้านต่างๆ

	SS	df	MS	F	P
สมการถดถอย	27.04	6	4.51	98.67**	.00
ความคลาดเคลื่อน	11.28	247	.04		
รวม	38.33				

หมายเหตุ: **P < .01

จากตาราง 20 พบว่า การวิเคราะห์ความแปรปรวนในการพยากรณ์การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 21 แสดงค่าสถิติของตัวพยากรณ์ที่ใช้พยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1

ตัวแปรพยากรณ์	B	β	SE.B	t	P
ด้านอาคารสถานที่ (X ₅)	.35	.46	.05	7.66**	.34
ด้านครูผู้สอน (X ₂)	.27	.31	.04	7.47**	.72
ด้านผู้ปกครองและชุมชน (X ₃)	.20	.20	.04	5.39**	.85
ด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา (X ₆)	.14	.13	.06	2.40**	.40
ค่าคงที่	.40		.22	1.87**	.63
R = .84		R ² = .71	R ² _{adj} = .70	S.E.est = .21	

หมายเหตุ: **P < .01

จากตาราง 21 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณสะสมของตัวแปรพยากรณ์ทั้ง 4 ตัวแปร กับตัวแปรการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 มีค่าเท่ากับ .84 ค่าคลาดเคลื่อนจากการพยากรณ์เท่ากับ .21 และพบว่า ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณของตัวแปรพยากรณ์มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งตัวแปรที่สามารถพยากรณ์การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ประกอบด้วย 4 ปัจจัย คือ ด้านอาคารสถานที่ (X₅) ด้านครูผู้สอน (X₂) ด้านผู้ปกครองและชุมชน (X₃) และด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา (X₆) ตามลำดับ ซึ่งสามารถเขียนในรูปแบบของสมการพยากรณ์ในสมการรูปคะแนนดิบ และสมการรูปคะแนนมาตรฐาน ได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = .40 + .35(X_5) + .27(X_2) + .20(X_3) + .14(X_6)$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z} = .46(Z_5) + .31(Z_2) + .20(Z_3) + .13(Z_6)$$

เมื่อเรียงลำดับของปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 มากที่สุด ได้แก่ ด้านอาคารสถานที่ (x_5) ($\beta = .46$) รองลงมา ได้แก่ ด้านครูผู้สอน (x_2) ($\beta = .31$) ด้านผู้ปกครองและชุมชน (x_3) ($\beta = .20$) ตามลำดับ ส่วนน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา (x_6) ($\beta = .13$)

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และขอเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 โดยผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 และตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 เก็บรวบรวมข้อมูลโดยส่งแบบสอบถามไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 254 ฉบับ จากนั้นผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามที่ส่งกลับมาทั้งหมด นำข้อมูลไปใช้ในการวิเคราะห์ผลทางสถิติด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ตอนที่ 1 นำเสนอด้วยค่าความถี่ (f) และค่าร้อยละ (%) ตอนที่ 2 และตอนที่ 3 นำเสนอด้วยค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของแต่ละด้าน จากนั้นวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r_{xy})

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

1. ผลการศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกปัจจัย เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านครูผู้สอน ด้านผู้บริหาร ด้านอาคารสถานที่ ด้านผู้ปกครองและชุมชน ด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา และด้านงบประมาณ

2. ผลการศึกษาระดับการบริหารวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 โดยรวมทุกด้าน อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไป

หาน้อย คือ ด้านงานหลักสูตรและการบริหารงานหลักสูตร ด้านงานจัดการเรียนการสอน ด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา และด้านงานวัดผลและประเมินผล

3. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารวิชาการของสถานศึกษากับระดับการบริหารงานวิชาการของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพะเยา เขต 1 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารวิชาการของสถานศึกษากับระดับการบริหารงานวิชาการของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ทุกด้าน ได้แก่ ด้านผู้บริหาร ด้านครูผู้สอน ด้านผู้ปกครองและชุมชน ด้านงบประมาณ ด้านอาคารสถานที่ ด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ระหว่าง 0.41 – 0.76

4. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยกับการบริหารงานวิชาการของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 พบว่า ปัจจัยที่สามารถพยากรณ์การบริหารงานวิชาการของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ประกอบด้วย 4 ปัจจัย ได้แก่ ด้านอาคารสถานที่ ด้านครูผู้สอน ด้านผู้ปกครองและชุมชน และด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

จากการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 มีข้อค้นพบที่ควรนำมาอภิปรายตามวัตถุประสงค์ และสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

1. ปัจจัยทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 โดยรวมและรายด้านส่งผลอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ปัจจัยด้านครูผู้สอน ปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านอาคารสถานที่ ปัจจัยด้านผู้ปกครองและชุมชน ปัจจัยด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา และปัจจัยด้านงบประมาณ มีประเด็นที่น่าสนใจและนำมาอภิปราย ดังนี้

1.1 ปัจจัยด้านผู้บริหาร โดยรวมส่งผลอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ผู้บริหารมีภาวะผู้นำทางวิชาการ เนื่องด้วยผู้บริหาร เป็นปัจจัยสำคัญที่คอยขับเคลื่อนให้การบริหารงานวิชาการไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ และการที่จะขับเคลื่อนการบริหารงานวิชาการให้ไปสู่เป้าหมายได้ทางสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา

เขต 1 ได้สังเกตเห็นถึงความสำคัญในเรื่องของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ซึ่งจะพบว่าผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการ จะเป็นผู้สามารถบริหารงาน มองเห็นภาพรวมของการบริหารงานวิชาการ เพื่อที่จะได้ทราบถึงองค์ประกอบต่าง ๆ ที่จะช่วยขับเคลื่อนการทำงานของงานฝ่ายวิชาการได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถนำประสบการณ์ที่มีอยู่มาใช้ในการวิเคราะห์ จุดเด่น จุดด้อย ของการบริหารวิชาการ ทำให้ผู้บริหารใช้คนได้ตรงกับงาน ส่งผลทำให้การบริหารงานวิชาการประสบผลสำเร็จ บรรลุตามวัตถุประสงค์ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อธิวัฒน์ พันธุ์รัตน์ (2562) พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 โดยรวมและเป็นรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และสุชาติ ถาวรชาติ (2559) พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษา

1.2 ปัจจัยด้านครูผู้สอน โดยรวมส่งผลอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูมีความรู้ ความสามารถในการจัดการเรียนการสอน เนื่องด้วยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เป็นตัวบ่งบอกถึงคุณภาพในการบริหารวิชาการของสถานศึกษา ซึ่งครูผู้สอนจะมีบทบาทสำคัญในการที่จะช่วยพัฒนาคุณภาพของการบริหารงานวิชาการ ในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ซึ่งสถานศึกษาของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ได้สังเกตเห็นว่า การมีความรู้ ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนนั้นเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด เนื่องจากสถานศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูง พบว่าครูผู้สอนในสถานศึกษานั้น ๆ เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เข็มสร ไข่งศรี (2557) พบว่า ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ด้านครูผู้สอน อยู่ในระดับมาก และสมเกียรติ มาลา (2554) พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเทศบาล สังกัดเทศบาลเมืองกำแพงเพชร ด้านคุณลักษณะความเป็นครูที่ดี อยู่ในระดับมาก

1.3 ปัจจัยด้านผู้ปกครองและชุมชน โดยรวมส่งผลอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษาส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เนื่องด้วยการที่สถานศึกษาส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ถือเป็นกระบวนการเรียนรู้ซึ่งกันและกันของทุกฝ่าย นับตั้งแต่การแสดงความคิดเห็น การวางแผน การดำเนินการและการแก้ไขปัญหา ตลอดจนการควบคุม กำกับ ติดตามและประเมินผล เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาการศึกษาให้เป็นไปตาม

วัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ นับเป็นกระบวนการที่สำคัญที่จะช่วยพัฒนาการศึกษาให้ตอบสนองความต้องการของนักเรียน โดยเฉพาะในโรงเรียนขนาดเล็ก หากชุมชนมีส่วนร่วมในการสนับสนุนทรัพยากรการศึกษา รวมถึงการเชิญผู้ปกครองที่มีความรู้และมีเวลาว่างมาเป็นครูพ่อนักเรียน ให้ความรู้ด้านวิชาการด้านภูมิปัญญากับบุตรหลาน ย่อมเกิดผลดีทั้งต่อโรงเรียนและนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 เห็นว่าการที่ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เพราะผู้ปกครองจะมีการติดตามผลการเรียนอยู่เสมอ ดูแลเอาใจใส่เมื่อเกิดปัญหา และในด้านพฤติกรรมก็จะช่วยป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมที่เป็นปัญหาที่อาจจะส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ทำให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอย่างมีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสุชาติ ถาวรชาติ (2559, หน้า 22) พบว่า ปัจจัยด้านผู้ปกครองและชุมชน เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก และเอมิกา โต้ง (2552, หน้า 16) พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดาก เขต 2 ด้านผู้ปกครองและชุมชน อยู่ในระดับมาก

1.4 ปัจจัยด้านงบประมาณ โดยรวมส่งผลอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษาวางแผนการปฏิบัติงานในการใช้จ่ายทรัพยากรทางด้านการบริหารงานวิชาการ เนื่องด้วยงบประมาณมีความสำคัญและเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการบริหารงานวิชาการ แต่ทรัพยากรของหน่วยงานนั้นมีจำนวนจำกัด จึงจำเป็นต้องมีการวางแผนการใช้งบประมาณอย่างรอบคอบเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ได้สังเกตเห็นว่าการวางแผนการปฏิบัติงานในการใช้จ่ายทรัพยากรให้สอดคล้องกับสภาพความต้องการด้านวิชาการของสถานศึกษา จะช่วยให้เกิดการใช้งบประมาณได้ตรงตามเป้าหมาย ทำให้เกิดประโยชน์และเกิดความคุ้มค่าต่องานวิชาการที่เป็นไปตามเป้าหมายและมีประสิทธิภาพซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของนิตยา แสนสุข (2556) พบว่า ปัจจัยการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ด้านงบประมาณ อยู่ในระดับ มาก และธีรรัตน์ พลบุรี (2551) พบว่า ปัจจัยด้านงบประมาณ เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับ มาก

1.5 ปัจจัยด้านอาคารสถานที่ โดยรวมส่งผลอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สถานศึกษามีการใช้อาคารสถานที่อย่างเหมาะสมและคุ้มค่า เนื่องด้วยอาคารสถานที่เป็นส่วนที่ช่วยอำนวยความสะดวกให้กับงานวิชาการ ให้สามารถดำเนินการไปได้ด้วยความ

ราบรื่น สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 เห็นว่าการมีอาคารเรียนและอาคารประกอบ เพียงพอกับจำนวนนักเรียน ส่งผลให้การบริหารงานวิชาการมีประสิทธิภาพ สังเกตได้จากสถานศึกษาที่มีอาคารเรียนเพียงพอกับจำนวนนักเรียนนั้น จะเป็นสถานศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีกว่าสถานศึกษาที่มีอาคารเรียนไม่เพียงพอ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดการเรียนการสอนในสภาพแวดล้อมที่ไม่เอื้ออำนวยส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน การมีอาคารเรียนที่เพียงพอจึงเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างมากในการที่จะพัฒนาการบริหารงานวิชาการให้มีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสุชาติ ถาวรชาติ (2559) พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ด้านอาคารสถานที่มีอยู่ในระดับ มาก และสมเกียรติ มาลา (2554) พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเทศบาล สังกัดเทศบาลเมืองกำแพงเพชร ด้านความพร้อมของอาคารสถานที่ส่งผลอยู่ในระดับมาก และ Kate (2007) ได้วิจัยเรื่องผลที่ได้รับจากการบริหารงานวิชาการโรงเรียนประถมศึกษา พบว่า นักเรียนชอบการจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนให้มีสภาพคล้ายบ้าน นักเรียนมีความตั้งใจเรียนเพิ่มขึ้น

1.6 ปัจจัยด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา โดยรวมส่งผลอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษามีการบำรุงรักษาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาให้อยู่ในสภาพใช้การได้เป็นอย่างดี เนื่องด้วยสื่อและเทคโนโลยีนั้นเป็นสิ่งที่สำคัญที่ครูผู้สอนต้องเพื่อให้ประกอบในการจัดการเรียนการสอน เพราะสื่อเหล่านั้นจะช่วยกระตุ้นและส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ และเทคโนโลยีทางการศึกษาเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างมากในยุคสมัยนี้ เพราะเป็นสิ่งที่ช่วยส่งเสริมและอำนวยความสะดวกในการจัดการศึกษาให้ทันสมัยและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 เห็นว่าการมีสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษานั้น เป็นสิ่งที่ดีที่จะช่วยส่งเสริมให้การบริหารงานวิชาการมีคุณภาพ ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และเข้าถึงการเรียนได้ทุกที่ แต่ถ้าสื่อเทคโนโลยีของสถานศึกษาไม่ได้อยู่ในสภาพที่พร้อมใช้งานได้ การมีสื่อเทคโนโลยีทางการศึกษาของสถานศึกษานั้นก็ไม่เกิดประโยชน์ การบำรุงรักษาสื่อเทคโนโลยีทางการศึกษานั้นมีความจำเป็นและเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสุชาติ ถาวรชาติ (2559) พบว่า ปัจจัยด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับ มาก และนิตยา แสนสุข (2556) พบว่า ปัจจัยด้านสื่อและเทคโนโลยี เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 อยู่ในระดับมาก

2. การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ทั้ง 4 ด้าน โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า ด้านงานหลักสูตรและการบริหารงานหลักสูตร อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนที่อยู่ในสถานศึกษา มีความมุ่งมั่นและตระหนักถึงความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของสถานศึกษา ที่มุ่งพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้เป็นผู้ที่มีคุณภาพตรงตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ประกอบกับผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนมีการเตรียมความพร้อมในเรื่องนโยบายที่มีการเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพและเพิ่มประสิทธิภาพทางการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง โดยมีการกำกับติดตาม ส่งเสริม สนับสนุน อย่างใกล้ชิด ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ นิตยา แสนสุข (2556, หน้า 5) พบว่า การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 โดยรวมและเป็นรายด้านทุกด้าน อยู่ในระดับมาก และ เขษมสร ไข่งศรี (2557, หน้า 131-144) พบว่า การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 โดยภาพรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

3. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 เมื่อวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพยากรณ์กับตัวแปรเกณฑ์ พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานข้อที่ 1 ทั้งนี้เนื่องมาจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 มีการกำหนดโครงสร้างการบริหารสถานศึกษาอย่างชัดเจน กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ กลยุทธ์ มีการอบรมพัฒนาผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เข้าใจในระบบแผนกลยุทธ์ในการบริหารและจัดการศึกษา มีการประสานความร่วมมือกับองค์กรหน่วยงานของรัฐและภาคเอกชน มีแผนในการนิเทศติดตามผลให้มีความสำคัญกับการบริหารงานทุกด้าน มุ่งเน้นบริหารงานวิชาการเพราะถือเป็นหัวใจสำคัญที่จะส่งผลต่อความสำเร็จของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ นิตยา แสนสุข (2556) พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารงานวิชาการกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลการวิจัยของ สุชาติดา ถาวรชาติ (2559) พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารงานวิชาการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 พบว่า สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ปัจจัยที่ศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา มีอย่างน้อย 1 ปัจจัย โดยจากการวิจัย พบว่า ทุกตัวเป็นตัวพยากรณ์ที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา มีความสัมพันธ์กันในระดับสูงทุกคู่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสามารถเรียงลำดับตามค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ จากมากไปน้อยมีดังนี้ 4 ปัจจัย ได้แก่ ด้านอาคารสถานที่ ด้านครูผู้สอน ด้านผู้ปกครองและชุมชน และด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา ผู้วิจัยมีประเด็นอภิปราย ดังนี้

4.1 ด้านอาคารสถานที่ เป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เนื่องจาก สถานศึกษามีอาคารเรียนและอาคารประกอบ เพียงพอกับจำนวนนักเรียน เนื่องด้วยอาคารสถานที่เป็นส่วนที่ช่วยอำนวยความสะดวกให้กับงานวิชาการ ให้สามารถดำเนินการไปได้ด้วยความราบรื่น สถานศึกษาที่มีบรรยากาศน่าอยู่ ร่มรื่น สวยงาม และเอื้อต่อการเรียนรู้ จะช่วยให้นักเรียนอยากมาโรงเรียน และเกิดความตั้งใจในการเรียนรู้ จึงมีการประเมินการจัดสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษา และครูร่วมมือกันปรับปรุงสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาให้มีความร่มรื่น น่าอยู่ เหมาะแก่การเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของธีรธัม พลบุรี (2551) ได้ทำวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานองบัวลำภู พบว่า ปัจจัยด้านอาคารสถานที่ เป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก

4.2 ด้านครูผู้สอนเป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เนื่องจากครูเป็นผู้ที่มีความสามารถในการจัดการเรียนการสอน การให้คำแนะนำ เพื่อให้เกิดประโยชน์ทางการเรียน สำหรับนักเรียน มีหน้าที่ในการสอนนักเรียน เกี่ยวกับวิชาความรู้ หลักการคิดการอ่าน รวมถึงการปฏิบัติและแนวทางในการทำงาน บทบาทและหน้าที่ของครู คือหัวใจสำคัญที่จะทำให้ลูกศิษย์ประสบความสำเร็จในด้านการศึกษา หน้าที่ และการทำงาน ครูที่ดีต้องทำการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ มีการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความสามารถและความสนใจของนักเรียน และยังสามารถให้บริการการแนะแนวในด้านการเรียน จัดทำและใช้สื่อการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของสมเกียรติ มาลา (2555) ได้ทำวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ

บริหารงานวิชาการของโรงเรียนเทศบาล สังกัดเทศบาลเมืองกำแพงเพชร พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเทศบาล สังกัดเทศบาลเมืองกำแพงเพชร พบว่า ด้านคุณลักษณะความเป็นครูที่ดีส่งผลอยู่ในระดับมาก

4.3 ด้านผู้ปกครองและชุมชนเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เนื่องจากสถานศึกษาได้เปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนได้ร่วมคิด ร่วมเสนอแนะ ร่วมตัดสินใจ และร่วมกันดำเนินการในการจัดการศึกษา ตลอดจนจนให้เข้าร่วมประชุมเพื่อรับฟังรายงานผลการดำเนินงานของสถานศึกษา รวมทั้งให้การสนับสนุนการดำเนินงานของสถานศึกษาทั้งการให้คำปรึกษาชี้แนะและการบริจาคทุนทรัพย์ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ Kijai (1987) ได้วิจัยเรื่อง คุณลักษณะของโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จ มาจากปัจจัยพื้นฐาน 5 ประการ พบว่า ปัจจัยความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จของโรงเรียนในระดับมาก

4.4 ด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เนื่องจากสถานศึกษามีการบำรุงรักษาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาให้อยู่ในสภาพใช้การได้เป็นอย่างดี เนื่องด้วยสื่อและเทคโนโลยีเป็นสิ่งสำคัญที่ครูผู้สอนใช้ประกอบในการจัดการเรียนการสอน เพราะสื่อเหล่านั้นจะช่วยกระตุ้นและส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ และเทคโนโลยีทางการศึกษาเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างมากในยุคสมัยนี้ เพราะเป็นสิ่งที่จะช่วยส่งเสริมและอำนวยความสะดวกในการจัดการศึกษาให้ทันสมัยและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของนิตยา แสนสุข (2556) ได้ทำวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 พบว่าปัจจัยด้านสื่อและเทคโนโลยี เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 อยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

จากสรุปผลการวิจัยและการอภิปรายผลการวิจัย เรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ปัจจัยการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ประกอบด้วย ปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านครูผู้สอน ปัจจัยด้านผู้ปกครองและชุมชน ปัจจัยด้านงบประมาณ ปัจจัยด้านอาคารสถานที่ และปัจจัยด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา ทุกปัจจัยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารงานวิชาการ ดังนั้นควรให้ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องในการบริหารงานวิชาการ นำปัจจัยเหล่านี้ไปใช้เพื่อวางแผนปรับปรุง และพัฒนาคุณภาพงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1

2. ปัจจัยการบริหารงานวิชาการที่มีความสัมพันธ์กับการบริหารงานวิชาการสูงสุดคือ ด้านครูผู้สอน ดังนั้นเพื่อให้การปฏิบัติงานวิชาการมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ครูผู้สอนจึงสมควรได้รับการพัฒนา เช่น การฝึกอบรมพัฒนาความรู้ ความสามารถ ตลอดจนเทคนิคเกี่ยวกับการผลิตสื่อเทคโนโลยีการศึกษาที่เหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนรู้ นอกจากนี้ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องรู้เกี่ยวกับความรู้ ความสามารถของผู้ใต้บังคับบัญชา และมอบหมายงานตามความถนัด เลือกรคนให้เหมาะกับงาน เพื่อครูจะได้มีความสุขและเกิดความพอใจในการทำงาน และสิ่งสำคัญคือขวัญและกำลังใจ ซึ่งมีผลต่อการทำงานอย่างยิ่ง ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญกับความรู้สึกรักของครูทุกคน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการในยุคหลังปกติใหม่ (New Normal)
2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนางานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมล ภูประเสริฐ. (2544). **การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา**. กรุงเทพฯ: เสริมสิน
พีรเพลส ซิสเต็ม.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). **การปฏิรูประบบบริหารการศึกษาในกระทรวง
ศึกษาธิการ**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). **แผนปฏิบัติการกระทรวงศึกษาธิการเพื่อรองรับนโยบาย
รัฐบาลปี งบประมาณ พ.ศ. 2550-2551**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์
การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**.
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กรมวิชาการ. (2545). **แนวทางการวัดและประเมินผลการเรียน**. กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์กรมวิชาการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **สาระสำคัญของหลักสูตรแกนกลางการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตร
แห่งประเทศไทย.
- กิดานันท์ มลิทอง. (2548). **เทคโนโลยีการศึกษาและนวัตกรรม**. กรุงเทพฯ:
อรุณการพิมพ์.
- เชมสมร ไช่ศรี. (2557). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา
ขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41**.
วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, กำแพงเพชร.
- จันทร์ธานี สงวนนาม. (2545). **ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา**. กรุงเทพฯ: บุค
พอยท์.
- จรุณี แก้วเอี่ยมหน้า. (2557). **เทคนิคการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา
กลยุทธ์และแนวทางการปฏิบัติสำหรับผู้บริหารมืออาชีพ**. สงขลา:
ชานเมืองการพิมพ์.
- จตุรภัทร ประทุม. (2559). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27**. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัย
บูรพา, ชลบุรี.

- ชัต บุญญา. (2549). **หลักการแนวคิดในการนิเทศการศึกษายุคใหม่**. สืบค้นเมื่อ 18 พฤษภาคม 2564, จาก http://www.nitesonline.net/warasan/8_chat.doc
- ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์. (2545). **การบริหารวิชาการ**. ปัตตานี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์. (2546). **การบริหารงานวิชาการ** (พิมพ์ครั้งที่ 2). ปัตตานี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- ชนแดน สมบุตร. (2549). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรมและบาลี สำนักเรียนในกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, กรุงเทพฯ.
- ดวงเพ็ญ ทுகิต. (2551). **ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการบริหารงานวิชาการตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุทัยธานี เขต 2**. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, นครสวรรค์.
- ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน. (2551). **การประยุกต์ใช้ SPSS วิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัย** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กอปสินธุ์: ประสานการพิมพ์.
- ธีระ รุณเจริญ. (2546). **การบริหารโรงเรียนยุคปฏิรูปการศึกษา**. กรุงเทพฯ: แอลเพรส.
- ธีรต์ม พลบุรี. (2551). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานองบัวลำภู**. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี, อุดรธานี.
- นราลักษณ์ ชันธรุจี. (2548). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระราชทานระดับประถมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น อุดรธานี เลยและหนองคาย**. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, เลย.
- นิตยา แสนสุข. (2556). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26**. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, กำแพงเพชร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). **การวิจัยเบื้องต้น** (ฉบับปรับปรุงใหม่). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2551). **วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย** (พิมพ์ครั้งที่ 4). กอปสินธุ์: ประสานการพิมพ์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). **การวิจัยเบื้องต้น** (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปภาณีย์ ดอกดวง (2559). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของ**

**โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาแก่นโนนกาเร็น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัย
ราชภัฏอุบลราชธานี, อุบลราชธานี.**

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2544). **การบริหารงานวิชาการ.** กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2546). **การบริหารงานวิชาการ.** กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). **การบริหารงานวิชาการ.** กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.

พิชิต ฤทธิ์จรรยา. (2556). **หลักการวัดและประเมินผลทางการศึกษา** (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ:
แฮส ออฟ เคอร์มีส.

พิสณ พงศรี. (2550). **การประเมินทางการศึกษา: แนวคิดสู่การปฏิบัติ** (พิมพ์ครั้งที่ 3).
กรุงเทพฯ: เทียมฟ้าการพิมพ์.

ภาวดี อนันต์นาวิ. (2552). **หลักการ แนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา.** ชลบุรี: มนต์รี.

ภาวดี ธาราศรีสุทธิ. (2550). **หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา.** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

มณูญ พันธุ์หล่อ. (2553). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารวิชาการในโรงเรียนอาชีวศึกษา
เอกชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน.** วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏ
อุตรธานี, อุตรธานี.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2545). **การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว** (หน่วยที่
1-7). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

ยนต์ ชุ่มจิต. (2550). **ความเป็นครู.** กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พริ้นติ้ง.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542.** กรุงเทพฯ: นาน
มีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.

ราตรี สอนดี. (2559). **ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพงานวิชาการของโรงเรียนใน
สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ.** วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา,
ชลบุรี.

รุจิร ภูสาระ และจันทราณี สงวนนาม. (2545). **การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา.** กรุงเทพฯ:
บุ๊คพอยท์.

รุ่ง แก้วแดง. (2546). **โรงเรียนนิติบุคคล.** กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิชย์.

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2550). **การบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.** สงขลา:
มหาวิทยาลัยทักษิณ.

- รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2553). การบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (พิมพ์ครั้งที่ 4).
สงขลา: นำศิลป์โฆษณา.
- เลิศณรงค์ พูนเกิดมะเริง. (2546). การศึกษากระบวนการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร
โรงเรียนในโครงการปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏ
นครราชสีมา, นครราชสีมา.
- วิจิตร ศรีสะอาด. (2546). การวิจัยสถาบันกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา. กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์สำนักวิจัยจุฬารัตน์.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2548). ผู้บริหารโรงเรียน: สามมิติการพัฒนาวิชาชีพสู่ความเป็นผู้บริหาร
ที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ.
- ศิริณี มะแอ. (2554). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ
สวนกุหลาบวิทยาลัยปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
เขต 4. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- สมเกียรติ มาลา. (2554). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเทศบาล
สังกัดเทศบาลเมืองกำแพงเพชร. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏ
กำแพงเพชร, กำแพงเพชร
- สมคิด บางโม. (2545). องค์การและการจัดการ. กรุงเทพฯ: วิทย์พัฒนา.
- สมยศ นาวิการ. (2544). ทฤษฎีองค์การ (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: บรรณกิจ.
- สมศักดิ์ ภูวิภาดาธรรม. (2548). การยึดผู้เรียนเป็นสำคัญและการประเมินตามสภาพจริง
(พิมพ์ครั้งที่ 3). เชียงใหม่: แสงศิลป์.
- สงบ ลักษณะ. (2549). การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง. สืบค้นเมื่อ 22 มิถุนายน 2564,
จาก <http://www.moe.go.th/main2/article-sagob/assess.htm>
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2563). รายงานการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ
ขั้นพื้นฐาน (O-Net). สืบค้นเมื่อ 25 พฤษภาคม 2564, จาก www.niets.or.th
- สันติ บุญภิรมย์. (2552). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ: บুদ্ধ พ้อยท์.
- สิทธิพร นิยมศรีสมศักดิ์ (2546). เอกสารประกอบการสอนวิชา 430511 หลักการบริหาร
การศึกษา. ชลบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุชาติ ถาวรชาติ. (2559). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถาน สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม.,

- มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, นครสวรรค์.
- สุทธิวรรณ ดันตริจนาวงศ์. (2556). **การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้**. นนทบุรี: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). **แนวทางการเขียนรายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปีของสถานศึกษา**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2549). **มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). **แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการสำนักงานพื้นที่และสถานศึกษา ตามกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและจัดการศึกษา พ.ศ. 2550**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). **แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2559)**. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิก.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2553). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ สำนักนายกรัฐมนตรื.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2559). **แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2559-2564)**. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิก.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2547). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา.
- หนึ่งฤทัย หาธรรม. (2553). **ปัจจัยที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของ**

- สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, นครสวรรค์.
- อชิวัฒน์ พันธุ์รัตน์. (2562). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9.** วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, นครสวรรค์.
- อุดม เขยกิจวงศ์. (2545). **หลักสูตรท้องถิ่น ยุทธศาสตร์การปฏิรูปการเรียนรู้.** กรุงเทพฯ: กรุงเทพมหานครพัฒนา.
- เอมิกา โตฉ่า. (2552). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดอก เขต 2.** วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, กำแพงเพชร.
- Adams, E. A. (1993). **Organizational leadership and its impact on school effectiveness: A case study of sixty schools within a suburban school district.** Doctoral dissertation Ed.D., University of Utah, Utah.
- Cronbach, L. J. (1990). **Essentials of psychological testing (5th ed.).** New York: Harper Collins Publishers.
- Dondero, G. M. (1993). **School-Based Management, Teachers' Decisional participation Levels, School Effectiveness, and Job Satisfaction.** Retrieved May 30, 2021, from <https://research.library.fordham.edu/dissertations/AAI9328408/>
- Ferguson, G. A. (1981). **Statistical Analysis in Psychology and Education (5th ed.),** Tokyoam: McGraw-Hill.
- Horner, J. A. (1984). **School effectiveness: A conceptual framework measures and results from a study of New Jersey secondary schools.** Doctoral dissertation Ph.D., The State University of New Jersey, New Jersey.
- Kate, M. (2007). **Social and academic benefits of looping primary grade student.** Retrieved June 15, 2021, from <http://www.sciencedirect.com/science?ob=ArticleURL&->
- Kijai, J. (1987). **School Effectiveness Characteristics and School Incentive Reward.** **Dissertation Abstracts International, 48(04), 329-A.**

Ruhl, M. L. (1985). The development of a survey of school effectiveness climate, principal leadership. **Dissertation Abstracts International**, 46(11), 3216-A.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. ผศ.ดร.วัชระ จตุพร	ผู้ช่วยคณบดี วิทยาลัยการศึกษ มหาวิทยาลัยพะเยา
2. นายวสันต์ วงศ์ปัญญาวิวัฒน์	ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลพะเยา
3. นางมนัส แสงชั้น	ครูวิทยฐานะเชี่ยวชาญ โรงเรียนอนุบาลพะเยา

ภาคผนวก ข แบบสอบถามในการศึกษาค้นคว้าอิสระ

แบบสอบถามเพื่อการทำวิจัย

เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้ จัดทำเพื่อสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าอิสระ ระดับปริญญาโท สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

2. แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list) จำนวน 2 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 31 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 23 ข้อ

3. ข้อมูลที่รวบรวมได้ผู้วิจัยจำนำมาวิเคราะห์และสรุปในภาพรวม ซึ่งการตอบแบบสอบถามฉบับนี้จะเป็นความลับและไม่ส่งผลกระทบต่อใคร ๆ กับผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น จึงขอความร่วมมือผู้ตอบแบบสอบถามโปรดตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดด้านวิชาการ

หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากทุกท่านในการตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยขอขอบคุณท่านที่สละเวลาให้เวลาความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม

พิรญาณ์ แร่ทอง (ผู้วิจัย)

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง หน้าข้อความที่ตรงกับสถานภาพที่เป็นจริงของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. ตำแหน่งหน้าที่รับผิดชอบในปัจจุบัน	☐ ผู้บริหาร	☐ ครูผู้สอน
2. ขนาดของโรงเรียน	☐ ขนาดเล็ก	☐ ขนาดกลาง
	☐ ขนาดใหญ่	

ตอนที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง หน้าข้อความทางขวามือของท่านที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านเกี่ยวกับระดับปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่องานวิชาการของสถานศึกษาท่าน ซึ่งประกอบด้วย 6 ปัจจัยด้วยกัน โดยพิจารณาตามเกณฑ์ดังนี้คือ

5 หมายถึง มีระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ มากที่สุด

4 หมายถึง มีระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ มาก

3 หมายถึง มีระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ ปานกลาง

2 หมายถึง มีระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ น้อย

1 หมายถึง มีระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ น้อยที่สุด

ข้อ	ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ	ระดับการส่งผล				
		5	4	3	2	1
ด้านผู้บริหาร						
1	ผู้บริหารมีความรู้ ความสามารถ ในการบริหารงานวิชาการ					
2	ผู้บริหารมีภาวะผู้นำทางวิชาการ					
3	ผู้บริหารมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี					
4	ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์กว้างไกล					
5	ผู้บริหารมีบุคลิกภาพที่ดี					
6	ผู้บริหารมีคุณธรรม จริยธรรม					
7	ผู้บริหารปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพ เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ทุกคน					
ด้านครูผู้สอน						
8	ครูมีความรู้ ความสามารถในการจัดการเรียนการสอน					
9	ครูให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียน					
10	ครูส่งเสริม สนับสนุนให้นักเรียนทำกิจกรรม					

ข้อ	ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ	ระดับการส่งผล				
		5	4	3	2	1
11	ครูรักและเมตตาครูณาต่อนักเรียนทุกคนเท่าเทียมกัน					
12	ครูมีคุณธรรม จริยธรรม					
13	ครูปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพ เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ทุกคน					
14	ครูมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี					
ด้านผู้ปกครองและชุมชน						
15	สถานศึกษาส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้ปกครองและชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา					
16	สถานศึกษาทำงานร่วมกับชุมชนเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน					
17	สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ชุมชนได้ร่วมคิด ร่วมเสนอแนะ ร่วมตัดสินใจ และร่วมดำเนินการ					
18	สถานศึกษาสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างบ้านกับสถานศึกษาให้เกิดผลเชิงบวก					
ด้านงบประมาณ						
19	สถานศึกษาใช้งบประมาณเป็นเครื่องมือในการจัดสรรทรัพยากรทางด้านการบริหารงานวิชาการ					
20	สถานศึกษาวางแผนในการใช้และจัดสรรเงินงบประมาณ ในแต่ละด้านของการบริหารงานวิชาการ					
21	สถานศึกษาวางแผนการปฏิบัติงานในการใช้จ่ายทรัพยากรทางด้านการบริหารงานวิชาการ					
22	สถานศึกษาใช้งบประมาณในการจัดสรรการจัดการเรียนการสอนอย่างเหมาะสมและพอเพียง					
ด้านอาคารสถานที่						
23	สถานศึกษามีการวางแผนการใช้อาคารสถานที่ในสัดส่วนที่เหมาะสมเพียงพอ					

ข้อ	ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ	ระดับการส่งผล				
		5	4	3	2	1
24	สถานศึกษามีการสร้างบรรยากาศ และสิ่งแวดล้อมในการทำงานของผู้บริหาร ครู และบุคลากรดี					
25	สถานศึกษามีการพัฒนาห้องเรียนมีลักษณะที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน					
26	สถานศึกษามีการใช้อาคารสถานที่อย่างเหมาะสมและคุ้มค่า					
ด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา						
27	สถานศึกษามีความพร้อมเพียง ความเหมาะสมของเทคโนโลยี					
28	สถานศึกษามีการส่งเสริมให้มีการใช้เทคโนโลยี ใช้ได้ใช้เป็น					
29	สถานศึกษามีสื่อการเรียนการสอน นวัตกรรมที่ทันสมัย					
30	สถานศึกษามีการเอื้อประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน					
31	สถานศึกษามีการบำรุงรักษาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาให้อยู่ในสภาพใช้งานได้เป็นอย่างดี					

ตอนที่ 3 การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาพะเยา เขต 1

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่อง หน้าข้อความทางขวามือของท่านที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านเกี่ยวกับระดับปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่องานวิชาการของสถานศึกษาท่าน ซึ่งประกอบด้วย 4 ด้านด้วยกัน โดยพิจารณาตามเกณฑ์ดังนี้คือ

- 5 หมายถึง มีระดับการบริหารงานวิชาการ มากที่สุด
4 หมายถึง มีระดับการบริหารงานวิชาการ มาก
3 หมายถึง มีระดับการบริหารงานวิชาการ ปานกลาง
2 หมายถึง มีระดับการบริหารงานวิชาการ น้อย
1 หมายถึง มีระดับการบริหารงานวิชาการ น้อยที่สุด

ข้อ	การบริหารงานวิชาการ	ระดับการส่งผล				
		5	4	3	2	1
ด้านหลักสูตรและการบริหารงานหลักสูตร						
1	สถานศึกษามีการดำเนินการ วางแผนจัดทำหลักสูตร					
2	สถานศึกษามีปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร					
3	สถานศึกษามีจัดทำคู่มือการใช้หลักสูตร					
4	สถานศึกษามีกิจกรรมต่าง ๆ ทางการศึกษาที่จัดเป็นรายวิชาหรือเนื้อหาวิชาที่เหมาะสมให้กับผู้เรียน					
5	สถานศึกษามีการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม					
6	สถานศึกษามีการปรับหลักสูตรเพื่อเตรียมให้เป็นพลเมืองที่มีความพร้อมในยุคเศรษฐกิจดิจิทัล					
7	สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะในการคิดวิเคราะห์					
8	สถานศึกษามีการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการสหวิชาการ ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง					

ข้อ	การบริหารงานวิชาการ	ระดับการส่งผล				
		5	4	3	2	1
9	สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะชีวิตและทักษะในการทำงาน					
ด้านจัดการเรียนการสอน						
10	สถานศึกษามีการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ					
11	สถานศึกษามีการจัดครูเขาสอนในชั้นเรียนให้ตรงตามความสามารถ และความถนัด					
12	สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมประสบการณ์ที่หลากหลายมีความหมายกับผู้เรียน					
13	สถานศึกษามีการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้และส่งเสริมการเรียนรู้ ใช้สื่อและสังคมออนไลน์ที่มีวิจาร์ณญาณ					
14	สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์และเกิดการเรียนรู้					
15	สถานศึกษามีการจัดกระบวนการเรียน การสอน ที่ต้องคำนึงถึงตัวบุคคล					
ด้านวัดผลและประเมินผล						
16	สถานศึกษามีการพัฒนาคุณภาพการศึกษา					
17	สถานศึกษามีการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศที่จำเป็น					
18	สถานศึกษามีการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนอย่างมีคุณภาพการเรียนรู้ตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและมาตรฐานการเรียนรู้					
ด้านนิเทศภายใน						
19	สถานศึกษามีกระบวนการจัดการบริหารการศึกษาเพื่อชี้แนะความช่วยเหลือและความร่วมมือกับครูและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา					

ข้อ	การบริหารงานวิชาการ	ระดับการส่งผล				
		5	4	3	2	1
20	สถานศึกษามีการช่วยเหลือ ปรับปรุง พัฒนา การเรียน การสอน					
21	สถานศึกษามีการเพิ่มคุณภาพของนักเรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายของการศึกษา					
22	สถานศึกษามีการแสวงหาความจริง ความรู้และคุณค่าในสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา					
23	สถานศึกษามีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ติดต่อบริษัทยานงานการจูงใจ เพื่อการเปลี่ยนแปลงไปสู่เป้าหมายของการจัดการศึกษา					

ภาคผนวก ค ค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม (IOC) และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

ค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม (IOC)

ตอนที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1

ข้อ	ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ค่า IOC	แปลผล
		1	2	3			
ปัจจัยด้านผู้บริหาร							
1	ผู้บริหารมีความรู้ ความสามารถในการบริหารงานวิชาการ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
2	ผู้บริหารมีภาวะผู้นำทางวิชาการ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
3	ผู้บริหารมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
4	ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์กว้างไกล	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
5	ผู้บริหารมีบุคลิกภาพที่ดี	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
6	ผู้บริหารมีคุณธรรม จริยธรรม	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
7	ผู้บริหารปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพ เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ทุกคน	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
ปัจจัยด้านครูผู้สอน							
8	ครูมีความรู้ ความสามารถในการจัดการเรียนการสอน	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
9	ครูให้ความช่วยเหลือนักเรียน	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
10	ครูส่งเสริม สนับสนุนให้นักเรียนทำกิจกรรมต่าง ๆ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
11	ครูรักและเมตตาครูณาต่อนักเรียนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้

ข้อ	ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงาน วิชาการของสถานศึกษา	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ค่า IOC	แปล ผล
		1	2	3			
12	ครูมีคุณธรรม จริยธรรม	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
13	ครูปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพ เป็นแบบอย่างที่ดี	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
14	ครูมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
ปัจจัยด้านผู้ปกครองและชุมชน							
15	สถานศึกษาส่งเสริม สนับสนุนให้ ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วน ร่วมในการจัดการศึกษา	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
16	สถานศึกษาทำงานร่วมกับชุมชน เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
17	สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ชุมชนได้ ร่วมคิด ร่วมเสนอแนะ ร่วม ตัดสินใจ และร่วมดำเนินการ	+1	0	+1	2	0.67	ใช้ได้
18	สถานศึกษาสร้างความสัมพันธ์ และความร่วมมือระหว่างบ้านกับ สถานศึกษาให้เกิดผลเชิงบวก	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
ปัจจัยด้านงบประมาณ							
19	สถานศึกษาใช้งบประมาณเป็น เครื่องมือในการจัดสรรทรัพยากร ทางการบริหารงานวิชาการ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
20	สถานศึกษาวางแผนในการใช้และ จัดสรรเงินงบประมาณในแต่ละด้าน ของการบริหารงานวิชาการ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้

ข้อ	ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงาน วิชาการของสถานศึกษา	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ค่า IOC	แปล ผล
		1	2	3			
21	สถานศึกษาวางแผนการปฏิบัติงาน ในการใช้จ่ายทรัพยากรทางการบริหารงานวิชาการ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
22	สถานศึกษาใช้งบประมาณในการ จัดสรรการจัดการเรียนการสอน อย่างเหมาะสมและพอเพียง	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
ปัจจัยด้านอาคารสถานที่							
23	สถานศึกษามีการวางแผนการใช้ อาคารสถานที่ในสัดส่วนที่ เหมาะสมเพียงพอ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
24	สถานศึกษาสร้างบรรยากาศ และ สิ่งแวดล้อมในการทำงานของ ผู้บริหาร ครู และบุคลากร	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
25	สถานศึกษามีการพัฒนาห้องเรียน มีลักษณะที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของ ผู้เรียน	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
26	สถานศึกษามีการใช้อาคารสถานที่ อย่างเหมาะสมและคุ้มค่า	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
ปัจจัยด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา							
27	สถานศึกษามีความพอเพียง ความ เหมาะสมของเทคโนโลยี	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
28	สถานศึกษามีการส่งเสริมให้มีการใช้ เทคโนโลยี ใช้ได้ ใช้เป็น	+1	0	+1	2	0.67	ใช้ได้
29	สถานศึกษามีสื่อการเรียนการสอน นวัตกรรมที่ทันสมัย	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้

ข้อ	ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงาน วิชาการของสถานศึกษา	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ค่า IOC	แปล ผล
		1	2	3			
30	สถานศึกษามีการเอื้อประโยชน์ต่อ การเรียนรู้ของผู้เรียน	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
31	สถานศึกษามีการบำรุงรักษาสื่อ และเทคโนโลยีทางการศึกษาให้อยู่ ในสภาพใช้งานได้เป็นอย่างดี	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้

ตอนที่ 3 การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1

ข้อ	ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงาน วิชาการของสถานศึกษา	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ค่า IOC	แปล ผล
		1	2	3			
ด้านหลักสูตรและการบริหารงานหลักสูตร							
1	สถานศึกษามีการดำเนินการ วางแผนจัดทำหลักสูตร	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
2	สถานศึกษามีปรับปรุงและพัฒนา หลักสูตร	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
3	สถานศึกษามีจัดทำคู่มือการใช้ หลักสูตร	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
4	สถานศึกษามีกิจกรรมต่าง ๆ ทาง การศึกษาที่จัดเป็นรายวิชาหรือ เนื้อหาวิชาที่เหมาะสมให้กับผู้เรียน	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
5	สถานศึกษามีการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
6	สถานศึกษามีการปรับหลักสูตรเพื่อ เตรียมให้เป็นพลเมืองที่มีความ พร้อมในยุคเศรษฐกิจดิจิทัล	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
7	สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมการ เรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะในการ คิดวิเคราะห์	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
8	สถานศึกษามีการจัดการเรียนรู้แบบ บูรณาการสหวิชาการ ส่งเสริมการ เรียนรู้ด้วยตนเอง						

ข้อ	ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงาน วิชาการของสถานศึกษา	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ค่า IOC	แปล ผล
		1	2	3			
9	สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะชีวิตและทักษะในการทำงาน						
ด้านจัดการเรียนการสอน							
10	สถานศึกษามีการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
11	สถานศึกษามีการจัดครูเขาสอนในชั้นเรียนให้ตรงตามความสามารถและความถนัด	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
12	สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมประสบการณ์ที่หลากหลายมีความหมายกับผู้เรียน	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
13	สถานศึกษามีการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้และส่งเสริมการเรียนรู้ใช้สื่อและสังคมออนไลน์ที่มีวิจารณญาณ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
14	สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์และเกิดการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
15	สถานศึกษามีการจัดกระบวนการเรียน การสอน ที่ต้องคำนึงถึงตัวบุคคล						

ข้อ	ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงาน วิชาการของสถานศึกษา	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ค่า IOC	แปล ผล
		1	2	3			
ด้านวัดผลและประเมินผล							
16	สถานศึกษามีการพัฒนาคุณภาพ การศึกษา	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
17	สถานศึกษามีการจัดระบบข้อมูล สารสนเทศที่จำเป็น	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
18	สถานศึกษามีการส่งเสริมให้ ผู้เรียนได้เรียนอย่างมีคุณภาพการ เรียนรู้ตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และมาตรฐานการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
ด้านนิเทศภายในสถานศึกษา							
19	สถานศึกษามีกระบวนการจัดการ บริหารการศึกษาเพื่อชี้แนะความ ช่วยเหลือและความร่วมมือกับครู และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัด การศึกษา	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
20	สถานศึกษามีการช่วยเหลือ ปรับปรุง พัฒนา การเรียนการสอน	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
21	สถานศึกษามีการเพิ่มคุณภาพของ นักเรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายของ การศึกษา	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
22	สถานศึกษามีการแสวงหาความ จริง ความรู้และคุณค่าในสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้

ข้อ	ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ค่า IOC	แปลผล
		1	2	3			
23	สถานศึกษามีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกับผู้อื่นติดต่อประสานงานการจูงใจ เพื่อการเปลี่ยนแปลงไปสู่เป้าหมายของการจัดการศึกษา	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้

ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha Coefficient)

Case Processing Summary

		N	%
case	Valid	30	100.0
	Excluded	0	.0
	Total	30	100.0

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha Based On Standardized Items	N of Items
.825	.821	53

ประวัติผู้วิจัย

มหาวิทยาลัยพะเยา
UNIVERSITY OF PHAYAO

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	พิรญาณ์ แร่ทอง
วัน เดือน ปี เกิด	2 มกราคม 2539
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
วุฒิการศึกษา	พ.ศ. 2562 ค.บ. (ภาษาอังกฤษ), มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา, กรุงเทพมหานคร
ที่อยู่ปัจจุบัน	155 หมู่ 12 ตำบลจำป่าหวาย อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา
ผลงานตีพิมพ์	พิรญาณ์ แร่ทอง. (ผู้บรรยาย). (17-23 เมษายน 2565). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ในการประชุมวิชาการบัณฑิตศึกษา ครั้งที่ 8 (หน้า 172-186). พะเยา: กองบริหารงานวิจัย มหาวิทยาลัยพะเยา.

